

Euroopan komissio on nostanut kanteen Suomea vastaan EU-tuomioistuimessa

24.3.2025, 15:46

Euroopan komissio on nostanut kanteen Suomea vastaan Euroopan unionin tuomioistuimessa 20. maaliskuuta. Kanne liittyy luotonhallinnoijista ja luotonostajista annetun direktiivin (EU) 2021/2167 ("NPL-direktiivi") täytäntöönpanon viivästymiseen.

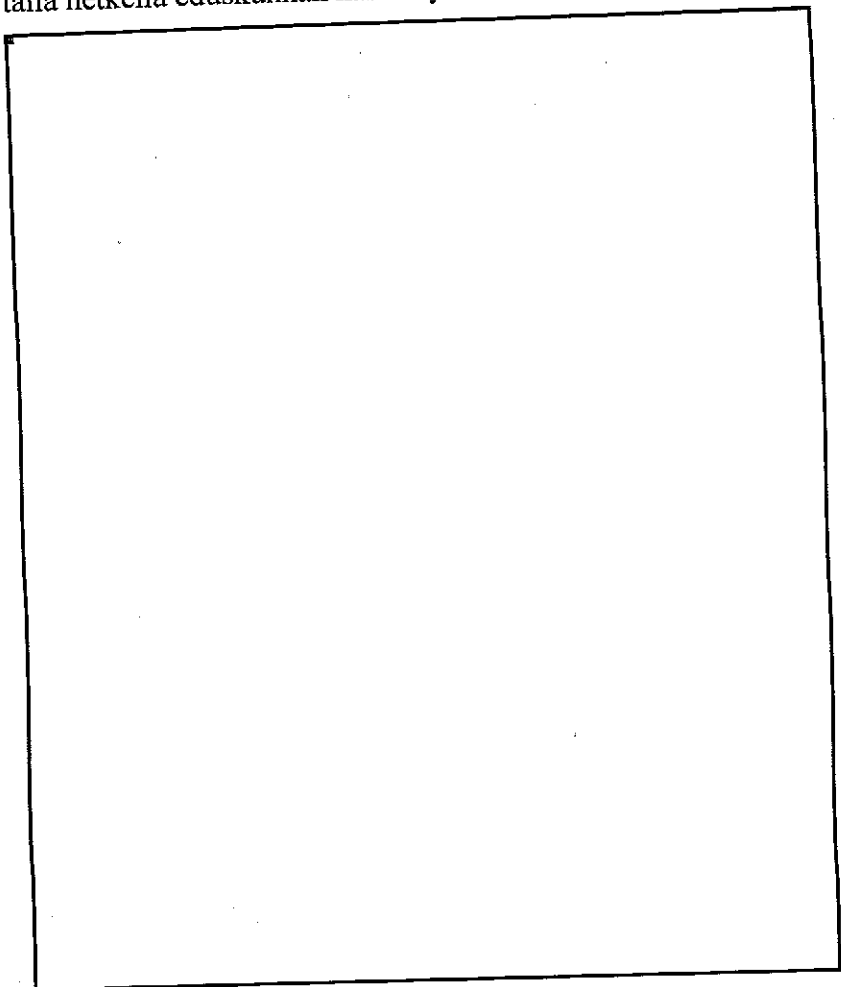
Komission mukaan jäsenvaltioiden oli saatettava direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä ja ilmoitettava tästä komissiolle viimeistään 29. joulukuuta 2023. Suomi ei kuitenkaan ole täyttänyt tätä velvoitetta eikä tehnyt komissiolle tarvittavaa ilmoitusta.

RIKKOLLIS -
ORGANISATTO
VAATII
SUOJELU RAHAA!

Komissio vaatii unionin tuomioistuinta toteamaan Suomen rikkoneen NPL-direktiivin mukaisia velvoitteitaan. Samalla se ehdottaa Suomelle hyvitysmaksua, jonka suuruus riippuu rikkomuksen kestosta. Suomen osalta hyvityksen vähimmäismääräksi on arvioitu 1 237 000 euroa. Lisäksi, jos rikkomus jatkuu vielä tuomion jälkeen, Suomea voitaisiin velvoittaa maksamaan päiväkohtaista uhkasakkoa, kunnes asia korjataan.

Kanne on seurausta komission aiemmista huomautuksista. Komissio antoi Suomelle virallisen huomautuksen 24. tammikuuta 2024 ja perustellun lausunnon 25. heinkuuta 2024.

Suomen hallitus antoi direktiivin täytäntöönpanoa koskevan esityksen 19. joulukuuta 2024, ja se on tällä hetkellä eduskunnan käsittelyssä.

Suomen on toimitettava vastineensa unionin tuomioistuimelle viimeistään 30. toukokuuta 2025.

- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [Telegram](#)
- [WhatsApp](#)

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2021/2167, annettu 24 päivänä marraskuuta 2021, luotonhallinnoijista ja luotonostajista sekä direktiivien 2008/48/EY ja 2014/17/EU muuttamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

PE/54/2021/REV/2

EUVL L 438, 8.12.2021, s. 1–37 (BG, ES, CS, DA, DE, ET, EL, EN, FR, GA, HR, IT, LV, LT, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, FI, SV)

o Voimassa: Tätä säädöstä on muutettu. Viimeisin konsolidoitu versio: 08/12/2021

ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2021/2167/oj>

	BG	ES	CS	DA	DE	ET	EL	EN	FR	GA	HR	IT	LV	LT	HU	MT	NL	PL	PT	RO	SK	SL	FI	SV
HTML																								
PDF																								
Virallinen lehti																								

8.12.2021

FI

Euroopan unionin virallinen lehti

L 438/1

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI (EU) 2021/2167, annettu 24 päivänä marraskuuta 2021, luotonhallinnoijista ja luotonostajista sekä direktiivien 2008//EY ja 2014/17/EU muuttamisesta

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 53 ja 114 artiklan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksikössä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan keskuspankin lausunnon ⁽¹⁾,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon ⁽²⁾,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksiköstä ⁽³⁾,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Järjestämättömiä lainoja koskevan kattavan strategian laatiminen kuuluu unionin toiminnan painopisteisiin. Järjestämättömien lainojen käsittely on ensisijaisesti luottolaitosten ja jäsenvaltioiden vastuulla, mutta asialla on myös selkeä unionin tason ulottuvuus, minkä vuoksi on syytä vähentää järjestämättömien lainojen nykyisiä määriä ja estää näiden lainojen liiallinen kertyminen tulevaisuudessa. Pankki- ja rahoitusjärjestelmien välillä on sidoksia kaikkialla unionissa, jossa luottolaitokset toimivat useilla oikeudenkäyttöalueilla ja eri jäsenvaltioissa; tämän vuoksi talouskasvuun ja rahoitusvakauteen vaikuttavien heijastusvaikutusten leviäminen jäsenvaltioiden välillä ja koko unionissa on hyvin mahdollista.

LIIITTY-
VALTIO
HE
9/2016

(2) Yhdentynyt rahoitusjärjestelmä lisää talous- ja rahaliiton häiriönsietokykyä helpottamalla yksityistä riskinjakoa yli rajojen ja vähentämällä samalla julkisen riskin jaon tarvetta. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi unionin olisi saatava pankkiunioni valmiiksi ja jatkettava pääomamarkkinaunionin kehittämistä. Järjestämättömien lainojen nykyisten suurien määrien vähentäminen ja niiden mahdollisten tulevien kertymien ehkäiseminen on olennaisen tärkeää pankkiunionin lujittamiseksi ja välttämättömyyden, jotta voidaan varmistaa kilpailu pankkialalla, säilyttää rahoitusvakaus ja kannustaa lainanantoon; näin voidaan luoda työpaikkoja ja kasvua unionissa.

(3) Heinäkuun 11 päivänä 2017 annetuissa neuvoston päätelmissä järjestämättömien lainojen käsittelyä koskevasta EU:n toimintasuunnitelmasta, jäljempänä 'toimintasuunnitelma', eri toimielimiä kehoitettiin toteuttamaan toimenpiteitä, joilla voidaan puuttua järjestämättömien lainojen suureen määrään unionissa ja estää niiden mahdollinen kertyminen tulevaisuudessa. Toimintasuunnitelmassa esitetään kokonaisvaltainen toimintamalli, jossa keskitytään toisiaan täydentäviin politiikkatoimiin neljällä alalla: i) pankkien valvonta ja sääntely, ii) uudelleenjärjestely-, maksukyvyttömyys- ja velanperintäpuutteiden uudistaminen, iii) jälkimarkkinoiden kehittäminen ongelmasaamisille ja iv) pankkialan uudelleenjärjestelyn tukeminen. Toimet näillä aloilla on tarkoitus toteuttaa kansallisella tasolla ja tarpeen mukaan myös unionin tasolla. Komissio oli samoilla linjoilla pankkiunionin valmiiksi saamisesta 11 päivänä lokakuuta 2017 antamassaan tiedonannossa, jossa se ilmoitti aikovansa hyväksyä kattavan toimenpidepaketin, jossa käsitellään järjestämättömiä lainoja unionissa.

(4) Tällä direktiivillä ja komission ehdottamilla muilla toimenpiteillä sekä Euroopan keskuspankin (EKP) yhteisen valvontamekanismin mukaisen pankkivalvonnan yhteydessä toteuttamilla toimilla ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1093/2010 ⁽⁴⁾ perustetun Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan pankkiviranomainen), jäljempänä 'EPV', toteuttamilla toimilla luodaan olosuhteet, joissa luottolaitokset pystyvät käsittelemään taseissaan olevia järjestämättömiä lainoja, sekä vähennetään tällaisten lainojen tulevien kertymien riskiä.

(5) Kehitettäessä makrovakauteen perustuvia lähestymistapoja, joilla vältetään järjestämättömiin lainoihin liittyvien järjestelmäriskien syntyminen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1092/2010 ⁽⁵⁾ perustettu Euroopan järjestelmäriskikomitea on velvollinen antamaan tarpeen mukaan järjestämättömien lainojen jälkimarkkinoihin liittyviä makrotason vakautta koskevia varoituksia ja suosituksia.

(6) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2019/630 ⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 575/2013 ⁽⁷⁾ lisättiin uusia sääntöjä, joiden nojalla

P 0

luottolaitosten edellytetään laittavan sivuun riittävästi varoja, kun uusista lainoista tulee järjestämättömiä lainoja, minkä pitäisi olla asianmukainen kannustin siihen, että järjestämättömiin lainoihin puututaan aikaisessa vaiheessa, ja estää niiden liiallinen kertyminen. Jos lainoista tulee järjestämättömiä lainoja, luottolaitokset pystyisivät vakuudellisiin lainoihin sovellettavien tehokkaampien täytäntöönpanomekanismien ansiosta soveltamaan kokonaisvaltaista strategiaa järjestämättömien lainojen täytäntöönpanemiseksi, mutta tällöin olisi myös huolehdittava luotonottajien vahvasta ja tehokkaasta suojasta. Jos järjestämättömien lainojen määrät kasvavat liian suuriksi, luottolaitosten olisi kuitenkin voitava myydä tällaiset lainat muille toimijoille tehokkailla, kilpailulle avoimilla ja läpinäkyvillä jälkimarkkinoilla. Tässä luottolaitoksia ohjaavat niiden toimivaltaiset viranomaiset nykyisillä asetuksen (EU) N:o 575/2013 mukaisilla pankkikohtaisilla valtuuksillaan, joita kutsutaan myös pilarin 2 mukaisiksi valtuuksiksi. Jos järjestämättömistä lainoista tulee merkittävä ja laaja-alainen ongelma, jäsenvaltiot voivat perustaa kansallisia omaisuushoito-yhtiöitä tai toteuttaa muita vaihtoehtoisia toimenpiteitä valtiontukia ja pankkien kriisinratkaisua koskevien nykyisten sääntöjen puitteissa.

- (7) Tällä direktiivillä olisi mahdollistettava se, että luottolaitokset voivat käsitellä järjestämättömiksi muuttuneita lainoja paremmin, kun niille annetaan paremmat edellytykset myydä luotto kolmansille osapuolille. Lisäksi, kun luottolaitoksille kertyy suuri määrä järjestämättömiä lainoja eikä niillä ole riittävästi henkilöstöä tai asiantuntemusta tällaisten lainojen asianmukaiseen hallinnoimiseen, niiden olisi voitava joko ulkoistaa näiden lainojen hallinnoiminen erikoistuneelle luotonhallinnoijalle tai siirtää luottosopimus luotonostajalle, jolla on tarvittava riskinottohalu ja asiantuntemus sen hallinnoimiseksi. *Suomen Raajan Ulko Pöytäkirja*

- (8) Vaikka "laina" ja "pankki" ovat julkisessa keskustelussa joissain jäsenvaltioissa yleisesti käytettyjä termejä, tässä direktiivissä käytetään jäljempänä termejä "luotto" tai "luottosopimus" ja "luottolaitos". Lisäksi tämä direktiivi kattaa sekä järjestämättömän luottosopimuksen mukaiset luotonantajan oikeudet että itse järjestämättömän luottosopimuksen.

- (9) Tällä direktiivillä olisi edistettävä järjestämättömien lainojen jälkimarkkinoiden kehittämistä unionissa poistamalla esteitä, jotka haittaavat järjestämättömien lainojen siirtämistä luottolaitoksilta luotonostajille, ja asettamalla tällaista siirtämistä koskevia suojakeinoja ja turvaamalla samalla luotonottajien oikeudet. Toteutetuilla toimenpiteillä olisi yhdenmukaistettava luotonhallinnoijia koskevia toimilupavaatimuksia. Sen vuoksi tällä direktiivillä olisi luotava kehys, jota sovelletaan koko unionissa sekä luottolaitosten tekemien järjestämättömien luottosopimusten ostajiin että tällaisten sopimusten hallinnoijiin, ja luotonhallinnoijien olisi saatava jäsenvaltioiden toimivaltaisilta viranomaisilta toimilupa ja oltava näiden valvonnassa.

- (10) Johdonmukaisen sääntely- ja valvontajärjestelmän puuttuessa luotonostajat ja luotonhallinnoijat eivät voi tällä hetkellä hyödyntää sisämarkkinoiden tarjoamia etuja keskenään erilaisten kansallisten järjestelmien luomien esteiden vuoksi. Tällä hetkellä luotonhallinnoijien sääntelyä varten ei ole yhteisiä unionin standardeja. Yhteisiä standardeja ei ole vahvistettu etenkin velan perinnän sääntelyä varten. Eri jäsenvaltioilla on hyvin erilaiset säännöt siitä, miten luotonostajat voivat hankkia luottolaitoksilta luottosopimuksia. Joissakin jäsenvaltioissa ei säännellä luotonostajia, jotka ostavat luottolaitosten antamaa luottoa, kun taas toisissa niihin sovelletaan erilaisia vaatimuksia, joissa saatetaan edellyttää luottolaitoksen toimiluvan hankkimista. Nämä

OHICB
PARTIT
KATKENTIA
MINEN
LAULUSTI

sääntelyvaatimusten väliset erot ovat johtaneet merkittäviin esteisiin, jotka haittaavat rajat ylittävää laillista luoton ostamista unionissa pääasiallisesti kasvattamalla kustannuksia, joita aiheutuu säännösten noudattamisesta, kun yritetään ostaa luottosalkkuja. Tämä on johtanut siihen, että luotonostajat toimivat vain joissakin jäsenvaltioissa ja kilpailu sisämarkkinoilla on siksi heikkoa, koska kiinnostuneiden luotonostajien määrä on jäänyt pieneksi. Sen vuoksi taas järjestämättömien lainojen jälkimarkkinat toimivat tehottomasti. Lisäksi järjestämättömien lainojen markkinat, jotka ovat pääasiassa kansallisia markkinoita, ovat yleensä volyymiltään pieniä.

MUISTIN
90-
KUVUN
MASSA-
MYNTI
SUOMEN D

(11) Luotonostajien vähäinen osallistuminen on johtanut pieneen kysyntään, heikkoon kilpailuun ja alhaisiin tarjoushintoihin luottosopimussalkkujen jälkimarkkinoilla, mikä ei kannusta luottolaitoksia myymään järjestämättömiä luottosopimuksia. Sen vuoksi luottolaitosten myöntämien ja luotonostajille myytyjen luottojen markkinoiden kehittämisessä on selkeä unionin tason ulottuvuus. Luottolaitoksilla pitäisi olla mahdollisuus myydä järjestämättömiä luottosopimuksia unionin laajuisesti tehokkailla, kilpailulle avoimilla ja läpinäkyvillä jälkimarkkinoilla. Toisaalta pankkiunionin ja pääomamarkkinaunionin toteuttaminen vaatii toimintaa, jolla estetään järjestämättömien luottosopimusten kertyminen luottolaitosten taseisiin, jotta luottolaitokset voivat jatkaa tehtäväänsä talouden rahoittajina. Siksi tämä direktiivi kattaa luotonostajat, jotka elinkeino-, liike- tai ammattitoiminnassaan hankkivat luottosopimuksen, vain silloin, kun kyseisen luottosopimus on järjestämätön luottosopimus.

(12) Luottolaitoksen alun perin myöntämät järjestämättömät luotot saattavat luotonhallinnointiprosessissa muuttua hoidetuiksi luotoiksi. Siinä tapauksessa luotonhallinnoijien olisi voitava jatkaa toimintansa harjoittamista tämän direktiivin mukaisesti luotonhallinnoijana toimimiseen myönnetyn toimilupansa perusteella.

(13) Tietyt jäsenvaltiot sääntelevät luotonhallinnointitoimintoja, mutta vaihtelevassa määrin. Ensinnäkin näitä toimintoja sääntelevät vain tietyt jäsenvaltiot ja ne, jotka niitä sääntelevät, määrittelevät ne hyvin erilaisilla tavoilla. Säännösten noudattamisesta aiheutuvien kustannusten kasvu estää kehittämästä strategioita, joiden pohjalta toimintaa voitaisiin laajentaa perustamalla toissijainen toimipaikka tai tarjoamalla palveluja yli rajojen. Toiseksi huomattavan monet jäsenvaltiot edellyttävät toimilupia joihinkin luotonhallinnoijien suorittamista toiminnoista. Näissä toimitiluvissa asetetaan erilaisia vaatimuksia eikä anneta mahdollisuutta laajentaa toimintaa yli rajojen. Tämä on jälleen esteenä rajat ylittävien palvelujen tarjoamiselle. Lisäksi joissakin tapauksissa lainsäädännössä edellytetään paikallista toimipaikkaa, mikä estää käyttämästä rajat ylittävien palvelujen tarjoamisen vapautta.

(14) Vaikka luotonhallinnoijat voivat tarjota palvelujaan luottolaitoksille ja luotonostajille, jotka eivät ole luottolaitoksia, kilpailulle avoimet ja yhdentyneet luotonhallinnoijien markkinat ovat sidoksissa kilpailulle avointen ja yhdentyneiden markkinoiden kehittämiseen luotonostajia varten. Luotonostajat päättävät usein ulkoistaa luotonhallinnointitoimintoja muille yhteisöille, koska niillä ei ole kapasiteettia hallinnoida luottoa itse, eivätkä ne siksi välttämättä ole halukkaita ostamaan luottoa luottolaitoksilta, jolleivät ne voi ulkoistaa tiettyjä palveluja.

(15) Koska luotonoston ja luotonhallinnointitoimintojen markkinoilla ei ole riittävästi kilpailupainetta, luotonhallinnointiyritykset veloittavat luotonostajilta suuria palkkioita palveluistaan, mikä alentaa hintoja luoton jälkimarkkinoilla. Tämä ei kannusta luottolaitoksia vähentämään järjestämättömien lainojensa määrää.

(16) Sen vuoksi tarvitaan unionin tason toimia, jotta voidaan käsitellä luotonostajien ja

luotonhallintoijien asemaa suhteessa luottolaitosten alun perin myöntämään järjestämättömään luottoon. Tämä direktiivi ei kuitenkaan vaikuta unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön sääntöihin, jotka koskevat luoton alullepanoa, mukaan lukien tapaukset, joissa luotonhallintoijien voidaan katsoa harjoittavan luotonvälitystä. Tämä direktiivi ei myöskään vaikuta kansallisiin sääntöihin, joissa määrätään luotonostajaa tai luotonhallintoijaa koskevista lisävaatimuksista silloin, kun on kyse luottosopimuksen ehtojen neuvottelemisesta uudelleen.

- (17) Jäsenvaltiot voivat vapaasti säännellä luotonhallintotoimintoja, jotka eivät kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan, kuten luottolaitoksiin kuulumattomien laitosten myöntämiä luottosopimuksia varten tarjottavia palveluja tai luonnollisten henkilöiden suorittamia luotonhallintotoimintoja, muun muassa asettamalla tämän direktiivin vaatimuksia vastaavia vaatimuksia. Nämä yhteisöt ja luonnolliset henkilöt eivät kuitenkaan hyötyisi mahdollisuudesta saada EU:n laajuinen toimilupa tällaisten palvelujen tarjoamiseen muissa jäsenvaltioissa.
- (18) Tämä direktiivi ei saisi vaikuttaa kansallisen lainsäädännön mukaisiin rajoituksiin, jotka koskevat järjestämättömän luottosopimuksen, jota ei ole irtisanottu kansallisen yksityisoikeuden mukaisesti, mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen siirtämistä sillä seurauksella, että kaikki luottosopimuksen nojalla maksettavat määrät erääntyvät välittömästi maksettaviksi, mikäli tätä edellytetään pankkijärjestelmän ulkopuoliselle toimijalle tehtävää siirtoa varten. Näin joissakin jäsenvaltioissa sääntelemättömät luotonantajat voivat kansalliset säännöt huomioon ottaen edelleen hankkia vain rajoitetusti järjestämättömiä luottosopimuksia, joissa maksusuoritus ei ole eräännytynyt tai sen erääntymisestä on alle 90 päivää tai joita ei ole irtisanottu kansallisen yksityisoikeuden mukaisesti. Jäsenvaltiot voivat vapaasti säännellä hoidettujen luottosopimusten siirtoa muun muassa asettamalla tämän direktiivin vaatimuksia vastaavia vaatimuksia.
- (19) Tämä direktiivi ei saisi vaikuttaa unionin oikeuteen, joka koskee oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeuden alalla, eikä varsinkaan sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia ja tuomioistuimen toimivaltaa koskeviin säännöksiin, mukaan luettuna näiden säädösten ja säännösten soveltaminen yksittäisissä tapauksissa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 593/2008 ⁽⁸⁾ ja (EU) N:o 1215/2012 ⁽⁹⁾ nojalla. Kaikki luotonantajat ja niitä edustavat henkilöt ovat velvollisia noudattamaan unionin oikeutta ollessaan tekemisissä kuluttajien ja kansallisten viranomaisten kanssa, jotta varmistetaan kuluttajien oikeuksien suojaaminen.
- (20) Luotonhallintoijien ja luotonostajien olisi aina toimittava vilpittömässä mielessä, kohdeltava luotonottajia oikeudenmukaisesti ja kunnioitettava näiden yksityisyyttä. Ne eivät saisi häiritä luotonottajia tai antaa näille harhaanjohtavaa tietoa. Niiden olisi annettava luotonottajille ennen ensimmäistä velan perintää ja luotonottajien pyynnöstä tietoja muun muassa toteutetusta siirrosta, luotonostajan ja luotonhallintoijan, jos sellainen on nimetty, tunniste- ja yhteystiedot sekä tiedot luotonottajan maksettavaksi tulevista määristä ja ilmoitus siitä, että kaikkea asiaankuuluvaa unionin oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä sovelletaan edelleen.
- (21) Tällä direktiivillä ei myöskään kavenneta unionin kuluttajansuojasääntöjen soveltamisalaa, ja siltä osin kuin luotonostajat katsotaan luotonantajiksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2008/48/EY ⁽¹⁰⁾ ja 2014/17/EU ⁽¹¹⁾ nojalla, niihin olisi sovellettava direktiivin 2008/48/EY 20 artiklassa tai direktiivin 2014/17/EU

35 artiklassa asetettuja erityisvelvoitteita. Tämän direktiivin soveltaminen ei myöskään rajoita kuluttajansuojaa, joka taataan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2005/29/EY⁽¹²⁾, jolla kielletään sopimattomat kaupalliset menettelyt, myös sopimuksen täytäntöönpanon aikaiset menettelyt, joissa kuluttajaa johdetaan harhaan tämän oikeuksien tai velvoitteiden suhteen tai joissa kuluttajaan kohdistetaan häirintää, pakottamista tai sopimatonta vaikuttamista, jossa on kyse esimerkiksi täytäntöönpanotoimien ajoituksesta, tapahtumapaikasta, luonteesta tai kestosta, uhkaavasta tai halventavasta kielenkäytöstä tai käyttäytymisestä taikka uhkauksesta ryhtyä toimiin, jotka eivät ole laillisesti mahdollisia.

(22) Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa taataan jokaiselle oikeus oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa sekä mahdollisuus saada neuvoja ja antaa asianajajan puolustaa ja edustaa itseään. Tämä voi olla erityisen merkityksellistä kaikkien käsiteltävien kysymysten ja oikeudellisten perustelujen täydellisen ymmärtämisen kannalta ja sen kannalta, että voidaan varmistaa oikeudellisen edustajan kattava valmistautuminen riita-asian tuomioistuinkäsittelyyn. Luotonottajien, joilla ei ole riittävästi varoja, olisi voitava turvautua oikeusapuun sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädetyn edellytyksin, jos se on tarpeen oikeussuojan tehokkaan saatavuuden varmistamiseksi.

(23) Unionin luottolaitokset harjoittavat luotonhallinnointitoimintoja osana tavanomaista liiketoimintaansa. Niillä on luottosopimuksen osalta samat velvoitteet riippumatta siitä, ovatko ne tehneet luottosopimuksen itse vai ostaneet sen toiselta luottolaitokselta. Koska ne ovat jo sääntelyn ja valvonnan alaisia, tämän direktiivin soveltaminen niiden luotonhallinnointi- tai luotonostotoimintoihin merkitsisi toimilupakustannusten ja säännösten noudattamisesta aiheutuvien kustannusten tarpeetonta kaksinkertaistumista, minkä vuoksi ne eivät kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan. Tämän direktiivin soveltamisalaan ei myöskään kuulu luottolaitosten toteuttama sekä hoidettuihin että järjestämättömiin luottosopimuksiin liittyvien luotonhallinnointitoimintojen ulkoistaminen luotonhallinnoijille tai muille kolmansille osapuolille, koska luottolaitosten edellytetään jo noudattavan sovellettavia ulkoistamissääntöjä. Lisäksi luotonantajat, jotka ovat luottolaitoksiin kuulumattomia laitoksia mutta joita jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen kuitenkin valvoo direktiivin 2008/48/EY tai direktiivin 2014/17/EU mukaisesti ja jotka harjoittavat kuluttajille myönnettäviä luottoja koskevia luotonhallinnointitoimintoja osana tavanomaista liiketoimintaansa, eivät kuulu tämän direktiivin soveltamisalaan silloin, kun ne suorittavat luotonhallinnointitoimintoja kyseisessä jäsenvaltiossa. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/65/EY⁽¹³⁾ tai Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/61/EU⁽¹⁴⁾ mukaisesti toimiluvan saaneiden tai rekisteröityjen vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajien, rahastoyhtiöiden ja sijoitusyhtiöiden (jos sijoitusyhtiö ei ole nimennyt rahastoyhtiötä) ei myöskään olisi kuuluttava tämän direktiivin soveltamisalaan. Joidenkin ammattien harjoittajat eli julkiset notaarit, asianajajat ja haastemiehet, jotka harjoittavat ammattiaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja valvovat sitovien toimenpiteiden täytäntöönpanoa, harjoittavat luotonhallinnointitoimintojen kaltaisia oheistoimintoja osana ammattiaan, ja siksi jäsenvaltioiden olisi voitava jättää näiden ammattien harjoittajat tämän direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

(24) Jotta nykyiset luotonostajat ja luotonhallinnoijat voisivat sopeutua kansallisten säännösten, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, vaatimuksiin ja erityisesti jotta luotonhallinnoijat voisivat saada toimiluvan, tämän direktiivin mukaan

yhteisöt, jotka tarjoavat tällä hetkellä luotonhallinnointitoimintoja kansallisen lainsäädännön nojalla, voivat jatkaa niiden tarjoamista kotijäsenvaltiossaan kuuden kuukauden ajan siitä, kun määräaika tämän direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä on päättynyt. Kun tämä kuuden kuukauden määräaika on päättynyt, ainoastaan kansallisten säännösten, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, mukaisesti toimiluvan saaneiden luotonhallinnoijien olisi saatava toimia markkinoilla.

- (25) Jäsenvaltioiden, joilla on jo käytössä tässä direktiivissä vahvistettuja sääntöjä vastaavat tai tiukemmat luotonhallinnointitoimintoja koskevat säännöt, olisi voitava säätää tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetussa kansallisessa lainsäädännössään mahdollisuudesta, että olemassa olevat luotonhallinnointitoimintoja tarjoavat yhteisöt tunnustetaan automaattisesti toimiluvan saaneiksi luotonhallinnoijiksi.
- (26) Luotonhallinnoijan toimiluvalla tarjota luotonhallinnointitoimintoja koko unionissa olisi vahvistettava yhdenmukaiset edellytykset, joita toimivaltaisten viranomaisten olisi sovellettava oikeasuhteisesti.
- (27) Jotta vältettäisiin luotonottajan suojan heikkeneminen ja lisättäisiin luottamusta, luotonhallinnoijan toimiluvan myöntämiselle ja säilyttämislle olisi asetettava sellaiset edellytykset, joilla varmistetaan, että luotonhallinnoijilla, henkilöillä, joilla on huomattava omistussuus luotonhallinnoijassa, ja sen johto- tai hallintoelimen jäsenillä ei ole rikosrekisterimerkintöjä asian kannalta merkityksellisistä rikoksista, muun muassa omaisuusrikoksista, talousrikoksista, rahanpesuun tai petoksiin liittyvistä rikoksista tai ruumiillista koskemattomuutta loukkaavista rikoksista, ja että luotonhallinnoijat ja kyseiset henkilöt eivät ole maksukyvyttömyysmenettelyn kohteina eivätkä aiemmin konkurssiin asetettuja, paitsi jos he ovat kansallisen lainsäädännön mukaisesti jälleen liiketoimintakelpoisia. Sen vaatimuksen noudattamista, jonka mukaan luotonhallinnoijien johto- tai hallintoelimen jäsenten on täytynyt aiemmin toimia läpinäkyvästi, avoimesti ja yhteistyöhaluisesti ollessaan liiketoiminnassaan tekemisissä valvonta- ja sääntelyviranomaisten kanssa, olisi arvioitava niiden tietojen perusteella, jotka ovat toimivaltaisen viranomaisen käytettävissä tai tiedossa toimiluvan myöntämishetkellä. Jos tietoja ei ole käytettävissä tai tiedossa tai jos aiempaa vuorovaikutusta valvonta- ja sääntelyviranomaisten kanssa ei tuolloin ole ollut, vaatimuksen katsotaan täyttyvän.
- (28) Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että luotonhallinnoijan johdolla on kokonaisuudessaan riittävästi tietämystä ja kokemusta liiketoiminnan harjoittamiseksi pätevästi ja vastuullisesti ottaen huomioon suoritettava toiminto. Kunkin jäsenvaltion tehtävänä on säätää hyvää mainetta sekä riittävää tietämystä ja kokemusta koskevista vaatimuksista, mutta kyseiset vaatimukset eivät saisi häiritä toimiluvan saaneiden luotonhallinnoijien vapaata liikkuvuutta unionissa. EPV:n olisi tätä tarkoitusta varten laadittava ohjeet riittävää tietämystä ja kokemusta koskevia vaatimuksia koskevien tulkintaerojen riskin pienentämiseksi. Jotta varmistettaisiin velallisen suojaa sekä henkilötietojen suojaa koskevien sääntöjen noudattaminen, olisi myös otettava käyttöön asianmukaiset hallinto- ja ohjausjärjestelmät ja sisäiset valvontamenetelmät sekä asianmukaiset valitusten kirjaamis- ja käsittelymenettelyt ja niitä olisi valvottava. Lisäksi luotonhallinnoijilla olisi oltava käytössä riittävät rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaiset menettelyt, jos kansallisissa säännöksissä, joilla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849⁽¹⁵⁾ saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, nimetään luotonhallinnoijat ilmoitusvelvollisiksi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen

estämiseksi ja torjumiseksi. Luotonhallinnoijat olisi myös velvoitettava toimimaan oikeudenmukaisesti ja ottamaan luotonottajien taloudellinen tilanne asianmukaisesti huomioon. Jos kansallisella tasolla on käytettävissä velan takaisinmaksua helpottavia velkaneuvontapalveluja, luotonhallinnoijien olisi harkittava luotonottajien ohjaamista tällaisiin palveluihin.

- (29) Jäsenvaltioiden olisi määritettävä tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetussa kansallisessa lainsäädännössään, saavatko niiden alueella toimivat luotonhallinnoijat vastaanottaa ja pitää hallussaan luotonottajien varoja suorittaessaan luotonhallinnointitoimintoja. Tapauksissa, joissa luotonottajien varojen vastaanottaminen ja hallussa pitäminen on sallittua jossakin jäsenvaltiossa ja luotonhallinnoijat aikovat tehdä näin osana liiketoimintamalliaan, kyseisiin luotonhallinnoijiin olisi sovellettava lisävaatimuksia, jotta voidaan varautua mahdollisiin riskeihin maksukyvyttömyystapauksissa tilien ja rahastojen erottelun avulla sekä tapauksissa, joissa luotonottaja vapautetaan veloista. Jos luotonhallinnoijan kotijäsenvaltio kieltää luotonhallinnoijia vastaanottamasta ja pitämästä hallussaan luotonottajien varoja, luotonhallinnoija ei voi tehdä näin kotijäsenvaltiossaan eikä missään vastaanottavassa jäsenvaltiossa, vaikka vastaanottava jäsenvaltio sallisi varojen vastaanottamisen ja hallussapidon, koska luotonhallinnoijalla ei ole kotijäsenvaltionsa myöntämää lupaa tähän tarkoitukseen. Jos kotijäsenvaltio sitä vastoin sallii sen, että luotonhallinnoijat vastaanottavat ja pitävät hallussaan luotonottajien varoja, ja sisällyttää asiaa koskevat vaatimukset kansalliseen lainsäädäntöönsä, luotonhallinnoijan olisi voitava vastaanottaa ja pitää hallussaan luotonottajien varoja kotijäsenvaltiossaan ja missä tahansa vastaanottavassa jäsenvaltiossa, joka myös sallii luotonottajien varojen vastaanottamisen ja hallussapidon.
- (30) Pitkällisten menettelyjen ja epävarmuuden välttämiseksi on tarpeen vahvistaa tietoja, jotka luotonhallinnoijan toimilupaa hakevat ovat velvollisia toimittamaan, koskevat vaatimukset sekä kohtuulliset määräajat toimiluvan myöntämiselle ja olosuhteet, joissa toimilupa voidaan peruuttaa. Jos toimivaltaiset viranomaiset peruuttavat muissa jäsenvaltioissa luotonhallinnointitoimintoja tarjoavan luotonhallinnoijan toimiluvan, asiasta olisi ilmoitettava vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille ja myös sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa luotto myönnettiin, jos se ei ole vastaanottava jäsenvaltio tai kotijäsenvaltio. Vastaavasti olisi kotijäsenvaltioon ja vastaanottaviin jäsenvaltioihin perustettava julkinen rekisteri tai luettelo, jota pidetään ajan tasalla ja joka asetetaan julkisesti saataville toimivaltaisten viranomaisten verkkosivustolla, jotta varmistettaisiin läpinäkyvyys toimiluvan saaneiden luotonhallinnoijien lukumäärän ja henkilöllisyyden osalta.
- (31) Luotonhallinnoijan ja luotonostajan välinen sopimussuhde sekä luotonhallinnoijan velvoitteet luotonostajaan nähden eivät saisi muuttua, kun luotonhallinnointitoimintoja ulkoistetaan luotonhallinnointipalvelujen tarjoajille. Luotonhallinnoijien vastuulla olisi oltava varmistaa, ettei niiden luotonhallinnointitoimintojen ulkoistaminen luotonhallinnointipalvelujen tarjoajille aiheuta tarpeetonta operatiivista riskiä eikä johda siihen, että kyseinen palveluntarjoaja ei noudata unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön vaatimuksia, tai rajoita valvonnasta vastaavan sääntelyviranomaisen mahdollisuuksia hoitaa tehtäväänsä ja turvata luotonottajan oikeudet.
- (32) Kun luotonostaja antaa luottosopimuksen hallinnoinnin ja täytäntöönpanon luotonhallinnoijan tehtäväksi, luotonostaja siirtää luotonhallinnoijalle oikeutensa ja velvollisuutensa ja myös suoran yhteytensä luotonottajaan, mutta vastuu säilyy viime

kädessä luotonostajalla. Näin ollen luotonostajan ja luotonhallinnoijan välinen suhde olisi vahvistettava selkeästi kirjallisessa luotonhallinnointisopimuksessa ja toimivaltaisten viranomaisten olisi voitava tarkistaa, miten niiden välinen suhde on määritetty. Lisäksi luotonhallinnoijien olisi toimittava oikeudenmukaisesti ja otettava luotonottajien taloudellinen tilanne asianmukaisesti huomioon. Siltä osin kuin luotonostaja ei itse hoida hankkimiensa luottosopimusten hallinnointia, jäsenvaltioiden olisi voitava säätää, että luotonhallinnoijan ja luotonostajan edellytetään sopivan luotonhallinnointisopimuksessa, että luotonhallinnoija antaa luotonostajalle asiaa koskevan ilmoituksen ennen kuin se ulkoistaa luotonhallinnointitoimintoja.

- (33) Jotta varmistettaisiin luotonhallinnoijan oikeus harjoittaa rajat ylittävää toimintaa ja mahdollistettaisiin tällaisen toiminnan valvonta, tällä direktiivillä otetaan käyttöön menettely, jota noudatetaan, kun toimiluvan saanut luotonhallinnoija käyttää oikeuttaan harjoittaa rajat ylittävää toimintaa. Viestinnän kotijäsenvaltion ja vastaanottavien jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä ja luotonhallinnoijan kanssa olisi tapahduttava kohtuullisten määräaikojen kuluessa. Sen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten, jossa luotto myönnettiin, olisi myös saatava kotijäsenvaltion toimivaltaisilta viranomaisilta tietoa rajat ylittävästä toiminnasta.
- (34) Luotonhallinnoijaan, joka harjoittaa toimintaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa, olisi sovellettava vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännössä tämän direktiivin mukaisesti vahvistettuja rajoituksia ja vaatimuksia, jotka eivät liity luotonhallinnoijia koskeviin muihin toimilupavaatimuksiin, tapauksen mukaan myös kieltoa vastaanottaa ja pitää hallussa luotonottajien varoja. Jos vastaanottavan jäsenvaltion niiden kansallisten säännösten nojalla, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, asetetaan luotonhallinnoijan toimilupaa koskevia lisävaatimuksia, tällaisia lisävaatimuksia ei saisi soveltaa luotonhallinnoijiin, jotka suorittavat rajat ylittäviä luotonhallinnointitoimintoja kyseisessä vastaanottavassa jäsenvaltiossa.
- (35) Jotta varmistetaan, että rajojen yli toimivien luotonhallinnoijien valvonta on tehokasta ja tuloksellista, olisi luotava erityinen kehys kotijäsenvaltion ja vastaanottavien jäsenvaltioiden sekä tarvittaessa sen jäsenvaltion, jossa luotto myönnettiin, toimivaltaisten viranomaisten välistä yhteistyötä varten. Kehyksen olisi annettava mahdollisuus luottamukselliseen tiedonvaihtoon, jossa noudatetaan salassapitovelvollisuutta ja suojataan yksilön ja yritysten oikeudet, paikalla ja muualla tehtäviin tarkastuksiin, avunantoon sekä tarkastusten ja todentamisten tulosten ja kaikkien toteutettujen toimenpiteiden ilmoittamiseen.
- (36) Tärkeä edellytys luotonostajien ja luotonhallinnoijien toiminnalle on niiden mahdollisuus päästä kaikkiin merkityksellisiin tietoihin. Jäsenvaltioiden olisi mahdollistettava tämä, ja samalla olisi noudatettava unionin ja kansallisia tietosuojasääntöjä. Tässä yhteydessä on olennaisen tärkeää, että luottolaitokset antavat mahdollisille luotonostajille yksityiskohtaiset tiedot, jotta nämä voivat tehdä oman arvionsa järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen arvosta. Luottolaitosten olisi annettava nämä tiedot vain kerran prosessin aikana, joko alkuvaiheessa tai sitä seuraavissa vaiheissa, mutta joka tapauksessa ennen siirtosopimuksen tekemistä. Tämä ilmoittamisvelvollisuus on tarpeellinen ja perusteltu, jotta mahdolliset luotonostajat voivat tehdä tietoon perustuvia valintoja ennen liiketoimen toteuttamista, ja näin ollen luottolaitokset ovat oikeutettuja luovuttamaan luotonottajien henkilötietoja mahdollisille luotonostajille. Tällaiset tiedot olisi rajoitettava tiukasti siihen, mikä on tarpeen, jotta mahdolliset luotonostajat voivat

arvioida järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen arvoa ja kyseisen sopimuksen arvon takaisinperinnän todennäköisyyttä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että tietojen antamisessa mahdollisille luotonostajille ja niiden myöhemmässä käytössä noudatetaan asiaa koskevaa unionin tietosuojakehystä.

(37) Olisi edellytettävä, että luottolaitos, joka siirtää järjestämättömiä luottosopimuksia, ilmoittaa toimivaltaiselle viranomaiselle ja vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille puolivuositain ainakin siirrettyjen luottosalkkujen yhteenlasketun maksamatta olevan määrän sekä niiden sisältämien luottojen lukumäärän ja koon ja sen, sisältääkö siirto kuluttajien kanssa tehtyjä luottosopimuksia. Jokaisesta yhtenä liiketoimena siirretystä luottosalkusta annettuihin tietoihin olisi sisällyttävä luotonostajan tai sen mahdollisen edustajan oikeushenkilötunnus (LEI) tai, jos se ei ole saatavilla, luotonostajan ja sen mahdollisen unionissa olevan edustajan nimi ja osoite. Toimivaltaisten viranomaisten olisi voitava edellyttää, että tiedot toimitetaan neljännesvuositain aina, kun ne katsovat sen tarpeelliseksi, muun muassa kriisiaikana toteutettujen liiketoimien suuren määrän vuoksi. Vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset olisi velvoitettava toimittamaan nämä tiedot viranomaisille, joilla on toimivalta valvoa luotonostajaa. Tällaiset läpinäkyvyysvaatimukset mahdollistavat luottosopimusten siirron yhdenmukaisen ja tehokkaan valvonnan unionissa. Suhteellisuusperiaatteen noudattamiseksi toimivaltaisten viranomaisten olisi otettava huomioon tiedot, jotka niillä on jo käytettävissä muilla tavoin ja jotka koskevat erityisesti luottolaitoksia, jotta vältetään päällekkäisyyksiä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että luottosalkkuun liittyvät ilmoitusvaatimukset toimivaltaisille viranomaisille säilyvät luotonhallinnoijan vastuulla, kun salkku on siirretty luotonostajalle.

(38) Toimintasuunnitelmassa todetaan, että luottolaitosten tietoinfrastruktuuria voitaisiin vahvistaa sisällyttämällä siihen järjestämättömiä luottosopimuksia koskevat yhdenmukaiset ja standardoidut tiedot. EPV on laatinut tietolomakkeita, joilla saadaan tietoa luottosalkun luottovastuista ja joiden avulla mahdolliset ostajat voivat arvioida luottosopimusten arvon ja noudattaa asianmukaista huolellisuutta. Yhtäältä tällaisten tietolomakkeiden käyttö luottosopimusten yhteydessä vähentäisi informaation epäsymmetrioita luottosopimusten mahdollisten ostajien ja myyjien välillä ja myötävaikuttaisi siten toimivien jälkimarkkinoiden kehittymiseen unionissa. Toisaalta jos tällaiset tietolomakkeet ovat liian yksityiskohtaisia, ne voivat aiheuttaa luottolaitoksille kohtuutonta räsitusta ilman merkittävää informaatiohyötyä. Sen vuoksi EPV:n olisi toteutettava tietolomakkeiden arviointi, jonka tarkoituksena on kehittää niitä edelleen ja muuttaa ne luottolaitoksia koskeviksi teknisiksi täytäntöönpanostandardeiksi. Luottolaitokset olisi velvoitettava käyttämään tietolomakkeita järjestämättömien luottosopimusten siirtämisessä, mukaan lukien siirrot muille luottolaitoksille. Tätä velvoitetta olisi sovellettava ainoastaan järjestämättömien luottosopimusten siirtoihin, eikä se kata monimutkaisia liiketoimia, joihin sisältyy järjestämättömiä luottosopimuksia, mukaan lukien sivuliikkeiden myynti tai liiketoiminta-alueiden myynti taikka asiakkaiden salkkujen myynti, joka ei rajoitu järjestämättömiin luottosopimuksiin, ja siirrot, jotka ovat osa myyvän luottolaitoksen meneillään olevaa uudelleenjärjestelytoimea maksukyvyttömyys-, kriisinratkaisu- tai likvidaatiomenettelyssä. Suhteellisuusperiaatteen noudattamiseksi näitä tiedonantovaatimuksia olisi sovellettava luottolaitoksiin oikeasuhteisesti ottaen huomioon luottojen luonne ja koko. Samalla siinä, missä määrin luottolaitokset ovat

velvollisia noudattamaan tietolomakkeita, olisi otettava huomioon järjestämättömien luottosopimusten tekopäivä. Muiden luottosopimusten myyjien olisi voitava käyttää näitä standardeja, jotta myytävänä olevia luottosopimuksia olisi helpompi arvioida. Kun kyse on arvopaperistamisliiketoimista, joiden osalta on säädetty pakollisista avoimuusmalleista, olisi vältettävä tästä direktiivistä johtuvaa päällekkäistä raportointia.

(39)Komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä EPV:n laatimia teknisiä täytäntöönpanostandardeja, joissa täsmennetään mallit ja lomakkeet, joita luottolaitosten on käytettävä tämän direktiivin nojalla vaadittujen tietojen toimittamisessa. Komission olisi hyväksyttävä nämä tekniset täytäntöönpanostandardit täytäntöönpanosäädöksillä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 291 artiklan nojalla ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 15 artiklan mukaisesti.

(40)Koska luotonostajat eivät luo uutta luottoa vaan ostavat tässä direktiivissä säädetyllä tavalla ainoastaan olemassa olevia järjestämättömiä luottosopimuksia omalla riskillään, ne eivät aiheuta vakavaraisuuteen liittyviä ongelmia ja niiden mahdollinen vaikutus järjestelmäriskiin on hyvin pieni. Sen vuoksi ei ole aiheellista vaatia luotonostajia hakemaan toimilupaa, mutta on kuitenkin tärkeää, että unionin kuluttajansuojasääntöjä ja kansallisia kuluttajansuojasääntöjä sovelletaan edelleen ja että luotonottajien oikeudet perustuvat yhä alkuperäiseen luottosopimukseen.

(41)Jos luotonostajat ovat kolmansista maista, unionissa olevien luotonottajien saattaa olla vaikeampi vedota unionin oikeuden mukaisiin oikeuksiinsa ja kansallisten viranomaisten voi olla hankalampi valvoa järjestämättömien luottosopimusten täytäntöönpanoa. Luottolaitoksetkin saattavat olla haluttomia siirtämään järjestämättömiä luottosopimuksia kolmansien maiden luotonostajille maineriskin vuoksi. Jos luonnollisille henkilöille, muun muassa kuluttajille ja itsenäisille ammatinharjoittajille, tai mikroyrityksille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille, jäljempänä 'pk-yritykset', myönnettyjen luottojen kolmannesta maasta olevan ostajan edustaja ei ole luottolaitos tai jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen direktiivin 2008/48/EY tai direktiivin 2014/17/EU mukaisesti valvoma muu luotonantaja kuin luottolaitos tai unionissa toimiluvan saanut luotonhallinnoija, edustajan olisi nimettävä tällainen yhteisö sen varmistamiseksi, että luotonottajien oikeuksia koskevat vaatimukset säilyvät järjestämättömän luottosopimuksen siirron jälkeen ennallaan.

(42)Jotta voidaan paremmin varmistaa, että kuluttajien oikeuksia koskevat vaatimukset säilyvät järjestämättömän luottosopimuksen siirron jälkeen ennallaan, luotonostaja, jonka kotipaikka on unionissa tai jonka sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee unionissa tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jonka päätoimipaikka sijaitsee unionissa, olisi myös vaadittava nimeämään luottolaitos tai jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen direktiivin 2008/48/EY tai direktiivin 2014/17/EU mukaisesti valvoma muu luotonantaja kuin luottolaitos tai luotonhallinnoija suorittamaan luotonhallinnointitoimintoja kuluttajien kanssa tehtyjen järjestämättömien luottosopimusten osalta.

(43)Vastaanottavien jäsenvaltioiden olisi voitava laajentaa velvoite nimetä luotonhallinnoija koskemaan muita luottosopimuksia. Tapauksissa, joissa luottosalkun siirtoon sisältyy kuluttajien, muiden luonnollisten henkilöiden tai pk-yritysten kanssa tehtyjä luottosopimuksia, joiden osalta on nimettävä luottolaitos tai jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen direktiivin 2008/48/EY tai direktiivin 2014/17/EU mukaisesti valvoma muu luotonantaja kuin luottolaitos tai luotonhallinnoija, ja samanaikaisesti myös muita luottosopimuksia, joita varten tällaista nimeämistä ei edellytetä, luotonostajan tai sen

mahdollisen edustajan olisi tarvittaessa noudatettava nimeämisvelvoitetta kuluttajien, muiden luonnollisten henkilöiden tai pk-yritysten kanssa tehtyjen luottosopimusten suhteen. Luotonhallinnoijan ja luotonostajan olisi noudatettava sovellettavaa unionin oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä, ja kansallisille viranomaisille olisi annettava yksittäisissä jäsenvaltioissa tarvittavat valtuudet valvoa tehokkaasti niiden toimintaa.

- (44) Kun luotonostaja tai sen tämän direktiivin mukaisesti nimetty edustaja velvoitetaan nimeämään luotonhallinnoija tai luottolaitos tai jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen direktiivin 2008/48/EY tai direktiivin 2014/17/EU mukaisesti valvoma muu luotonantaja kuin luottolaitos ja se päättää itse hallinnoida järjestämättömän luottosopimuksen mukaisiin luotonantajan oikeuksiin tai itse järjestämättömään luottosopimukseen liittyviä oikeuksia ja velvoitteita ja panna ne täytäntöön, luotonostajan tai sen tämän direktiivin mukaisesti nimetyn edustajan katsotaan olevan luotonhallinnoija ja sillä olisi näin ollen oltava tämän direktiivin mukainen toimilupa.
- (45) Luotonostajien, jotka käyttävät luotonhallinnoijien tai luottolaitosten tai jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen direktiivin 2008/48/EY tai direktiivin 2014/17/EU mukaisesti valvomien muiden luotonantajien kuin luottolaitosten palveluja, olisi ilmoitettava asiasta kotijäsenvaltionsa toimivaltaisille viranomaisille, jotta asianomaiset toimivaltaiset viranomaiset voisivat valvoa, miten luotonhallinnoija tai luottolaitos tai jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen direktiivin 2008/48/EY tai direktiivin 2014/17/EU mukaisesti valvoma muu luotonantaja kuin luottolaitos kohtelee luotonottajaa. Luotonostajien olisi myös ilmoitettava valvonnastaan vastaaville toimivaltaisille viranomaisille hyvissä ajoin, jos ne alkavat käyttää toisen luotonhallinnoijan, luottolaitoksen tai jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen direktiivin 2008/48/EY tai direktiivin 2014/17/EU mukaisesti valvoman luottolaitoksiin kuulumattoman laitoksen palveluja.
- (46) Luotonostajat, jotka panevat ostetun luottosopimuksen suoraan täytäntöön, olisi näin tehdessään noudatettava luottosopimukseen sovellettavaa lainsäädäntöä, luotonottajaan sovellettavat kuluttajansuojasäännöt mukaan luettuina. Erityisesti sopimusten täytäntöönpanoa, kuluttajansuojaa ja rikosoikeutta koskevien kansallisten sääntöjen soveltamista jatketaan, ja toimivaltaisten viranomaisten olisi varmistettava, että kyseiset luotonostajat noudattavat näitä sääntöjä jäsenvaltioiden alueella.
- (47) Jotta helpotettaisiin tässä direktiivissä säädettyjen velvoitteiden täytäntöönpanoa, kun luotonostajan kotipaikka ei ole unionissa tai sen sääntömääräinen kotipaikka ei sijaitse unionissa tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, sen päätoimipaikka ei sijaitse unionissa, tämän direktiivin saattamiseksi kansallisen lainsäädännön osaksi annetussa kansallisessa lainsäädännössä olisi säädettävä, että kolmannesta maasta oleva luotonostaja nimeää luottosopimuksen siirron yhteydessä edustajan, jonka kotipaikka on unionissa tai jonka sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee unionissa tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jonka päätoimipaikka sijaitsee unionissa ja johon toimivaltaiset viranomaiset voivat ottaa yhteyttä luotonostajan lisäksi tai sijasta. Tämä edustaja vastaa tässä direktiivissä luotonostajille asetetuista velvoitteista, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta luotonhallinnoijille asetettuihin velvoitteisiin. Luotonostajien, jotka siirtävät järjestämättömiä luottosopimuksia, olisi ilmoitettava kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle puolivuositain ja kootusti ainakin siirrettyjen luottosalkkujen yhteenlaskettu maksamatta oleva määrä ja niiden sisältämien luottojen lukumäärä ja koko sekä se, sisältääkö siirto kuluttajien kanssa tehtyjä luottosopimuksia.

Jokaisesta yhtenä liiketoimena siirretystä salkusta annettuihin tietoihin olisi sisällyttävä luotonostajan tai sen mahdollisen edustajan oikeushenkilötunnus (LEI) tai, jos se ei ole saatavilla, luotonostajan ja sen mahdollisen unionissa olevan edustajan nimi ja osoite. Toimivaltaisten viranomaisten olisi voitava vaatia, että tiedot toimitetaan sen sijaan neljännesvuosittain aina, kun ne katsovat sen tarpeelliseksi, muun muassa kriisiaikana toteutettujen liiketoimien suuren määrän vuoksi.

- (48) Nykyään eri viranomaiset vastaavat jäsenvaltioissa luotonhallintojen ja luotonostajien toimilupien myöntämisestä ja valvonnasta. Sen vuoksi on olennaisen tärkeää, että jäsenvaltiot selkeyttävät näiden viranomaisten roolia ja antavat riittävät valtuudet, etenkin kun viranomaiset saattavat joutua valvomaan yhteisöjä, jotka tarjoavat palveluja muissa jäsenvaltioissa. Tehokkaan ja oikeasuhteisen valvonnan varmistamiseksi koko unionissa jäsenvaltioiden olisi annettava toimivaltaisille viranomaisille valtuudet, jotka ne tarvitsevat tämän direktiivin mukaisten tehtäviensä hoitamiseen, mukaan luettuina valtuudet saada tarvittavat tiedot, tutkia tämän direktiivin mahdolliset rikkomiset, käsitellä luotonottajien valitukset ja määrätä hallinnollisia seuraamuksia ja korjaavia toimenpiteitä, toimilupien peruuttaminen mukaan luettuna. Hallinnollisia seuraamuksia ja korjaavia toimenpiteitä sovellettaessa jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset soveltavat niitä oikeassa suhteessa ja perustelevat päätöksensä ja että päätöksiin sovelletaan tuomioistuINVALVONTAA, myös sellaisissa tapauksissa, joissa toimivaltaiset viranomaiset eivät toimi asetettujen määräaikojen kuluessa.
- (49) Tämän direktiivin rikkomista koskevat säännökset eivät rajoita jäsenvaltioiden oikeutta puuttua esimerkiksi kuluttajansuojaa, luotonottajien oikeuksia tai rikollista toimintaa koskevan kansallisen lainsäädännön rikkomiseen liittyviin tapauksiin. Tällaisissa tapauksissa vastaanottavan jäsenvaltion ja jäsenvaltion, jossa luotto myönnettiin, toimivaltaisilla viranomaisilla on toimivalta päättää, onko kansallista lainsäädäntöä rikottu, ja tällä direktiivillä ei näin ollen rajoiteta niiden valtuuksia.
- (50) Koska luoton jälkimarkkinoiden toiminta on suurelta osin riippuvaista näillä markkinoilla toimivien yhteisöjen hyvästä maineesta, luotonhallintojen olisi otettava käyttöön tehokas mekanismi, jolla käsitellään luotonottajien valituksia. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että viranomaisilla, joilla on toimivalta valvoa luotonostajia ja luotonhallintoja, on tehokkaat ja toimivat menettelyt, joilla käsitellään luotonottajien valitukset.
- (51) Sovellettaessa tätä direktiiviä henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksia (EU) 2016/679 ⁽¹⁶⁾ ja (EU) 2018/1725 ⁽¹⁷⁾. Kun henkilötietoja käsitellään tätä direktiiviä sovellettaessa, olisi erityisesti mainittava täsmällinen tarkoitus, viitattava asiaankuuluvaan oikeusperustaan ja noudatettava asetuksessa (EU) 2016/679 säädettyjä asiaankuuluvia turvallisuusvaatimuksia sekä kunnioitettava tarpeellisuuden, oikeasuhteisuuden, käyttötarkoituksen rajoittamisen ja tietojen säilyttämisen avoimen ja oikeasuhteisen enimmäisajan periaatteita. Näitä tarkoituksia varten olisi noudatettava ensisijaisesti asetuksen (EU) 2016/679 40 artiklan mukaisia koko alaa koskevia käytäntesääntöjä. Kaikkiin tämän direktiivin puitteissa kehitettäviin ja sovellettaviin tietojenkäsittelyjärjestelmiin olisi myös sisällyttävä sisäänrakennettu henkilötietojen suoja ja oletusarvoinen tietosuojasuoja. Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisessä hallinnollisessa yhteistyössä ja keskinäisessä avunannossa olisi vastaavasti noudatettava asetuksessa (EU) 2016/679 vahvistettuja henkilötietojen suojaa koskevia sääntöjä ja kansallisia tietosuojasääntöjä, joilla unionin

oikeus pannaan täytäntöön.

- (52) Kuluttajansuojan korkea tason varmistamiseksi unionin oikeudessa ja kansallisessa lainsäädännössä säädetään useista oikeuksista ja suojaustoimista, jotka liittyvät kuluttajille myönnettyihin luottosopimuksiin. Näitä oikeuksia ja suojaustoimia sovelletaan erityisesti luottosopimuksesta käytävään neuvotteluun ja luottosopimuksen tekemiseen, direktiivissä 2005/29/EY säädettyjen sopimattomien elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisten kaupallisten menettelyjen käyttöön sekä luottosopimuksen hoitamiseen tai laiminlyömiseen. Tämä koskee erityisesti direktiivin 2014/17/EU soveltamisalaan kuuluvia pitkäaikaisia kulutusluottosopimuksia, kun on kyse kuluttajan oikeudesta täyttää luottosopimuksen mukaiset velvoitteensa kokonaan tai osittain ennen luottosopimuksen voimassaolon päättymistä taikka tarvittaessa saada tietoa eurooppalaisen standardoidun tietosivun välityksellä luottosopimuksen mahdollisesta siirtämisestä luotonostajalle. Luotonottajan oikeudet eivät myöskään saisi muuttua, jos luottolaitoksen ja luotonostajan välinen luottosopimuksen siirto tehdään sopimuksen uudistamisen muodossa. Yleensä olisi varmistettava, että luotonottajien luottosopimuksen siirtäminen luottolaitokselta luotonostajalle ei heikennä luotonottajien tilannetta. Tämä direktiivi ei saisi estää jäsenvaltiota soveltamasta tiukempia säännöksiä luotonottajien suojelemiseksi.
- (53) Rajoittamatta direktiivien 2008/48/EY ja 2014/17/EU mukaisia muita velvoitteita ja kuluttajansuojan korkean tason varmistamiseksi mainittuja direktiivejä olisi muutettava sen varmistamiseksi, että kuluttajalle esitetään hyvissä ajoin ennen luottosopimuksen ehtojen muuttamista selkeä ja kattava luettelo kaikista tällaisista muutoksista, niiden toteuttamisaikataulu ja tarpeelliset yksityiskohdat sekä sen kansallisen viranomaisen nimi ja osoite, jolle kuluttaja voi tehdä valituksen.
- (54) Direktiivien 2008/48/EY ja 2014/17/EU nojalla annettavat ja tässä direktiivissä säädetyillä muutoksilla käyttöön otetut luottosopimuksen ehtojen muuttamista koskevat tiedot eivät saisi vaikuttaa direktiiveissä 2008/48/EY ja 2014/17/EY säädettyihin kuluttajan oikeuksiin, mukaan lukien tiedonsaantioikeudet.
- (55) Painoarvo, jonka unionin lainsäätäjä on antanut kuluttajien suojaamiselle neuvoston direktiivissä 93/13/ETY⁽¹⁸⁾ sekä direktiiveissä 2008/48/EY ja 2014/17/EU, merkitsee sitä, että luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse luottosopimuksen siirtäminen luotonostajalle ei saisi vaikuttaa millään tavalla unionin oikeudessa kuluttajille annettavan suojan tasoon. Sen vuoksi luotonostajien ja luotonhallinnoijien olisi noudatettava sovellettavaa unionin oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä, jota sovelletaan alkuperäiseen luottosopimukseen, ja luotonottajalla olisi säilyttävä sama suojan taso, josta säädetään sovellettavassa unionin oikeudessa ja kansallisessa lainsäädännössä tai josta määrätään unionin tai kansallisissa lainvalintasäännöissä. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että luotonottajalta ei veloiteta muita luottosopimuksen siirtoon liittyviä kustannuksia kuin ne, jotka jo sisältyvät kyseiseen luottosopimukseen. Maksunsa laiminlyönteille kuluttajille määrättävien maksujen osalta direktiiviin 2008/48/EY olisi tehtävä muutoksia, joiden mukaan jäsenvaltioiden edellytetään noudattavan direktiivin 2014/17/EU sääntöjä ylärajojen asettamisesta maksuille ja seuraamuksille.
- (56) Kuluttajien osalta direktiivejä 2008/48/EY ja 2014/17/EU olisi muutettava tällä direktiivillä sen vahvistamiseksi, että jäsenvaltioiden olisi edellytettävä, että luotonantajilla on käytössä asianmukaiset käytänteet ja menettelyt, jotta ne voivat tarvittaessa noudattaa kohtuullista pidättyvyyttä ennen ulosmittausmenettelyjen

käynnistämistä. Olisi otettava huomioon 19 päivänä elokuuta 2015 annetut EPV:n ohjeet maksamattomista lainoista ja ulosmittauksesta, 31 päivänä lokakuuta 2018 annetut EPV:n ohjeet järjestämättömien saamisten ja lainanhoitojoustosaamisten käsittelystä ja EKP:n ohjeet pankeille järjestämättömien saamisten käsittelystä maaliskuulta 2017. Tehdessään päätöstä lainanhoitojoustoihin ryhtymisestä luotonantajien olisi otettava huomioon kuluttajan henkilökohtainen tilanne, hänen etunsa ja oikeutensa sekä hänen kykynsä maksaa luotto takaisin, erityisesti silloin, kun luottosopimuksen vakuutena on kiinteä asunto-omaisuus, joka on kuluttajan pääasiallinen asunto. Lainanhoitojoustotoimiin olisi voitava kuulua tiettyjä kuluttajalle tehtyjä myönnytyksiä, kuten luottosopimuksen täydellinen tai osittainen uudelleenrahoitus tai sen voimassa olevien ehtojen muuttaminen, muun muassa sen voimassaoloajan pidentäminen, luottosopimuksen tyypin muuttaminen, takaisinmaksuerän lykkääminen osittain tai kokonaan, koron muuttaminen, lyhennysvapaan tarjoaminen, osittainen takaisinmaksu, lainavaluutan vaihtaminen, lainan anteeksianto osittain ja velkojen yhdistäminen. Jäsenvaltioilla olisi oltava kansallisella tasolla käytössä asianmukaiset lainanhoitojoustotoimet. Tässä direktiivissä muutoksina direktiiveihin 2008/48/EY ja 2014/17/EU säädetty lainanhoitojoustotoimien luettelo ei ole tyhjentävä, ja jäsenvaltiot voivat näin ollen edelleenkin vapaasti säätää lisätoimista. Jäsenvaltiot voivat myös vapaasti olla säätämättä tietystä toimesta, jos näin päätetään kansallisella tasolla, kunhan käytettävissä on edelleen kohtuullinen määrä toimia. Jos ulosmittausmenettelyn jälkeen jäljellä on velkaa, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että elinolosuhteiden vähimmäistaso suojataan, ja otettava käyttöön velan takaisinmaksua helpottavia toimenpiteitä siten, että pitkäaikainen ylivelkaantuminen kuitenkin vältetään. Ainakin jos kiinteästä asunto-omaisuudesta saatava hinta vaikuttaa kuluttajan maksettavana olevaan velkamäärään, jäsenvaltioiden olisi kannustettava luotonantajia toteuttamaan kohtuulliset toimenpiteet, jotta ulosmitatusta kiinteästä asunto-omaisuudesta saadaan mahdollisimman hyvä hinta markkinatilanteessa. Jäsenvaltiot eivät saisi estää luottosopimuksen osapuolia sopimasta nimenomaisesti, että vakuuden siirtäminen luotonantajalle riittää luoton takaisinmaksuksi, erityisesti silloin, kun luoton vakuutena on kuluttajan pääasiallinen asunto.

(57) Jotta varmistettaisiin, ettei kiinnitysluottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse luottosopimuksen siirtäminen kolmannelle osapuolelle vaikuta kuluttajansuojan tasoon, direktiiviin 2014/17/EU olisi tehtävä muutos sen vahvistamiseksi, että tapauksissa, joissa kyseisen direktiivin soveltamisalaan kuuluva luotto siirretään, kuluttajalla on oikeus esittää luotonostajaa kohtaan kaikki väitteet, jotka hän olisi voinut esittää alkuperäistä luotonantajaa kohtaan, ja oikeus saada ilmoitus luoton siirtämisestä.

(58) Jäsenvaltiot ovat selittävästä asiakirjoista 28 päivänä syyskuuta 2011 annetun jäsenvaltioiden ja komission yhteisen poliittisen lausuman ⁽¹⁹⁾ mukaisesti sitoutuneet perustelluissa tapauksissa liittämään ilmoitukseen toimenpiteistä, jotka koskevat direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, yhden tai useamman asiakirjan, joista käy ilmi direktiivin osien ja kansallisen lainsäädännön osaksi saattamiseen tarkoitettujen välineiden vastaavien osien suhde. Tämän direktiivin osalta unionin lainsäätäjä pitää tällaisten asiakirjojen toimittamista perusteltuna.

(59) Euroopan tietosuojavaltuutettua on kuultu asetuksen (EU) 2018/1725 42 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja hän on antanut lausunnon 24 päivänä tammikuuta 2019.

(60) Komission olisi tarkasteltava uudelleen tämän direktiivin tehokasta toimintaa sitä mukaa

kuin järjestämättömien luottosopimusten unionin sisäisten jälkimarkkinoiden, joilla kuluttajansuojan taso on korkea, toteutuminen etenee. Komissiolla on hyvät edellytykset analysoida erityisiä rajat ylittäviä kysymyksiä, joita yksittäiset jäsenvaltiot eivät voi tunnistaa tai asianmukaisesti ratkaista ja joita ovat esimerkiksi luotonhallinnoinnin ja luotonostajien toiminnan yhteydessä mahdollisesti syntyvä rahanpesua ja terrorismin rahoitusta koskeva riski sekä eri jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välinen yhteistyö. Siksi on tarkoituksenmukaista, että tarkastellessaan tätä direktiiviä uudelleen komission olisi tehtävä myös perusteellinen arviointi luotonhallinnoijien ja luotonostajien harjoittamiin toimintoihin liittyvistä rahanpesua ja terrorismin rahoitusta koskevista riskeistä sekä toimivaltaisten viranomaisten välisestä hallinnollisesta yhteistyöstä.

- (61) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitteita eli tehostaa järjestämättömien lainojen jälkimarkkinoiden kehittämistä unionissa, samalla kun varmistetaan luotonottajien suojan vahvistaminen edelleen, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla. Sen vuoksi unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

I OSASTO

KOHDE, SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

1 artikla

Kohde

Tässä direktiivissä vahvistetaan yhteinen kehys ja vaatimukset seuraaville:

- a) luotonhallinnoijat, jotka hallinnoivat unioniin sijoittautuneen luottolaitoksen tekemän järjestämättömän luottosopimuksen mukaisia luotonantajan oikeuksia tai itse järjestämättömästä luottosopimuksesta ja toimivat luotonostajan puolesta;
- b) luotonostajat, jotka ostavat unioniin sijoittautuneen luottolaitoksen tekemän järjestämättömän luottosopimuksen mukaiset luotonantajan oikeudet tai itse järjestämättömän luottosopimuksen.

2 artikla

Soveltamisala

1. Tätä direktiiviä sovelletaan seuraaviin:

- a) luotonhallinnoijat, jotka toimivat luotonostajan puolesta järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen, jonka unioniin sijoittautunut luottolaitos on tehnyt, sovellettavan unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti, yhteydessä;
- b) luotonostajat, jotka ostavat järjestämättömän luottosopimuksen mukaiset luotonantajan oikeudet tai itse järjestämättömän luottosopimuksen, jonka unioniin sijoittautunut luottolaitos on tehnyt, sovellettavan unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön

mukaisesti.

2. Kun kyseessä ovat tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvat luottosopimukset, tämä direktiivi ei vaikuta kansallisen lainsäädännön mukaisiin sopimus- tai yksityisoikeudellisiin periaatteisiin, jotka koskevat luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse luottosopimuksen siirtämistä, eikä varsinkaan asetusten (EY) N:o 593/2008 ja (EU) N:o 1215/2012 sekä direktiivien 93/13/ETY, 2008/48/EY ja 2014/17/EU ja näiden direktiivien saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen kansallisten säännösten taikka muiden kuluttajansuojan ja luotonottajien oikeuksiin liittyvän unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön asiaankuuluvien säännösten nojalla kuluttajille tai luotonottajille myönnettyyn suojaan.

3. Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä asetettuihin rajoituksiin, jotka koskevat sellaisen järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien siirtämistä, jossa maksusuoritus ei ole erääntynyt tai sen erääntymisestä on alle 90 päivää tai jota ei ole irtisanottu kansallisen yksityisoikeuden mukaisesti, tai itse tällaisen järjestämättömän luottosopimuksen siirtämistä.

4. Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön vaatimuksiin, jotka koskevat luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse luottosopimuksen hallinnointia, kun luotonostaja on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/2402 (20) 2 artiklan 2 alakohdassa määritelty arvopaperistamista varten perustettu erillisyhtiö, sillä edellytyksellä, että tällaisella kansallisella lainsäädännöllä:

- a) ei heikennetä tässä direktiivissä säädettyä kuluttajansuojan tasoa;
- b) varmistetaan, että toimivaltaiset viranomaiset saavat tarvittavat tiedot luotonhallinnoijilta.

5. Tätä direktiiviä ei sovelleta seuraaviin:

- a) luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse luottosopimuksen hallinnointi, jota suorittaa:
 - i) unioniin sijoittautunut luottolaitos;
 - ii) direktiivin 2011/61/EU mukaisesti toimiluvan saanut tai rekisteröity vaihtoehtoisen sijoitusrahaston hoitaja tai rahastoyhtiö tai direktiivin 2009/65/EY mukaisesti toimiluvan saanut sijoitusyhtiö edellyttäen, että sijoitusyhtiö ei ole nimennyt kyseisen direktiivin nojalla rahastoyhtiötä, hoitamansa rahaston puolesta;
 - iii) muu luotonantaja kuin luottolaitos, jota jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen valvoo direktiivin 2008/48/EY 20 artiklan tai direktiivin 2014/17/EU 35 artiklan nojalla, kun se harjoittaa toimintaa kyseisessä jäsenvaltiossa;
- b) sellaisen luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse luottosopimuksen hallinnointi, joka ei ole unioniin sijoittautuneen luottolaitoksen tekemä, paitsi jos luottosopimuksen mukaiset luotonantajan oikeudet tai itse luottosopimus korvataan tällaisen luottolaitoksen tekemällä luottosopimuksella;
- c) järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen ostaminen, kun ostaja on unioniin sijoittautunut luottolaitos;
- d) sellaisen luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse luottosopimuksen siirtäminen, joka on siirretty ennen 32 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua päivää.

6. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa tämän direktiivin soveltamisesta luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse luottosopimuksen hallinnoinnin, jota hoitavat julkiset notaarit ja haastemiehet, sellaisina kuin nämä on määritelty kansallisessa lainsäädännössä, tai asianajajat, sellaisena kuin nämä on määritelty Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/5/EY ⁽²¹⁾ 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa, silloin kun he suorittavat luotonhallinnointitoimintoja osana ammattiaan.

3 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- 1) 'luottolaitoksella' asetuksen (EU) N:o 575/2013 4 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa määriteltyä luottolaitosta;
- 2) 'luotonantajalla' luottolaitosta, joka on antanut luottoa, tai luotonostajaa;
- 3) 'luotonottajalla' oikeushenkilöä tai luonnollista henkilöä, joka on tehnyt luottosopimuksen luottolaitoksen kanssa, mukaan lukien luottolaitoksen oikeusseuraaja tai siirronsaaja;
- 4) 'luottosopimuksella' alkuperäistä, muutettua tai korvattua sopimusta, jonka mukaan luottolaitos myöntää luottoa maksun lykkäyksen, lainan tai muun vastaavan taloudellisen järjestelyn muodossa;
- 5) 'luotonhallinnointisopimuksella' luotonostajan ja luotonhallinnoijan välillä tehtyä kirjallista sopimusta palveluista, joita luotonhallinnoija tarjoaa luotonostajan puolesta;
- 6) 'luotonostajalla' luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ei ole luottolaitos ja joka elinkeino-, liike- tai ammattitoiminnassaan ostaa järjestämättömän luottosopimuksen mukaiset luotonantajan oikeudet tai itse järjestämättömän luottosopimuksen sovellettavan unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti;
- 7) 'luotonhallinnointipalvelujen tarjoajalla' luotonhallinnoijan jonkin luotonhallinnointitoiminnon suorittamiseen käyttämää kolmatta osapuolta;
- 8) 'luotonhallinnoijalla' oikeushenkilöä, joka liiketoiminnassaan hallinnoi ja panee täytäntöön järjestämättömän luottosopimuksen mukaisiin luotonantajan oikeuksiin tai itse luottosopimukseen liittyviä oikeuksia ja velvoitteita luotonostajan puolesta ja toteuttaa ainakin yhden tai useamman luotonhallinnointitoiminnon;
- 9) 'luotonhallinnointitoiminnoilla' yhtä tai useampaa seuraavista toiminnoista:
 - a) luottosopimuksen mukaisiin luotonantajan oikeuksiin tai itse luottosopimukseen liittyvien maksettavien suoritusten kerääminen tai periminen luotonottajalta kansallisen lainsäädännön mukaisesti;
 - b) luottosopimuksen mukaisiin luotonantajan oikeuksiin liittyvien tai itse luottosopimuksen ehtojen uudelleenneuvottelu luotonottajan kanssa kansallisen lainsäädännön mukaisesti noudattaen luotonostajan antamia ohjeita, jos luotonhallinnoija ei ole direktiivin 2008/48/EY 3 artiklan f alakohdassa tai direktiivin 2014/17/EU 4 artiklan 5 alakohdassa tarkoitettu luotonvälittäjä;
 - c) luottosopimuksen mukaisia luotonantajan oikeuksia tai itse luottosopimusta koskevien valitusten käsittely;
 - d) tiedottaminen luotonottajalle mahdollisista luottosopimuksen mukaisiin luotonantajan

oikeuksiin tai itse luottosopimukseen liittyvien korkojen tai maksujen muutoksista tai niihin liittyvistä maksettavista suorituksista;

- 10) 'kotijäsenvaltiolla' luotonhallinnoijan osalta jäsenvaltiota, jossa sen sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jäsenvaltiota, jossa sen päätoimipaikka sijaitsee, tai luotonostajan osalta jäsenvaltiota, jossa luotonostajalla tai tämän edustajalla on kotipaikka tai jossa sen sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jäsenvaltiota, jossa sen päätoimipaikka sijaitsee;
- 11) 'vastaanottavalla jäsenvaltiolla' sellaista muuta jäsenvaltiota kuin kotijäsenvaltiota, johon luotonhallinnoija on perustanut sivuliikkeen tai jossa se tarjoaa luotonhallinnointitoimintoja, ja joka tapauksessa jäsenvaltiota, jossa luotonostajalla on kotipaikka tai jossa sen sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jäsenvaltiota, jossa sen päätoimipaikka sijaitsee;
- 12) 'kuluttajalla' luonnollista henkilöä, joka tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvissa luottosopimuksissa toimii sellaisessa tarkoituksessa, joka ei kuulu hänen elinkeino-, liike- tai ammattitoimintaansa;
- 13) 'järjestämättömällä luottosopimuksella' asetuksen (EU) N:o 575/2013 47 a artiklan mukaisesti järjestämättömäksi vastuuksi luokiteltua luottosopimusta.

II OSASTO LUOTONHALLINNOIJAT

I LUKU *Luotonhallinnoijien toimilupa*

4 artikla

Yleiset vaatimukset

1. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että luotonhallinnoija hankkii kotijäsenvaltiossa toimiluvan, ennen kuin se aloittaa toimintansa asianomaisen jäsenvaltion alueella, niiden vaatimusten mukaisesti, joista säädetään tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä.
2. Jäsenvaltioiden on annettava 21 artiklan 3 kohdan nojalla nimetyille toimivaltaisille viranomaisille valtuudet myöntää tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja toimilupia.

5 artikla

Toimiluvan myöntämistä koskevat vaatimukset

1. Rajoittamatta 6 artiklan soveltamista jäsenvaltioiden on vahvistettava seuraavat vaatimukset 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun toimiluvan myöntämiselle:
 - a) hakija on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 54 artiklassa tarkoitettu oikeushenkilö ja sen sääntömääräinen kotipaikka tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, sen päätoimipaikka sijaitsee jäsenvaltiossa, jossa se hakee toimilupaa;

- b) hakijan johto- tai hallintoelimen jäsenet ovat riittävän hyvämaineisia, mikä osoitetaan todistamalla, että:
- i) heistä ei ole rikosrekisterissä tai muussa vastaavassa kansallisessa rekisterissä merkintää asian kannalta merkityksellisistä rikoksista, erityisesti omaisuusrikoksista, finanssipalveluihin ja -toimintaan, rahanpesuun, koronkiskontaan tai petoksiin liittyvistä rikoksista, verorikoksista ja salassapitovelvollisuuden rikkomiseen tai ruumiilliseen koskemattomuuteen liittyvistä rikoksista, eikä myöskään muista yritys-, konkurssi-, maksukyvyttömyys- tai kuluttajansuojalainsäädännön alaisista rikoksista;
 - ii) vähäisten rikkomusten yhteisvaikutus ei vaikuta heidän hyvään maineeseensa;
 - iii) he ovat aiemmin toimineet aina läpinäkyvästi, avoimesti ja yhteistyöhaluisesti ollessaan liiketoiminnassaan tekemisissä valvonta- ja sääntelyviranomaisten kanssa;
 - iv) he eivät ole käynnissä olevan maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena eikä heitä ole aiemmin asetettu konkurssiin, paitsi jos he ovat kansallisen lainsäädännön mukaisesti jälleen liiketoimintakelpoisia;
- c) hakijan johto- tai hallintoelimellä on kokonaisuudessaan riittävästi tietämystä ja kokemusta liiketoiminnan harjoittamiseksi pätevästi ja vastuullisesti;
- d) henkilöt, joilla on asetuksen (EU) N:o 575/2013 4 artiklan 1 kohdan 36 alakohdassa tarkoitettu huomattava omistusosuus kyseisessä hakijassa, ovat riittävän hyvämaineisia, mikä osoitetaan täyttämällä tämän kohdan b alakohdan i ja iv alakohdan vaatimukset;
- e) hakijalla on käytössään toimivat hallinto- ja ohjausjärjestelmät ja riittävät sisäiset valvontamenetelmät, mukaan lukien riskinhallinta- ja kirjanpitoimenetelmät, joilla varmistetaan luotonottajan oikeuksien kunnioittaminen ja luottosopimuksen mukaisia luotonantajan oikeuksia tai itse luottosopimusta sääntelevän lainsäädännön sekä asetuksen (EU) 2016/679 noudattaminen;
- f) hakija soveltaa asianmukaisia toimintaperiaatteita, joiden avulla varmistetaan luotonottajien suojelua sekä oikeudenmukaista ja huolellista kohtelua koskevien sääntöjen noudattaminen muun muassa ottamalla huomioon luotonottajien taloudellinen tilanne sekä mahdollisesti tarve ohjata luotonottajia velkaneuvontaan tai sosiaalipalveluihin;
- g) hakijalla on käytössään riittävät ja erityiset sisäiset menettelyt, joilla varmistetaan luotonottajien valitusten kirjaaminen ja käsittely;
- h) hakijalla on käytössään riittävät rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaiset menettelyt silloin, jos kansallisissa säännöksissä, joilla direktiivi (EU) 2015/849 saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, nimitään luotonhallinnoijat ilmoitusvelvollisiksi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseksi ja torjumiseksi;
- i) hakijalta edellytetään sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla raportointia ja tietojen julkistamista koskevien vaatimusten noudattamista.
2. EPV antaa kaikkia asiaankuuluvia sidosryhmiä kuultuaan ja ottaen huomioon kaikki asiaan liittyvät etunäkökohdat asetuksen (EU) N:o 1093/2010 16 artiklan mukaisesti tämän artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja vaatimuksia koskevat ohjeet.
3. Kotijäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on evättävä 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu toimilupa, jos hakija ei täytä tämän artiklan 1 kohdassa ja tapauksen mukaan 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädettyjä vaatimuksia.

6 artikla

Varojen hallussapitokyky

1. Jäsenvaltioiden on määritettävä niiden alueella luotonhallinnointitoimintoja suorittavien luotonhallinnoijien osalta:
 - a) saavatko ne vastaanottaa ja pitää hallussaan luotonottajien varoja kyseisten varojen siirtämiseksi luotonostajille; tai
 - b) kielletäänkö niitä vastaanottamasta ja pitämästä hallussaan luotonottajien varoja.
2. Jos luotonhallinnoijat saavat vastaanottaa ja pitää hallussaan luotonottajien varoja 1 kohdan a alakohdan nojalla, jäsenvaltioiden on:
 - a) säädettävä 5 artiklan 1 kohdassa säädettyjen toimiluvan myöntämistä koskevien vaatimusten lisäksi vaatimuksesta, jonka mukaan hakijalla on luottolaitoksessa erillinen tili, jolle kaikki luotonottajilta saadut varat hyvitetään ja jossa niitä pidetään, kunnes ne ohjataan kullekin luotonostajalle luotonostajan kanssa sovituin ehdoin;
 - b) varmistettava, että kyseiset varat suojataan kansallisen lainsäädännön mukaisesti siten, että luotonostajien saatavat ovat ensisijaisia luotonhallinnoijien muiden velkojien saataviin nähden erityisesti maksukyvyttömyystapauksissa;
 - c) määritettävä, että kun luotonottaja suorittaa luotonhallinnoijalle maksun maksaakseen osittain tai kokonaan takaisin järjestämättömän luottosopimuksen mukaisiin luotonantajan oikeuksiin tai itse järjestämättömään luottosopimukseen liittyvän saamisen, kyseinen maksu katsotaan maksetuksi luotonostajalle;
 - d) edellytettävä, että aina kun luotonhallinnoija saa varoja luotonottajalta, luotonhallinnoija toimittaa luotonottajalle paperilla tai muulla pysyvällä välineellä kuitin tai maksun suorittamista koskevan kirjeen, jossa todetaan saadut määrät.
3. Jos luotonhallinnoija ei aio vastaanottaa ja pitää hallussaan luotonottajien varoja osana liiketoimintamalliaan, luotonhallinnoijan on ilmoitettava tästä aikomuksestaan 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua toimilupaa koskevassa hakemuksessaan. Tällöin ei sovelleta tämän artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti säädettyjä vaatimuksia.

7 artikla

Luotonhallinnoijien toimiluvan myöntämisessä noudatettava menettely

1. Jäsenvaltioiden on vahvistettava luotonhallinnoijien toimiluvan myöntämisessä noudatettava menettely, jonka avulla hakija voi tehdä hakemuksen ja toimittaa kaikki tiedot, joita kotijäsenvaltion toimivaltainen viranomainen tarvitsee todentaakseen, että hakija on täyttänyt kaikki edellytykset, joista säädetään kansallisissa säännöksissä, joilla 5 artiklan 1 kohta saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuun toimilupahakemukseen on liitettävä seuraavat tiedot:
 - a) todisteet hakijan oikeudellisesta muodosta ja jäljennös sen perustamiskirjasta ja yhtiöjärjestyksestä;
 - b) hakijan päätoimipaikan tai sääntömääräisen kotipaikan osoite;
 - c) hakijan johto- tai hallintoelimen jäsenten nimet ja niiden henkilöiden nimet, joilla on asetuksen (EU) N:o 575/2013 4 artiklan 1 kohdan 36 alakohdassa tarkoitettu huomattava omistusosuus;

- d) todisteet siitä, että hakija täyttää 5 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdassa säädetyt edellytykset;
- e) todisteet siitä, että henkilöt, joilla on asetuksen (EU) N:o 575/2013 4 artiklan 1 kohdan 36 alakohdassa tarkoitettu huomattava omistusosuus, täyttävät tämän direktiivin 5 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetyt edellytykset;
- f) todisteet 5 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetuista hallinto- ja ohjausjärjestelmistä ja sisäisistä valvontamenetelmistä;
- g) todisteet 5 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitetuista toimintaperiaatteista;
- h) todisteet 5 artiklan 1 kohdan g alakohdassa tarkoitetuista sisäisistä menettelyistä;
- i) todisteet 5 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitetuista menettelyistä;
- j) tapauksen mukaan todisteet 6 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesta erillisestä tilistä luottolaitoksessa;
- k) mahdolliset 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut ulkoistamissopimukset.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset arvioivat 45 päivän kuluessa toimilupahakemuksen vastaanottamisesta, onko hakemus täydellinen.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat hakijalle 90 päivän kuluessa täydellisen hakemuksen vastaanottamisesta tai, jos hakemus katsotaan epätäydelliseksi, vaadittujen tietojen vastaanottamisesta, myönnetäänkö vai evätäänkö toimilupa, ja esittävät epäämisen syyt.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että hakijalla on oikeus hakea muutosta tuomioistuimessa tapauksissa, joissa kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset päättävät hylätä toimilupahakemuksen 5 artiklan 3 kohdan nojalla, ja myös tapauksissa, joissa toimivaltaiset viranomaiset eivät tee päätöstä hakemuksesta tämän artiklan 4 kohdassa säädettyssä määräajassa.

8 artikla

Toimiluvan peruuttaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla on 22 artiklan mukaisesti tarvittavat valvonta- ja tutkintavaltuudet sekä valtuudet määrätä seuraamuksia, jotta ne voivat peruuttaa luotonhallinnoijalle myönnetyn toimiluvan, jos luotonhallinnoija menettelee jollakin seuraavista tavoista:

- a) ei käytä toimilupaa 12 kuukauden kuluessa sen myöntämisestä;
- b) nimenomaisesti luopuu toimiluvasta;
- c) on lopettanut luotonhallinnoijana toimimisen yli 12 kuukaudeksi;
- d) on saanut toimiluvan antamalla virheellisiä tietoja tai muutoin säännösten vastaisella tavalla;
- e) ei enää täytä 5 artiklan 1 kohdassa ja tarvittaessa 6 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädettyjä luotonhallinnoijan toimiluvan myöntämistä koskevia vaatimuksia;
- f) rikkoo sovellettavia sääntöjä vakavalla tavalla, mukaan lukien kansalliset säännökset, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, tai muita

kuluttajansuojasääntöjä, mukaan lukien vastaanottavan jäsenvaltion ja jäsenvaltion, jossa luotto myönnettiin, sovellettavat säännöt.

2. Jos toimilupa peruutetaan tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti ja luotonhallinnoija tarjoaa palveluja 13 artiklan nojalla, jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat asiasta viipymättä vastaanottavien jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ja myös sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa luotto myönnettiin, jos se ei ole vastaanottava jäsenvaltio tai kotijäsenvaltio.

9 artikla

Luettelo tai rekisteri toimiluvan saaneista luotonhallinnoijista

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset perustavat ainakin luettelon tai, jos sen katsotaan olevan tarkoituksenmukaisempaa, kansallisen rekisterin, johon merkitään kaikki luotonhallinnoijat, joilla on toimilupa tarjota palveluja niiden alueella, mukaan lukien tämän direktiivin 13 artiklan nojalla palveluja tarjoavat luotonhallinnoijat, ja pitävät sitä yllä.

EPV laatii asetuksen (EU) N:o 1093/2010 16 artiklan mukaisesti ohjeet, joissa vahvistetaan parhaat käytännöt tällaisten luetteloiden tai rekisterien perustamista ja ylläpitoa varten ja täsmennetään niihin sisältyvien tietojen tyypit, jotta voidaan taata tasapuoliset toimintaedellytykset kaikkialla unionissa ja avoimuus luotonostajien ja luotonottajien kannalta.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu luettelo tai rekisteri on asetettava julkisesti saataville toimivaltaisten viranomaisten verkkosivustolla ja saatettava säännöllisesti ajan tasalle.

3. Jos toimilupa on peruutettu 8 artiklan nojalla, toimivaltaisten viranomaisten on saatettava tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettu luettelo tai rekisteri viipymättä ajan tasalle.

10 artikla

Suhteet luotonottajiin, siirtoilmoitus ja myöhemmät ilmoitukset

1. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että suhteissaan luotonottajiin luotonostajat ja luotonhallinnoijat:

- a) toimivat vilpittömässä mielessä, oikeudenmukaisesti ja ammattimaisesti;
- b) antavat luotonottajille tietoja, jotka eivät ole harhaanjohtavia, epäselviä tai virheellisiä;
- c) kunnioittavat ja suojelevat luotonottajien henkilötietoja ja yksityisyyttä;
- d) ovat luotonottajiin yhteydessä tavalla, joka ei ole häirintää, pakottamista tai sopimatonta vaikuttamista.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että siirrettyään järjestämättömän luottosopimuksen mukaiset luotonantajan oikeudet tai itse järjestämättömän luottosopimuksen luotonostajalle ja aina ennen ensimmäistä velan perintää mutta myös luotonottajan pyynnöstä luotonostaja tai 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa tarkoitettu yhteisö, jos kyseinen yhteisö on nimetty suorittamaan luotonhallinnointitoimintoja, tai luotonhallinnoija lähettää luotonottajalle paperilla tai muulla pysyvällä välineellä ilmoituksen, joka sisältää vähintään seuraavat:

- a) tiedot siitä, että on tehty siirto, mukaan lukien siirron päivämäärä;
- b) luotonostajan tunniste- ja yhteystiedot;

- c) luotonhallinnoijan, jos sellainen on nimetty, tai 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa tarkoitetun yhteisön tunniste- ja yhteystiedot;
- d) todisteet luotonhallinnoijalle, jos sellainen on nimetty, 7 artiklan mukaisesti myönnetystä toimiluvasta;
- e) tarvittaessa luotonostajan tunniste- ja yhteystiedot;
- f) näkyvästi esitettynä luotonostajan tai 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa tarkoitetun yhteisön, jos kyseinen yhteisö on nimetty suorittamaan luotonhallinnointitoimintoja, tai luotonhallinnoijan ja tarvittaessa luotonhallinnointipalvelujen tarjoajan yhteyspiste, josta voi tarvittaessa saada tietoja;
- g) tiedot luotonottajan maksettavana olevista määristä ilmoituksen ajankohtana siten, että eritellään velan pääoma, korot, palkkiot ja muut sallitut maksut;
- h) maininta siitä, että kaikkea asiaankuuluvaa unionin oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä, joka koskee erityisesti sopimusten täytäntöönpanoa, kuluttajansuojaa, luotonottajien oikeuksia ja rikosoikeutta, sovelletaan edelleen;
- i) jäsenvaltion, jossa luotonottajalla on kotipaikka tai jossa sen sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jossa sen päätoimipaikka sijaitsee, toimivaltaisten viranomaisten, jolle luotonottaja voi tehdä valituksen, nimi, osoite ja yhteystiedot.

Ensimmäisessä alakohdassa säädetty ilmoitus on kirjoitettava selkeällä ja suuren yleisön ymmärtämällä kielellä.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonostaja tai 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa tarkoitettu yhteisö, jos kyseinen yhteisö on nimetty suorittamaan luotonhallinnointitoimintoja, tai luotonhallinnoija mainitsee kaikessa myöhemmässä yhteydenpidossa luotonottajan kanssa tämän artiklan 2 kohdan f alakohdassa säädetty tiedot, paitsi jos kyseessä on ensimmäinen yhteydenotto uuden luotonhallinnoijan nimeämisen jälkeen, jolloin on mainittava myös tämän artiklan 2 kohdan c ja d alakohdassa säädetty tiedot.

4. Edellä olevat 2 ja 3 kohta eivät rajoita muussa sovellettavassa unionin oikeudessa tai kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen yhteydenpitoa koskevien lisävaatimusten soveltamista.

11 artikla

Luotonhallinnoijan ja luotonostajan välinen sopimussuhde

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos luotonostaja ei suorita itse luotonhallinnointitoimintoja, nimitetty luotonhallinnoija tarjoaa järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen hallinnointiin ja täytäntöönpanoon liittyviä palvelujaan luotonostajan kanssa tehdyn luotonhallinnointisopimuksen perusteella.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun luotonhallinnointisopimuksen on sisällettävä seuraavat seikat:

- a) yksityiskohtainen kuvaus luotonhallinnoijan suoritettaviksi kuuluvista luotonhallinnointitoiminnoista;
- b) luotonhallinnoijan palkkion määrä tai laskentatapa;

- c) se, miltä osin luotonhallinnoija voi edustaa luotonostajaa suhteessa luotonottajaan;
 - d) osapuolten antama sitoumus noudattaa luottosopimuksen mukaisiin luotonantajan oikeuksiin tai itse luottosopimukseen sovellettavaa unionin oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä, myös kuluttajansuojan ja tietosuojan osalta;
 - e) lauseke, jossa edellytetään luotonottajien oikeudenmukaista ja huolellista kohtelua.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 kohdassa tarkoitettuun luotonhallinnointisopimukseen sisältyy vaatimus, jonka mukaan luotonhallinnoija antaa luotonostajalle asiaa koskevan ilmoituksen ennen kuin se ulkoistaa luotonhallinnointitoimintojaan.
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonhallinnoija kirjaa ja säilyttää seuraavat tiedot vähintään viiden vuoden ajan 1 kohdassa tarkoitetun luotonhallinnointisopimuksen päättymisestä tai kotijäsenvaltiossa sovellettavan lakisääteisen vanhentumisajan päättymiseen asti mutta joka tapauksessa enintään 10 vuoden ajan:
- a) asiaankuuluva yhteydenpito sekä luotonostajan että luotonottajan kanssa sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisin edellytyksin;
 - b) asiaankuuluvat luotonostajalta saadut ohjeet, jotka liittyvät kunkin järjestämättömän luottosopimuksen mukaisiin luotonantajan oikeuksiin tai itse järjestämättömään luottosopimukseen, joita luotonhallinnoija hallinnoi ja jotka se panee täytäntöön kyseisen luotonostajan puolesta, sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisin edellytyksin;
- c) luotonhallinnointisopimus.
5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonhallinnoija antaa 4 kohdassa tarkoitetut tiedot pyynnöstä toimivaltaisten viranomaisten saataville.

12 artikla

Luotonhallinnoijan toteuttama ulkoistaminen

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos luotonhallinnoija käyttää luotonhallinnointipalvelujen tarjoajaa suorittamaan jotakin luotonhallinnointitoimintoa, luotonhallinnoija on edelleen täysin vastuussa kaikkien sellaisten kansallisten säännösten mukaisten velvoitteiden noudattamisesta, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Luotonhallinnointitoimintojen ulkoistamiseen sovelletaan seuraavia edellytyksiä:
- a) luotonhallinnoijan ja luotonhallinnointipalvelujen tarjoajan välillä tehdään kirjallinen ulkoistamissopimus, jonka mukaan luotonhallinnointipalvelujen tarjoaja on velvollinen noudattamaan sovellettavia säännöksiä, myös säännöksiä, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, ja luottosopimuksen mukaisiin luotonantajan oikeuksiin tai itse luottosopimukseen sovellettavaa asiaankuuluvaa unionin oikeutta tai kansallista lainsäädäntöä;
 - b) kaikkien luotonhallinnointitoimintojen samanaikainen ulkoistaminen luotonhallinnointipalvelujen tarjoajalle on kiellettyä;
 - c) luotonhallinnointipalvelujen tarjoajan kanssa tehtävällä ulkoistamissopimuksella ei muuteta luotonhallinnoijan ja luotonostajan välistä sopimussuhdetta ja luotonhallinnoijan velvoitteita luotonostajaan tai luotonottajiin nähden;
 - d) luotonhallinnoijan joidenkin luotonhallinnointitoimintojen ulkoistaminen ei vaikuta

5 artiklan 1 kohdassa säädettyjen luotonhallinnoijan toimiluvan edellytysten noudattamiseen;

- e) toimintojen ulkoistaminen luotonhallinnointipalvelujen tarjoajalle ei estä toimivaltaisten viranomaisten 14 ja 21 artiklan mukaisesti toteuttamaa luotonhallinnoijan valvontaa;
- f) luotonhallinnoijalla on suora pääsy kaikkiin merkityksellisiin tietoihin, jotka koskevat luotonhallinnointipalvelujen tarjoajalle ulkoistettuja luotonhallinnointipalveluja;
- g) ulkoistamissopimuksen päättymisen jälkeen luotonhallinnoijalla on asiantuntemus ja resurssit niin, että se kykenee tarjoamaan ulkoistetut luotonhallinnointitoiminnot.

Luotonhallinnointitoimintojen ulkoistamista ei saa toteuttaa niin, että se heikentää luotonhallinnoijan sisäisen valvonnan laatua tai sen luotonhallinnointitoimintojen vakautta tai jatkuvuutta.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonhallinnoija antaa asiaa koskevan ilmoituksen kotijäsenvaltion ja tarvittaessa vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille ennen kuin se ulkoistaa luotonhallinnointitoimintojaan 1 kohdan mukaisesti.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonhallinnoija kirjaa ja säilyttää tiedot luotonhallinnointipalvelujen tarjoajalle annetuista asiaankuuluvista ohjeista sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä säädettyjen edellytysten mukaisesti sekä 1 kohdassa tarkoitettusta ulkoistamissopimuksesta vähintään viiden vuoden ajan ulkoistamissopimuksen päättymisestä tai jäsenvaltiossa sovellettavan lakisääteisen vanhentumisajan päättymiseen asti mutta joka tapauksessa enintään 10 vuoden ajan.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonhallinnoija ja luotonhallinnointipalvelujen tarjoaja antavat 3 kohdassa tarkoitettut tiedot pyynnöstä toimivaltaisten viranomaisten saataville.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonhallinnointipalvelujen tarjoajat eivät saa vastaanottaa eivätkä pitää hallussaan luotonottajien varoja.

II LUKU

Rajat ylittävät luotonhallinnointitoiminnot

13 artikla

Vapaus tarjota luotonhallinnointitoimintoja vastaanottavassa jäsenvaltiossa

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltiossa 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti toimiluvan saaneella luotonhallinnoijalla on oikeus tarjota kyseisen toimiluvan piiriin kuuluvia palveluja unionissa, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta vastaanottavan jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä tämän direktiivin mukaisesti vahvistettuihin rajoituksiin tai vaatimuksiin – joihin tapauksen mukaan kuuluu myös kielto vastaanottaa ja pitää hallussa luotonottajien varoja – jotka eivät liity luotonhallinnoijia koskeviin muihin lupavaatimuksiin tai luottosopimuksen mukaisiin luotonantajan oikeuksiin liittyvien ehtojen tai itse luottosopimuksen ehtojen uudelleenneuvottelemista varten asetettuihin rajoituksiin tai vaatimuksiin.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos kotijäsenvaltiossa 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti toimiluvan saanut luotonhallinnoija aikoo tarjota palveluja vastaanottavassa jäsenvaltiossa, luotonhallinnoija toimittaa kotijäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle seuraavat tiedot:

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonhallinnoija ilmoittaa tietojen, jotka edellytetään toimitettavan 2 kohdan mukaisesti, myöhemmistä muutoksista kotijäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille. Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltioiden on varmistettava, että 3, 4 ja 5 kohdassa säädettyä menettelyä noudatetaan.

7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset kirjaavat 9 artiklassa tarkoitettuun luetteloon tai rekisteriin luotonhallinnoijat, joilla on toimilupa tarjota luotonhallinnointitoimintoja niiden alueella, sekä kotijäsenvaltiota koskevat tiedot.

14 artikla

Rajat ylittäviä palveluja tarjoavien luotonhallinnoijien valvonta

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset seuraavat ja arvioivat, noudattaako vastaanottavassa jäsenvaltiossa luotonhallinnointitoimintoja suorittava luotonhallinnoija tämän direktiivin vaatimuksia jatkuvasti.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla on valvonta- ja tutkintavaltuudet sekä valtuudet määrätä hallinnollisia seuraamuksia ja korjaavia toimenpiteitä luotonhallinnoijille, kun on kyse tämän direktiivin vaatimuksista, jotka koskevat luotonhallinnointitoimintojen suorittamista vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat luotonhallinnoijan osalta toteutetuista toimenpiteistä vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille ja tarvittaessa sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa luotto myönnettiin, jos se ei ole vastaanottava jäsenvaltio tai kotijäsenvaltio.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos luotonhallinnoija suorittaa luotonhallinnointitoimintoja vastaanottavassa jäsenvaltiossa, kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ja vastaanottavan jäsenvaltion sekä tarvittaessa sen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset, jossa luotto myönnettiin, jos se ei ole vastaanottava jäsenvaltio tai kotijäsenvaltio, toimivat tiiviissä yhteistyössä hoitaessaan tehtäviään ja velvollisuuksiaan, erityisesti suorittaessaan todentamisia, tutkintoja ja paikan päällä tehtäviä tarkastuksia.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset pyytävät tässä direktiivissä säädettyjä tehtäviään ja velvollisuuksiaan hoitaessaan apua vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisilta viranomaisilta, kun on kyse paikan päällä tehtävän tarkastuksen suorittamisesta vastaanottavaan jäsenvaltioon perustetussa sivuliikkeessä tai vastaanottavaan jäsenvaltioon nimetyn luotonhallinnointipalvelujen tarjoajan osalta. Sivuliikkeeseen tai luotonhallinnointipalvelujen tarjoajaan kohdistuva paikan päällä tehtävä tarkastus on toteutettava sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jossa tarkastus suoritetaan.

6. Lisäksi jäsenvaltioiden on varmistettava, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus päättää, mitkä ovat kussakin yksittäisessä tapauksessa asianmukaisimmat toimenpiteet kotijäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten esittämän avunantopyynnön täyttämiseksi.

7. Jos vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset päättävät suorittaa paikan päällä tehtäviä tarkastuksia kotijäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten puolesta, niiden on ilmoitettava tarkastustuloksista viipymättä kotijäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

8. Vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat omasta aloitteestaan

suorittaa todentamisia, tarkastuksia ja tutkimuksia, jotka kohdistuvat kotijäsenvaltiossa toimiluvan saaneen luotonhallinnoijan niiden alueella tarjoamiin luotonhallinnointitoimintoihin. Vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava kyseisten todentamisten, tarkastusten ja tutkimusten tulokset viipymättä kotijäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

9. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla on todisteita siitä, että sen alueella 13 artiklassa säädetyn mukaisesti luotonhallinnointitoimintoja suorittava luotonhallinnoija rikkoo sovellettavia sääntöjä, mukaan lukien tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuista kansallisista säännöksistä johtuvia velvoitteita, ne toimittavat kyseiset todisteet kotijäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille ja pyytävät niitä toteuttamaan asianmukaiset toimenpiteet, sanotun kuitenkin rajoittamatta luotonhallinnoijaa koskevia kansallisen lainsäädännön mukaisia luottoon tai luottosopimukseen sovellettavia vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten valvonta- ja tutkintavaltuuksia sekä valtuuksia määrätä seuraamuksia.

10. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos sen jäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla, jossa luotto myönnettiin, jos se ei ole vastaanottava jäsenvaltio tai kotijäsenvaltio, on todisteita siitä, että luotonhallinnoija rikkoo tässä direktiivissä säädettyjä taikka luottoon tai luottosopimukseen sovellettavissa kansallisissa säännöissä asetettuja velvoitteita, ne toimittavat kyseiset todisteet kotijäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille ja pyytävät niitä toteuttamaan asianmukaiset toimenpiteet, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten, jossa luotto myönnettiin, jos se ei ole vastaanottava jäsenvaltio tai kotijäsenvaltio, valvonta- ja tutkintavaltuuksia sekä valtuuksia määrätä seuraamuksia.

11. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset antavat todisteet välittäneille vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille viimeistään kahden kuukauden kuluttua 9 kohdassa tarkoitettua pyynnöstä tiedot kaikista vastaanottavan jäsenvaltion toimittamien todisteiden osalta vireille pannuista hallinnollisista tai muista menettelyistä taikka luotonhallinnoijaan kohdistetuista hallinnollisista seuraamuksista ja korjaavista toimenpiteistä tai perustellun päätöksen siitä, miksi toimenpiteitä ei ole toteutettu. Jos asiassa on pantu vireille menettely, kotijäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on säännöllisesti tiedotettava sen etenemisestä vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

12. Jos luotonhallinnoija rikkoo edelleen sovellettavia sääntöjä, myös tämän direktiivin mukaisia velvoitteitaan, jäsenvaltioiden on sen jälkeen, kun vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat ilmoittaneet asiasta kotijäsenvaltiolle, varmistettava, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus määrätä asianmukaisia hallinnollisia seuraamuksia ja korjaavia toimenpiteitä tämän direktiivin noudattamisen varmistamiseksi jommassakummassa seuraavista tapauksissa:

- a) luotonhallinnoija ei ole toteuttanut riittäviä ja tehokkaita toimenpiteitä rikkomisen korjaamiseksi kohtuullisessa ajassa; tai
- b) kiireellisessä tapauksessa, kun tarvitaan välittömiä toimia luotonottajien yhteisiin etuihin kohdistuvaan vakavaan uhkaan puuttumiseksi.

Vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat määrätä ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuja hallinnollisia seuraamuksia ja korjaavia toimenpiteitä riippumatta siitä, ovatko kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset jo määränneet hallinnollisia

seuraamuksia ja korjaavia toimenpiteitä.

Lisäksi vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat kieltää sovellettavia sääntöjä, myös tämän direktiivin mukaisia velvoitteitaan, rikkovan luotonhallinnoijan toiminnan jatkamisen, kunnes kotijäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on tehnyt asianmukaisen päätöksen tai luotonhallinnoija toteuttaa toimenpiteitä rikkomisen korjaamiseksi.

III OSASTO LUOTONOSTAJAT

15 artikla

Järjestämättömän luottosopimuksen mukaisia luotonantajan oikeuksia tai itse järjestämättömästä luottosopimuksesta koskeva tiedonsaantioikeus

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luottolaitos antaa mahdolliselle luotonostajalle järjestämättömän luottosopimuksen mukaisista luotonantajan oikeuksista tai itse järjestämättömästä luottosopimuksesta ja tapauksen mukaan vakuudesta tarvittavat tiedot, joiden avulla mahdollinen luotonostaja voi tehdä oman arviointinsa järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse luottosopimuksen arvosta ja kyseisen sopimuksen arvon takaisinperinnän todennäköisyydestä ennen kuin se tekee sopimuksen järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen siirtämisestä, varmistaen samalla luottolaitoksen antamien tietojen suojan ja liiketoimintatietojen salassapidon.
2. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että luottolaitokset, jotka siirtävät luotonostajalle järjestämättömän luottosopimuksen mukaiset luotonantajan oikeudet tai itse järjestämättömän luottosopimuksen, ilmoittavat puolivuositain tämän direktiivin 21 artiklan 3 kohdan mukaisesti nimetyille vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/36/EU ⁽²²⁾ 4 artiklan 5 kohdassa tarkoitetuille toimivaltaisille viranomaisille ainakin seuraavat tiedot:
 - a) luotonostajan tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetyn edustajan oikeushenkilötunnus (LEI) tai, jos tällaista tunnusta ei ole,
 - i) luotonostajan nimi tai luotonostajan johto- tai hallintoelimen jäsenten nimet ja niiden henkilöiden nimet, joilla on asetuksen (EU) N:o 575/2013 4 artiklan 1 kohdan 36 alakohdassa tarkoitettu huomattava omistusosuus luotonostajassa; ja
 - ii) luotonostajan tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetyn edustajan osoite;
 - b) siirretyn järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai siirretyn järjestämättömän luottosopimuksen yhteenlaskettu maksamatta oleva määrä;
 - c) järjestämättömien luottosopimusten tai siirrettyjen järjestämättömien luottosopimusten mukaisten luotonantajan oikeuksien lukumäärä ja arvo;
 - d) tieto siitä, sisältääkö siirto kuluttajan kanssa tehdyn järjestämättömän luottosopimuksen mukaisia luotonantajan oikeuksia tai itse järjestämättömät luottosopimukset, ja järjestämättömän luottosopimusten vakuutena mahdollisesti olevien omaisuuserien tyypit.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset voivat vaatia luottolaitoksia toimittamaan mainitussa kohdassa tarkoitetut tiedot neljännesvuosittain aina, kun ne katsovat sen tarpeelliseksi, muun muassa voidakseen paremmin seurata kriisiaikana mahdollisesti suureksi muodostuvaa siirtojen määrää.
4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset antavat 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot ja muut tiedot, joita ne mahdollisesti pitävät tarpeellisina tehtäviensä ja velvollisuuksiensa hoitamiseksi tämän direktiivin mukaisesti, viipymättä luotonostajan kotijäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.
5. Edellä olevia 1–4 kohtaa sovelletaan asetusten (EU) 2016/679 ja (EU) 2018/1725 mukaisesti.

16 artikla

Tietolomakkeisiin sovellettavat tekniset täytäntöönpanostandardit

1. EPV laatii luonnokset teknisiksi täytäntöönpanostandardeiksi, joissa määritetään mallit ja lomakkeet, joita luottolaitosten on käytettävä 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamisessa, jotta luotonostajille annetaan yksityiskohtaiset tiedot niiden luottosalkun luottovastuista järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen analysointia, arviointia ja taloudellisten tietojen huolellista tarkastusta varten.
2. EPV määrittää tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa teknisten täytäntöönpanostandardien luonnoksissa 15 artiklan 1 kohdan mukaisia luottamuksellisia tietoja koskevat tietokentät, myös sen, mitkä tietokentät ovat pakollisia, sekä näiden tietojen käsittelytavan.
3. Teknisten täytäntöönpanostandardien luonnosten on oltava oikeassa suhteessa luottojen ja luottosopimussalkkujen luonteeseen ja kokoon.
4. Laatiessaan 1 kohdassa tarkoitettuja teknisten täytäntöönpanostandardien luonnoksia EPV ottaa huomioon kaikki seuraavat seikat:
 - a) olemassa olevat markkinakäytännöt, jotka koskevat tietojen jakamista ostajien ja myyjien kesken;
 - b) käyttäjiltä saatu palaute näiden kokemuksista EPV:n järjestämättömien lainojen transaktiomallien käytöstä;
 - c) jäsenvaltioiden tasolla voimassa olevat vastaavat vaatimukset;
 - d) se, että on tärkeää minimoida luottolaitosten ja luotonostajien käsittelykustannukset.
5. EPV toimittaa 1 kohdassa tarkoitetut teknisten täytäntöönpanostandardien luonnokset komissiolle viimeistään 29 päivänä syyskuuta 2022.
6. Siirretään komissiolle valta hyväksyä 1 kohdassa tarkoitetut tekniset täytäntöönpanostandardit asetuksen (EU) N:o 1093/2010 15 artiklan mukaisesti.
7. Tietolomakkeita on käytettävä liiketoimissa, jotka liittyvät 1 päivänä heinäkuuta 2018 tai sen jälkeen myönnettyihin luottoihin, joista tulee järjestämättömiä 28 päivän joulukuuta 2021 jälkeen. Niiden luottojen osalta, jotka on pantu alulle 1 päivän heinäkuuta 2018 ja 1 kohdassa tarkoitettujen teknisten täytäntöönpanostandardien voimaantulopäivän välisenä aikana, luottolaitosten on täytettävä tietolomakkeeseen tiedot, jotka niillä on jo käytettävissään.

8. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luottolaitokset soveltavat 6 kohdassa tarkoitettuja teknisiä täytäntöönpanostandardeja myös järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen siirtoon muille luottolaitoksille. Luottolaitosten on käytettävä tietolomakkeita tietojen antamiseen luottolaitokselta toiselle tapauksissa, joissa tehdään ainoastaan järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen siirto.

17 artikla

Luotonostajien velvoitteet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että:

- a) luotonostaja, jonka kotipaikka on unionissa tai jonka sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee unionissa tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jonka päätoimipaikka sijaitsee unionissa, nimeää 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa tarkoitetun yhteisön tai luotonhallinnoijan suorittamaan luotonhallinnointitoimintoja kuluttajan kanssa tehdyn järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen osalta;
- b) jos luotonostajalla ei ole kotipaikkaa unionissa tai sen sääntömääräinen kotipaikka ei sijaitse unionissa tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, sen päätoimipaikka ei sijaitse unionissa, sen 19 artiklan 1 kohdan mukaisesti nimetty edustaja nimeää 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa tarkoitetun yhteisön tai luotonhallinnoijan, paitsi jos edustaja on itse 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa tarkoitettu yhteisö, tai luotonhallinnoijan suorittamaan luotonhallinnointitoimintoja järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen osalta, kun luottosopimus on tehty seuraavien kanssa:
 - i) luonnolliset henkilöt, mukaan lukien kuluttajat ja itsenäiset ammatinharjoittajat;
 - ii) mikroyritykset sekä pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset), sellaisina kuin ne on määriteltä komission suosituksen 2003/361/EY (23) liitteessä olevassa 2 artiklassa.

Vastaanottavat jäsenvaltiot voivat laajentaa ensimmäisessä alakohdassa säädetyn vaatimuksen koskemaan muita luottosopimuksia.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonhallinnoijaan ei kohdistu muita järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen ostamista koskevia lisävaatimuksia kuin ne, joista säädetään tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä tai sovellettavan kuluttajansuojalainsäädännön, sopimusoikeuden, siviilioikeuden tai rikosoikeuden säännöksissä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sen jälkeen kun luottosopimuksen mukaiset luotonantajan oikeudet tai itse luottosopimus on siirretty luotonostajalle, luotonostajaan sovelletaan edelleen asiaankuuluvaa unionin oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä, joka koskee erityisesti sopimusten täytäntöönpanoa, kuluttajansuojaa, luotonostajien oikeuksia, luoton alullepanoa ja pankkisalaisuutta koskevia sääntöjä sekä rikosoikeutta. Luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse luottosopimuksen siirto luotonostajalle ei saa vaikuttaa unionin oikeuden ja kansallisen

lainsäädännön kuluttajille ja muille luotonottajille tarjoaman suojan eikä maksukyvyttömyyttä koskevien sääntöjen tarjoaman suojan tasoon, sanotun kuitenkaan rajoittamatta vekseleitä koskevien kansallisten ja kansainvälisten sääntöjen soveltamista.

3. Tämä direktiivi ei rajoita luottorekisterejä koskevaa kansallista toimivaltaa, mukaan lukien toimivalta vaatia luotonostajilta tietoja luottosopimuksen mukaisista luotonantajan oikeuksista tai itse luottosopimuksesta ja sen hoitamisesta.

4. Jäsenvaltiot voivat sallia sen, että luotonostajat antavat hankkimiensa luottosopimusten hallinnoinnin luonnollisten henkilöiden tehtäväksi. Näiden luonnollisten henkilöiden on oltava kansallisen sääntely- ja valvontajärjestelmän alaisia, eikä heillä ole tässä direktiivissä säädettyä vapautta suorittaa luotonhallinnointitoimintoja toisessa jäsenvaltiossa.

5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että nimetty luotonhallinnoija tai 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa tarkoitettu yhteisö noudattaa luotonostajan puolesta luotonostajalle tämän artiklan 2 kohdan sekä 18 ja 20 artiklan nojalla asetettuja velvoitteita. Jos luotonhallinnoijaa tai 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa tarkoitettua yhteisöä ei nimetä, kyseisiä velvoitteita on sovellettava edelleen luotonostajaan tai sen edustajaan.

Jäsenvaltiot voivat edellyttää, että nimetty luotonhallinnoija tai 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa tarkoitettu yhteisö noudattaa luotonostajan puolesta luotonostajalle kansallisen lainsäädännön mukaisesti asetettuja velvoitteita, jotka koskevat muun muassa tämän artiklan 3 kohtaa.

18 artikla

Luotonhallinnoijien tai muiden yhteisöjen käyttö

1. Jos luotonostaja tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetty edustaja nimeää 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa tarkoitetun yhteisön tai luotonhallinnoijan suorittamaan luotonhallinnointitoimintoja siirrettyjen järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen osalta, jäsenvaltioiden on edellytettävä, että luotonostaja tai sen edustaja ilmoittaa oman kotijäsenvaltionsa toimivaltaisille viranomaisille 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa tarkoitetun yhteisön tai luotonhallinnoijan nimen ja osoitteen viimeistään päivänä, jona luotonhallinnointitoimintojen suorittaminen alkaa.

2. Jos luotonostaja tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetty edustaja nimeää muun kuin tämän artiklan 1 kohdan nojalla ilmoitetun yhteisön, sen on ilmoitettava muutoksesta oman kotijäsenvaltionsa toimivaltaisille viranomaisille viimeistään muutoksen toteutumispäivänä ja ilmoitettava nimi- ja osoitetiedot uudesta yhteisöstä, jonka se on nimennyt suorittamaan luotonhallinnointitoimintoja siirrettyjen järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen osalta.

3. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että luotonostajan kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset välittävät 1 ja 2 kohdan mukaisesti saadut tiedot ilman aiheetonta viivytystä vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa luotto myönnettiin, sekä uuden luotonhallinnoijan kotijäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

19 artikla

Kolmannen maan luotonostajien edustaja

1. Jäsenvaltioiden on edellytettävä järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen siirron yhteydessä, että luotonostaja, jolla ei ole kotipaikkaa unionissa tai jonka sääntömääräinen kotipaikka ei sijaitse unionissa tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jonka päätoimipaikka ei sijaitse unionissa, nimeää kirjallisesti edustajan, jolla on kotipaikka unionissa tai jonka sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee unionissa tai, jos sillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, jonka päätoimipaikka sijaitsee unionissa.
2. Toimivaltaiset viranomaiset ottavat 1 kohdassa tarkoitettuun edustajaan yhteyttä luotonostajan lisäksi tai sijasta kaikissa tämän direktiivin jatkuvaa noudattamista koskeissa kysymyksissä, ja kyseinen edustaja on kaikilta osin vastuussa tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä luotonostajalle asetettujen velvoitteiden noudattamisesta.

20 artikla

Luotonostajan toteuttama järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen siirto ja ilmoitus toimivaltaisille viranomaisille

1. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että luotonostaja tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetty edustaja, joka siirtää järjestämättömän luottosopimuksen mukaiset luotonantajan oikeudet tai itse järjestämättömän luottosopimuksen, ilmoittaa kotijäsenvaltionsa toimivaltaisille viranomaisille puolivuositain uuden luotonostajan ja tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetyn edustajan oikeushenkilötunnuksen (LEI) tai, jos tällaista tunnusta ei ole,
 - a) uuden luotonostajan tai tapauksen mukaan tämän 19 artiklan mukaisesti nimetyn edustajan nimen taikka uuden luotonostajan tai tämän edustajan johto- tai hallintoelimen jäsenten nimet ja niiden henkilöiden nimet, joilla on asetuksen (EU) N:o 575/2013 4 artiklan 1 kohdan 36 alakohdassa tarkoitettu huomattava omistusosuus uudessa luotonostajassa tai tämän edustajassa; ja
 - b) uuden luotonostajan tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetyn edustajan osoitteen.

Lisäksi luotonostajan tai sen edustajan on ilmoitettava oman kotijäsenvaltionsa toimivaltaisille viranomaisille ainakin seuraavat tiedot:

- a) järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai siirretyn järjestämättömän luottosopimuksen yhteenlaskettu maksamatta oleva määrä;
 - b) siirrettyjen järjestämättömien luottosopimusten tai siirrettyjen järjestämättömien luottosopimusten mukaisten luotonantajan oikeuksien lukumäärä ja arvo;
 - c) tieto siitä, sisältääkö siirto kuluttajan kanssa tehdyn järjestämättömän luottosopimuksen mukaisia luotonantajan oikeuksia tai itse järjestämättömän luottosopimuksen, ja järjestämättömien luottosopimusten vakuutena mahdollisesti olevien omaisuuserien tyypit.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset voivat vaatia luotonostajia tai tapauksen mukaan niiden 19 artiklan mukaisesti nimettyjä edustajia toimittamaan kyseisessä

kohdassa tarkoitetut tiedot neljännesvuosittain aina, kun kyseiset toimivaltaiset viranomaiset katsovat sen tarpeelliseksi, muun muassa voidakseen paremmin seurata kriisiaikana mahdollisesti suureksi muodostuvaa siirtojen määrää.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset välittävät mainittujen kohtien mukaisesti saadut tiedot ilman aiheutonta viivytystä vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille ja uuden luotonostajan kotijäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille.

IV OSASTO VALVONTA

21 artikla

Toimivaltaisten viranomaisten harjoittama valvonta

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonhallinnoijat ja mahdolliset luottohallinnointipalvelujen tarjoajat, joille on ulkoistettu luottohallinnointitoimintoja 12 artiklan mukaisesti, noudattavat tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettuja kansallisia säännöksiä jatkuvasti ja että kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset valvovat kyseisiä toimintoja asianmukaisesti arvioidakseen säännösten noudattamista.
2. Luotonostajan tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetyn edustajan kotijäsenvaltion on varmistettava, että tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten vastuulle kuuluu 10 artiklassa ja 17–20 artiklassa säädettyjen velvoitteiden noudattamisen valvonta luotonostajan tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetyn edustajan osalta.
3. Jäsenvaltioiden on nimettävä toimivaltaiset viranomaiset, joiden vastuulla on tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä vahvistettujen tehtävien ja velvollisuuksien hoitaminen.
4. Jos jäsenvaltiot nimeävät 3 kohdan nojalla useamman kuin yhden toimivaltaisen viranomaisen, niiden on määriteltävä kunkin tehtävät ja nimettävä yksi niistä keskitetyksi yhteispisteeksi kaikkea tarvittavaa kotijäsenvaltion tai vastaanottavien jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa tapahtuvaa tiedonvaihtoa ja vuorovaikutusta varten.
5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että on toteutettu asianmukaiset toimenpiteet, jotta tämän artiklan 3 kohdan nojalla nimetyillä toimivaltaisilla viranomaisilla on mahdollisuus saada luotonostajilta tai niiden 19 artiklan mukaisesti nimetyiltä edustajilta, luotonhallinnoijilta, luotonhallinnointipalvelujen tarjoajilta, joille luotonhallinnoija ulkoistaa luotonhallinnointitoimintoja 12 artiklan nojalla, luotonostajilta ja kaikilta muilta henkilöiltä tai viranomaisilta tiedot, joita ne tarvitsevat voidakseen
 - a) arvioida, noudatetaanko tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä säädettyjä vaatimuksia jatkuvasti;
 - b) tutkia, onko kyseisiä vaatimuksia mahdollisesti rikottu;
 - c) määrätä hallinnollisia seuraamuksia ja korjaavia toimenpiteitä niiden kansallisten säännösten mukaisesti, joilla 23 artikla saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä.
6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 3 kohdan nojalla nimetyillä toimivaltaisilla viranomaisilla on asiantuntemus, resurssit, toimintavalmiudet ja valtuudet, joita ne

tarvitsevat tässä direktiivissä säädettyjen tehtäviensä ja velvollisuuksiensa hoitamiseen.

22 artikla

Toimivaltaisten viranomaisten valvontatehtävä ja -valtuudet

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 21 artiklan 3 kohdan nojalla nimetyille kotijäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille annetaan kaikki sellaiset valvonta- ja tutkintavaltuudet sekä valtuudet määrätä seuraamuksia, joita ne tarvitsevat tässä direktiivissä säädettyjen tehtäviensä ja velvollisuuksiensa hoitamiseen, mukaan lukien ainakin
 - a) valtuus myöntää tai evätä toimilupa 5 ja 6 artiklan nojalla;
 - b) valtuus peruuttaa toimilupa 8 artiklan nojalla;
 - c) valtuus kieltää mikä tahansa luotonhallinnointitoiminto;
 - d) valtuus suorittaa paikan päällä ja muualla tehtäviä tarkastuksia;
 - e) valtuus määrätä hallinnollisia seuraamuksia ja korjaavia toimenpiteitä niiden kansallisten säännösten mukaisesti, joilla 23 artikla saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä;
 - f) valtuus seurata 12 artiklan 1 kohdan mukaisesti ulkoistamissopimuksia, joita luotonhallinnoijat ovat tehneet luotonhallinnointipalvelujen tarjoajien kanssa;
 - g) valtuus vaatia luotonhallinnoijia erottamaan johto- tai hallintoelimestään jäsenet, jotka eivät täytä 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyjä vaatimuksia;
 - h) valtuus vaatia luotonhallinnoijia muuttamaan sisäisiä hallinto- ja ohjausjärjestelmiään ja sisäisiä valvontamenetelmiään tai saattamaan ne ajan tasalle, jotta varmistetaan tosiasiallinen luotonottajien oikeuksien kunnioittaminen luottosopimuksia sääntelevän lainsäädännön mukaisesti;
 - i) valtuus vaatia luotonhallinnoijia muuttamaan toimintaperiaatteitaan tai saattamaan ne ajan tasalle, jotta varmistetaan luotonottajien oikeudenmukainen ja huolellinen kohtelu sekä luotonottajien valitusten kirjaaminen ja käsittely;
 - j) valtuus vaatia lisätietoja järjestämättömän luottosopimuksen mukaisten luotonantajan oikeuksien tai itse järjestämättömän luottosopimuksen siirrosta.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 21 artiklan 3 kohdan nojalla nimetyille vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille ja sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa luotto myönnettiin, jos se ei ole vastaanottava jäsenvaltio tai kotijäsenvaltio, annetaan kaikki valtuudet, joita ne tarvitsevat tässä direktiivissä säädettyjen tehtäviensä ja velvollisuuksiensa hoitamiseen.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset arvioivat riskiperusteista lähestymistapaa soveltaen, miten luotonhallinnoija täyttää 5 artiklan 1 kohdan e–h alakohdassa säädetty vaatimukset.
4. Jäsenvaltioiden on määritettävä, missä laajuudessa 3 kohdassa tarkoitettu arviointi suoritetaan, ottaen huomioon asianomaisen luotonhallinnoijan toiminnan koko, luonne, laajuus ja monimuotoisuus.
5. Kotijäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille tai sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa luotto myönnettiin, jos se ei ole vastaanottava jäsenvaltio tai kotijäsenvaltio, 3 kohdassa tarkoitetun arvioinnin tuloksista jonkin mainitun toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä tai kotijäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten katsoessa sen

aiheelliseksi. Kotijäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten on aina toimitettava tiedot mahdollisista määrätyistä hallinnollisista seuraamuksista tai korjaavista toimenpiteistä vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille ja tarvittaessa sen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille, jossa luotto myönnettiin, jos se ei ole vastaanottava jäsenvaltio tai kotijäsenvaltio.

6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltion ja vastaanottavien jäsenvaltioiden sekä sen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset, jossa luotto myönnettiin, jos se ei ole vastaanottava jäsenvaltio tai kotijäsenvaltio, vaihtavat 3 kohdassa tarkoitettua arviointia tehtäessä kaikki tiedot, joita ne tarvitsevat tässä direktiivissä säädettyjen tehtäviensä ja velvollisuuksiensa hoitamiseen.

7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kotijäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset voivat vaatia, että sellainen luotonhallinnoija, luotonhallinnointipalvelujen tarjoaja, luotonostaja tai sen 19 artiklan mukaisesti nimetty edustaja, joka ei täytä tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen kansallisten säännösten vaatimuksia, toteuttaa varhaisessa vaiheessa kaikki tarvittavat toimet tai toimenpiteet kyseisten säännösten noudattamiseksi.

23 artikla

Hallinnolliset seuraamukset ja korjaavat toimenpiteet

1. Rajoittamatta jäsenvaltioiden oikeutta säätää rikosoikeudellisista seuraamuksista, jäsenvaltioiden on annettava säännöt, joilla vahvistetaan asianmukaiset hallinnolliset seuraamukset ja korjaavat toimenpiteet, joita sovelletaan ainakin seuraavissa tilanteissa:

- a) luotonhallinnoija ei noudata 11 artiklan saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä säädettyjä vaatimuksia tai tekee 12 artiklan saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen kansallisten säännösten vastaisen ulkoistamissopimuksen tai luotonhallinnointipalvelujen tarjoaja, jolle luotonhallinnointitoiminnot on ulkoistettu, rikkoo vakavalla tavalla sovellettavia säädöksiä, mukaan lukien tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetut kansalliset säädökset;
- b) luotonhallinnoijan 5 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisten hallinto- ja ohjausjärjestelmien ja sisäisten valvontamenetelmien avulla ei pystytty varmistamaan luotonottajien oikeuksien kunnioittamista eikä henkilötietojen suojaa koskevien sääntöjen noudattamista;
- c) luotonhallinnoijan toimintaperiaatteet ovat puutteellisia eivätkä takaa 5 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettua luotonottajien moitteetonta kohtelua;
- d) luotonhallinnoijan 5 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaiset sisäiset menettelyt eivät mahdollista luotonottajien valitusten kirjaamista ja käsittelyä niiden velvoitteiden mukaisesti, joista säädetään tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä;
- e) luotonostaja tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetty edustaja jättää toimittamatta tiedot, joista säädetään 18 ja 20 artiklan saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä;
- f) luotonostaja tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetty edustaja ei noudata vaatimusta, josta säädetään 17 artiklan saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä;

- g) luotonostaja ei noudata vaatimusta, josta säädetään 19 artiklan saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä;
- h) luottolaitos ei toimita tietoja, joista säädetään 15 artiklan saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä;
- i) luotonhallinnoija sallii yhden tai useamman henkilön, joka ei täytä 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyjä vaatimuksia, tulla sen johto- tai hallintoelimen jäseneksi tai pysyä sen jäsenenä;
- j) luotonhallinnoija ei noudata 24 artiklan saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä säädettyjä vaatimuksia;
- k) luotonostaja tai mahdollinen luotonhallinnoija tai 2 artiklan 5 kohdan a alakohdan i tai iii alakohdassa mainittu yhteisö ei noudata 10 artiklan saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettuja kansallisia säännöksiä;
- l) luotonhallinnoija vastaanottaa ja pitää hallussaan luotonottajien varoja, kun tämä ei ole sallittua jäsenvaltiossa 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti;
- m) luotonhallinnoija ei noudata 6 artiklan 2 kohdan saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä säädettyjä vaatimuksia.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen hallinnollisten seuraamusten ja korjaavien toimenpiteiden on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia, ja niihin on sisällyttävä ainakin seuraavat:

- a) luotonhallinnoijana toimimiseen myönnetyn toimiluvan peruuttaminen;
- b) määräys, jossa luotonhallinnoijaa tai luotonostajaa tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimettyä edustajaa vaaditaan korjaamaan rikkominen, lopettamaan rikkominen ja olemaan toistamatta sitä;
- c) hallinnolliset taloudelliset seuraamukset.

3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että hallinnolliset seuraamukset ja korjaavat toimenpiteet pannaan tosiasiallisesti täytäntöön.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset ottavat hallinnollisten seuraamusten tai korjaavien toimenpiteiden lajia sekä hallinnollisten sakkojen tasoa määrittäessään huomioon asiaan vaikuttavat olosuhteet, mukaan lukien seuraavat:

- a) rikkomuksen vakavuus ja ajallinen kesto;
- b) rikkomuksesta vastuussa olevan luotonhallinnoijan tai luotonostajan tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetyn edustajan vastuun aste;
- c) rikkomuksesta vastuussa olevan luotonhallinnoijan tai luotonostajan taloudellinen vahvuus, esimerkiksi oikeushenkilön kokonaisliikevaihtona tai luonnollisen henkilön vuosiansioina mitattuna;
- d) rikkomuksesta vastuussa olevan luotonhallinnoijan tai luotonostajan tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetyn edustajan rikkomuksella saamien voittojen tai välttämien tappioiden suuruus, jos nämä voitot tai tappiot ovat määritettävissä;
- e) rikkomuksen kolmansille osapuolille aiheuttamat tappiot, jos nämä tappiot ovat määritettävissä;
- f) rikkomuksesta vastuussa olevan luotonhallinnoijan tai luotonostajan halukkuus tehdä yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa;

- g) rikkomuksesta vastuussa olevan luotonhallinnoijan tai luotonostajan tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetyn edustajan aiemmat rikkomukset;
- h) rikkomuksen todelliset tai mahdolliset seuraukset järjestelmän kannalta.
5. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset voivat soveltaa 2 kohdassa säädettyjä hallinnollisia seuraamuksia ja korjaavia toimenpiteitä johto- tai hallintoelimen jäseniin ja muihin henkilöihin, jotka ovat kansallisen lainsäädännön mukaan vastuussa rikkomuksesta.
6. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset antavat ennen tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen hallinnollisten seuraamusten tai korjaavien toimenpiteiden määräämistä koskevan päätöksen tekemistä asianomaiselle luotonhallinnoijalle, luotonostajalle tai tapauksen mukaan sen 19 artiklan mukaisesti nimetylle edustajalle mahdollisuuden tulla kuulluksi.
7. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki päätökset, joilla määrätään 2 kohdassa säädettyjä hallinnollisia seuraamuksia tai korjaavia toimenpiteitä, ovat asianmukaisesti perusteltuja ja että niihin voidaan hakea muutosta.
8. Jäsenvaltiot voivat päättää olla vahvistamatta hallinnollisia seuraamuksia koskevia sääntöjä sellaisten rikkomusten osalta, joihin sovelletaan niiden kansallisen lainsäädännön nojalla rikosoikeudellisia seuraamuksia. Tällaisessa tapauksessa jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle asianomaiset rikosoikeudelliset säännökset.

V OSASTO

SUOJATOIMET JA YHTEISTYÖVELVOLLISUUS

24 artikla

Valitukset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonhallinnoijat ottavat käyttöön tehokkaat ja avoimet menettelyt luotonottajilta saatujen valitusten käsittelyä varten ja pitävät näitä menettelyjä yllä.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonhallinnoijat käsittelevät luotonottajilta saadut valitukset veloituksetta ja että luotonhallinnoijat kirjaavat valitukset ja niiden ratkaisemiseksi toteutetut toimenpiteet.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset vahvistavat ja julkaisevat menettelyn, jonka mukaan käsitellään luotonostajia, luotonhallinnoijia ja luotonhallinnointipalvelujen tarjoajia koskevat luotonottajien valitukset ja jolla varmistetaan vastaanotettujen valitusten ripeä käsittely.

25 artikla

Henkilötietojen suoja

Tätä direktiiviä sovellettaessa toteutettavassa henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava asetuksia (EU) 2016/679 ja (EU) 2018/1725.

26 artikla

Toimivaltaisten viranomaisten yhteistyö

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 8, 13, 14, 15, 18, 20 ja 22 artiklassa tarkoitetut toimivaltaiset viranomaiset toimivat yhteistyössä keskenään, kun se on tarpeen niille kuuluvien tehtävien ja velvollisuuksien hoitamiseksi tai niille tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä annettujen valtuuksien käyttämiseksi. Kyseisten toimivaltaisten viranomaisten on lisäksi sovittava toimintansa yhteen, jotta vältetään mahdollinen päällekkäisyys sovellettaessa valvontavaltuuksia sekä hallinnollisia seuraamuksia ja korjaavia toimenpiteitä rajat ylittävissä tapauksissa.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset antavat pyynnöstä ja ilman aiheutonta viivytystä toisilleen tiedot, jotka ovat tarpeen niille tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä osoitettujen tehtävien ja velvollisuuksien hoitamiseksi.
3. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että toimivaltaiset viranomaiset, jotka saavat luottamuksellisia tietoja tämän direktiivin mukaisia tehtäviään ja velvollisuuksiaan hoitaessaan, käyttävät kyseisiä tietoja ainoastaan tämän direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annetuissa kansallisissa säännöksissä osoitettujen tehtäviensä ja velvollisuuksiensa hoitamiseen. Toimivaltaisten viranomaisten välistä tiedonvaihtoa koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/65/EU ⁽²⁴⁾ 76 artiklan mukainen salassapitovelvollisuus.
4. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että salassapitovelvollisia ovat kaikki, jotka ovat tai ovat olleet toimivaltaisten viranomaisten palveluksessa ja tilintarkastajina tai asiantuntijoina toimivaltaisten viranomaisten lukuun.
5. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat hallinnolliset ja organisatoriset toimenpiteet tässä artiklassa säädetyn yhteistyön edistämiseksi.
6. EPV edistää jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välistä tiedonvaihtoa ja tukee niiden yhteistyötä.

VI OSASTO MUUTTAMINEN

27 artikla

Direktiivin 2008/48/EY muuttaminen

Muutetaan direktiivi 2008/48/EY seuraavasti:

- 1) Lisätään artikla seuraavasti:

"11 a artikla

Luottosopimuksen ehtojen muuttamista koskevat tiedot

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonantaja toimittaa kuluttajalle seuraavat tiedot ennen luottosopimuksen ehtojen muuttamista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tässä direktiivissä säädettyjen muiden velvoitteiden noudattamista:

- a) selkeä kuvaus ehdotetuista muutoksista ja tarvittaessa kuluttajan suostumuksen tarpeesta tai lain perusteella tehdyistä muutoksista;
- b) edellä a alakohdassa tarkoitettujen muutosten toteuttamisaikataulu;

- c) kuluttajan käytettävissä olevat valituskeinot a alakohdassa tarkoitettujen muutosten osalta;
 - d) mahdollisen valituksen tekemiseen käytettävissä oleva määräaika;
 - e) sen toimivaltaisen viranomaisen nimi ja osoite, jolle kuluttaja voi tehdä valituksen.”
- 2) Lisätään artikla seuraavasti:

”16 a artikla

Maksamattomat lainat ja täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että luotonantajilla on käytössä asianmukaiset käytänteet ja menettelyt, joilla ne voivat tarvittaessa noudattaa kohtuullista pidättyvyyttä ennen täytäntöönpanomenettelyn käynnistämistä. Tällaisissa lainanhoitojoustotoimissa on otettava huomioon muun muassa kuluttajan tilanne, ja niihin voi kuulua muun muassa seuraavia vaihtoehtoja:
- a) luottosopimuksen täydellinen tai osittainen uudelleenrahoitus;
 - b) luottosopimuksen voimassa olevien ehtojen muuttaminen, johon voi sisältyä muun muassa seuraavaa:
 - i) luottosopimuksen voimassaoloajan pidentäminen;
 - ii) luottosopimuksen tyypin muuttaminen;
 - iii) takaisinmaksuerän lykkääminen osittain tai kokonaan;
 - iv) koron muuttaminen;
 - v) lyhennysvapaan tarjoaminen;
 - vi) osittainen takaisinmaksu;
 - vii)lainavaluutan vaihtaminen;
 - viii)lainan anteeksianto osittain ja velkojen yhdistäminen.
2. Edellä 1 kohdan b alakohdassa oleva luettelo mahdollisista lainanhoitojoustotoimista ei rajoita kansallisessa lainsäädännössä vahvistettujen sääntöjen soveltamista eikä edellytä, että jäsenvaltiot säätävät kaikista näistä toimista kansallisessa lainsäädännössään.
3. Jäsenvaltiot voivat vaatia, että jos luotonantajan sallitaan määritellä kuluttajalle tämän maksulaiminlyönnistä aiheutuvat maksut ja veloittaa ne, kyseiset maksut eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen luotonantajalle maksulaiminlyönnistä aiheutuneiden kustannusten korvaamiseksi.
4. Jäsenvaltiot voivat sallia luotonantajien määrätä lisämaksuja kuluttajalle siinä tapauksessa, että tämä laiminlyö maksunsa. Tässä tapauksessa jäsenvaltioiden on asetettava kyseisille maksuille yläraja.”
- 3) Korvataan 22 artiklan 1 kohta seuraavasti:
- ”1. Tässä direktiivissä olevien yhdenmukaistettujen säännösten osalta jäsenvaltiot eivät saa kansallisessa lainsäädännössään pitää voimassa tai ottaa käyttöön säännöksiä, jotka poikkeavat tämän direktiivin säännöksistä. Edellä olevilla 16 a artiklan 3 ja 4 kohdalla ei kuitenkaan estetä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai ottamasta käyttöön tiukempia säännöksiä kuluttajien suojelemiseksi.”

*28 artikla***Direktiivin 2014/17/EU muuttaminen**

Muutetaan direktiivi 2014/17/EU seuraavasti:

1) Lisätään artikla seuraavasti:

*"27 a artikla***Luottosopimuksen ehtojen muuttamista koskevat tiedot**

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että luotonantaja toimittaa kuluttajalle seuraavat tiedot ennen luottosopimuksen ehtojen muuttamista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tässä direktiivissä säädettyjen muiden velvoitteiden noudattamista:

- a) selkeä kuvaus ehdotetuista muutoksista ja tarvittaessa kuluttajan suostumuksen tarpeesta tai lain perusteella tehtyistä muutoksista;
- b) edellä a alakohdassa tarkoitettujen muutosten toteuttamisaikataulu;
- c) kuluttajan käytettävissä olevat valituskeinot a alakohdassa tarkoitettujen muutosten osalta;
- d) mahdollisen valituksen tekemiseen käytettävissä oleva määräaika;
- e) sen toimivaltaisen viranomaisen nimi ja osoite, jolle kuluttaja voi tehdä valituksen."

2) Muutetaan 28 artikla seuraavasti:

a) korvataan 1 kohta seuraavasti:

"1. Jäsenvaltioiden on edellytettävä, että luotonantajilla on käytössä asianmukaiset käytänteet ja menettelyt, jotta ne voivat tarvittaessa noudattaa kohtuullista pidättyvyyttä ennen ulosmittausmenettelyn käynnistämistä. Tällaisissa lainanhoitojoustotoimissa on otettava huomioon muun muassa kuluttajan tilanne, ja niihin voi kuulua muun muassa seuraavia vaihtoehtoja:

- a) luottosopimuksen täydellinen tai osittainen uudelleenrahoitus;
- b) luottosopimuksen voimassa olevien ehtojen muuttaminen, johon voi sisältyä muun muassa seuraavaa:
 - i) luottosopimuksen voimassaoloajan pidentäminen;
 - ii) luottosopimuksen tyypin muuttaminen;
 - iii) takaisinmaksuerän lykkääminen osittain tai kokonaan;
 - iv) koron muuttaminen;
 - v) lyhennysvapaan tarjoaminen;
 - vi) osittainen takaisinmaksu;
 - vii)lainavaluutan vaihtaminen;
 - viii)lainan anteeksianto osittain ja velkojen yhdistäminen."

b) lisätään kohta seuraavasti:

"1 a. Edellä 1 kohdan b alakohdassa olevalla luettelolla mahdollisista lainanhoitojoustotoimista ei rajoiteta kansallisessa lainsäädännössä vahvistettujen sääntöjen soveltamista eikä edellytetä, että jäsenvaltiot säätävät kaikista näistä

toimista kansallisessa lainsäädännössään.”

3) Lisätään artikla seuraavasti:

”28 a artikla

Luotonantajan oikeuksien tai itse luottosopimuksen siirtäminen

1. Jos luottosopimuksen mukaiset luotonantajan oikeudet tai itse luottosopimus siirretään kolmannelle osapuolelle, kuluttajalla on oikeus esittää siirronsaajaa kohtaan kaikki ne väitteet, jotka hän olisi voinut esittää alkuperäistä luotonantajaa kohtaan, esimerkiksi vaatia kuittausta, jos se sallitaan kyseisessä jäsenvaltiossa.
2. Kuluttajalle on ilmoitettava 1 kohdassa tarkoitettusta siirtämisestä lukuun ottamatta tapauksia, joissa alkuperäinen luotonantaja toimii edelleen luottosopimuksen uuden haltijan suostumuksella luotonhallinnoijana suhteessa kuluttajaan.”

VII OSASTO

LOPPUSÄÄNNÖKSET

29 artikla

Komitea

1. Komissiota avustaa komitea. Tämä komitea on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 182/2011 ⁽²⁵⁾ tarkoitettu komitea.
2. Kun viitataan tähän kohtaan, sovelletaan asetuksen (EU) N:o 182/2011 4 artiklaa.

30 artikla

Arviointi

1. Komissio toteuttaa viimeistään 29 päivänä joulukuuta 2026 tämän direktiivin arvioinnin ja esittää Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle kertomuksen tärkeimmistä havainnoista. Arvioinnin on sisällettävä ainakin seuraavat tiedot:
 - a) unionissa toimiluvan saaneiden luotonhallinnoijien lukumäärä ja vastaanottavassa jäsenvaltiossa palvelujaan tarjoavien luotonhallinnoijien lukumäärä;
 - b) luotonostajien, joiden kotipaikka on unionissa tai joiden sääntömääräinen kotipaikka tai, jos niillä ei kansallisen lainsäädännön mukaan ole sääntömääräistä kotipaikkaa, päätoimipaikka sijaitsee samassa jäsenvaltiossa kuin luottolaitoksen sääntömääräinen kotipaikka tai päätoimipaikka taikka eri jäsenvaltiossa kuin luottolaitoksen sääntömääräinen kotipaikka tai päätoimipaikka taikka unionin ulkopuolella, luottolaitoksilta ostamien järjestämättömien luottosopimusten mukaisten luotonantajan oikeuksien tai järjestämättömien luottosopimusten lukumäärä;
 - c) luotonhallinnoijien ja luotonostajien harjoittamiin toimintoihin liittyvän rahanpesua ja terrorismin rahoitusta koskevan riskin arviointi;
 - d) toimivaltaisten viranomaisten välisen 26 artiklan mukaisen yhteistyön arviointi.
2. Jos arvioinnissa tulee esiin merkittäviä ongelmia tämän direktiivin toimivuudessa, kertomuksessa on luonnosteltava, miten komissio aikoo puuttua yksilöityihin ongelmiin, mukaan luettuina mahdollisen tarkistuksen vaiheet ja aikataulu.

31 artikla

Uudelleentarkastelulauseke

Rajoittamatta Euroopan parlamentin ja neuvoston lainsäädäntöoikeuksia komissio antaa viimeistään 29 päivänä joulukuuta 2023 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen seuraavista:

- a) sääntelykehyksen riittävyys, kun on kyse ylärajojen mahdollisesta käyttöönotosta maksulaiminlyönnistä aiheutuville maksuille, joita sovelletaan seuraavien kanssa tehtyihin luottosopimuksiin:
 - i) luonnolliset henkilöt näiden luonnollisten henkilöiden elinkeino-, liike- tai ammattitoimintaan liittyvissä tarkoituksissa;
 - ii) pk-yritykset, sellaisina kuin ne on määritelty suosituksen 2003/361/EY liitteessä olevassa 2 artiklassa;
 - iii) luotonottajat edellyttäen, että luotto on luonnollisen henkilön takaama tai sen vakuutena on kyseiselle luonnolliselle henkilölle kuuluvaa omaisuutta;
- b) seuraavien kanssa tehtyjen luottosopimusten merkitykselliset näkökohdat, mukaan lukien mahdolliset lainanhoitajatoimet:
 - i) luonnolliset henkilöt näiden luonnollisten henkilöiden elinkeino-, liike- tai ammattitoimintaan liittyvissä tarkoituksissa;
 - ii) pk-yritykset, sellaisina kuin ne on määritelty suosituksen 2003/361/EY liitteessä olevassa 2 artiklassa;
 - iii) luotonottajat edellyttäen, että luotto on luonnollisen henkilön takaama tai sen vakuutena on kyseiselle luonnolliselle henkilölle kuuluvaa omaisuutta;
- c) tarve laatia teknisiä täytäntöönpano- tai sääntelystandardeja tai kehittää muita asianmukaisia keinoja, jotta voidaan ottaa käyttöön yhteiset raportointimuodot 10 artiklan 2 kohdan mukaisia luotonottajille annettavia ilmoituksia varten, sekä näiden toteutettavuus, ja lainanjoustotoimet.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuun kertomukseen liitetään tarvittaessa lainsäädäntöehdotus.

32 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on annettava ja julkaistava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 29 päivänä joulukuuta 2023. Niiden on viipymättä toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle.
2. Jäsenvaltioiden on sovellettava 1 kohdassa tarkoitettuja säännöksiä 30 päivästä joulukuuta 2023.

Poiketen siitä, mitä ensimmäisessä alakohdassa säädetään, yhteisöt, jotka jo suorittavat kansallisen lainsäädännön mukaisesti luotonhallinnointitoimintoja 30 päivänä joulukuuta 2023, saavat jatkaa näiden luotonhallinnointitoimintojen suorittamista kotijäsenvaltiossaan 29 päivään kesäkuuta 2024 tai siihen päivään asti, jona ne saavat toimiluvan tämän direktiivin mukaisesti, sen mukaan, kumpi ajankohta on aikaisempi.

Jäsenvaltiot, joilla on jo käytössä tässä direktiivissä vahvistettuja järjestelmiä vastaavat tai

tiukemmat luotonhallinnointitoimintoja koskevat järjestelmät, voivat sallia, että yhteisöt, jotka jo suorittavat luotonhallinnointitoimintoja näiden järjestelmien puitteissa 30 päivänä joulukuuta 2023, tunnustetaan automaattisesti toimiluvan saaneiksi luotonhallinnoijiksi kansallisilla säännöksillä, joilla tämä direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä.

3. Näissä jäsenvaltioiden antamissa 1 kohdassa tarkoitetuissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

4. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

33 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

34 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Strasbourgissa 24 päivänä marraskuuta 2021.

Euroopan parlamentin

puolesta

Puhemies

D. M. SASSOLI

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

A. LOGAR

⁽¹⁾ EUVL C 444, 10.12.2018, s. 15.

⁽²⁾ EUVL C 367, 10.10.2018, s. 43.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin kanta, vahvistettu 19. lokakuuta 2021 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä), ja neuvoston päätös, tehty 9. marraskuuta 2021.

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1093/2010, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, Euroopan valvontaviranomaisen (Euroopan pankkiviranomainen) perustamisesta sekä päätöksen N:o 716/2009/EY muuttamisesta ja komission päätöksen 2009/78/EY kumoamisesta (EUVL L 331, 15.12.2010, s. 12).

⁽⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1092/2010, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, finanssijärjestelmän makrotason vakauden valvonnasta Euroopan unionissa ja Euroopan järjestelmäriskikomitean perustamisesta (EUVL L 331, 15.12.2010, s. 1).

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/630, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, asetuksen (EU) N:o 575/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse järjestämättömiin vastuisiin liittyvien tappioiden kattamisen vähimmäisvaatimuksista (EUVL L 111, 25.4.2019, s. 4).

⁽⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 575/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 1).

- (8) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EY) N:o 593/2008, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2008, sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I) (EUVL L 177, 4.7.2008, s. 6).
- (9) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) N:o 1215/2012, annettu 12 päivänä joulukuuta 2012, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (EUVL L 351, 20.12.2012, s. 1).
- (10) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2008, kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta (EUVL L 133, 22.5.2008, s. 66).
- (11) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/17/EU, annettu 4 päivänä helmikuuta 2014, kuluttajille tarkoitetuista kiinteää asunto-omaisuutta koskevista luottosopimuksista ja direktiivien 2008/48/EY ja 2013/36/EU sekä asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta (EUVL L 60, 28.2.2014, s. 34).
- (12) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY, annettu 11 päivänä toukokuuta 2005, sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) (EUVL L 149, 11.6.2005, s. 22).
- (13) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/65/EY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2009, siirtokelpoisiin arvopapereihin kohdistuvaa yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä (yhteissijoitusyritykset) koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (EUVL L 302, 17.11.2009, s. 32).
- (14) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/61/EU, annettu 8 päivänä kesäkuuta 2011, vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista ja direktiivin 2003/41/EY ja 2009/65/EY sekä asetuksen (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 1095/2010 muuttamisesta (EUVL L 174, 1.7.2011, s. 1).
- (15) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849, annettu 20 päivänä toukokuuta 2015, rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta (EUVL L 141, 5.6.2015, s. 73).
- (16) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).
- (17) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) 2018/1725, annettu 23 päivänä lokakuuta 2018, luonnollisten henkilöiden suojelusta unionin toimielinten, elinten ja laitosten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta sekä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja päätöksen N:o 1247/2002/EY kumoamisesta (EUVL L 295, 21.11.2018, s. 39).
- (18) Neuvoston direktiivi 93/13/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista (EYVL L 95, 21.4.1993, s. 29).
- (19) EUVL C 369, 17.12.2011, s. 14.
- (20) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) 2017/2402, annettu 12 päivänä joulukuuta 2017, yleisestä arvopaperistamista koskevasta kehyksestä ja erityisestä kehyksestä yksinkertaiselle, läpinäkyvälle ja standardoidulle arvopaperistamiselle sekä direktiivien 2009/65/EY, 2009/138/EY ja 2011/61/EU ja asetusten (EY) N:o 1060/2009 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 347, 28.12.2017, s. 35).
- (21) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/5/EY, annettu 16 päivänä helmikuuta 1998, asianajajan ammatin pysyvän harjoittamisen helpottamisesta muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu (EYVL L 77, 14.3.1998, s. 36).
- (22) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 338).
- (23) Komission suositus 2003/361/EY, annettu 6 päivänä toukokuuta 2003, mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä (EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36).
- (24) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/65/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, rahoitusvälineiden markkinoista sekä direktiivin 2002/92/EY ja direktiivin 2011/61/EU muuttamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 349).
- (25) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL

L 55, 28.2.2011, s. 13).

Alkuun

HE 11/2024

Hallituksen esitykset

Hallituksen esitysten tekstit pdf-tiedostot vuodesta 1992 lähtien. Lisäksi luettelo viireillä olevista, eduskunnalle annetuista lakiesityksistä

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

Kieliversiot

Suomi [Ruotsi](#)

Hallinnonala

Työ- ja elinkeinoministeriö

Antopäivä

29.2.2024

Esityksen teksti

Suomi

Käsittelyn tila

Käsitelty

Käsittelytiedot

Eduskunta.fi 11/2024

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettua lakia. Esityksellä ehdotetaan annettavaksi kilpailullisista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaalialalla koskevaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen liittyvää täydentävää kansallista sääntelyä. Vaikka kyseessä on jäsenvaltioissa sellaisenaan sovellettava asetus, esitetään täydentävän sääntelyn antamista sen varmistamiseksi, että kansallisten viranomaisten toimivaltuudet ovat selkeät ja riittävät asetuksen täytäntöönpanosta vastaavan Euroopan komission avustamiseksi ja asetuksen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Esityksen mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimisi keskitettynä kansallisena yhteysviranomaisena digimarkkinasäädökseen liittyvissä asioissa sekä voisi salassapitosäädösten estämättä vastaanottaa digimarkkinasäädöksen artikloissa tarkoitettuja tietoja muilta kansallisilta viranomaisilta ja luovuttaa niitä Euroopan komissiolle.

Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta komissiota avustavana viranomaisena digimarkkinasäädöksen nojalla tehtävillä tarkastuksilla ja markkinatutkimuksissa sekä markkinatutkimuksen aloittamista koskevan pyynnön tekijänä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan komissio antoi 15.12.2020 digimarkkinoiden kilpailullisuuden turvaamista taavoittelevan asetusehdotuksen ([KOM\(2020\) 842 lopullinen](#)) vaikutusarviointineen ([SWD\(2020\) 363 final](#) , [SWD\(2020\) 364 final](#) , [SEC\(2020\) 437 final](#)). Ehdotus pohjautuu komission digitaalisten sisämarkkinoiden strategian toimeenpanoon sekä politiikkatavoitteisiin, jotka komissio esitti helmikuussa 2020 antamassaan tiedonannossa ” [Euroopan digitaalista tulevaisuutta rakentamassa](#) ”. Ehdotuksen taustalla vaikuttaa myös pitkään käyty keskustelu kilpailusääntöjen keinovalikoiman riittävydestä digitaalisilla markkinoilla sekä komission EU:n kilpailusääntöjen täytäntöönpanon yhteydessä tekemät havainnot. EU:n nykyisten kilpailusääntöjen avulla ei voida aina puuttua riittävän tehokkaasti digitaalisilla markkinoilla ilmeneviin kilpailun vääristymiin esimerkiksi siitä syystä, että kilpailulainsäädäntöä sovelletaan jälkikäteen ja tapauskohtaisesti, kun taas digitaalisille markkinoille on ominaista jatkuvat ja nopeat muutokset. Ehdotus perustuu myös heinäkuussa 2020 alkaen sovellettavaksi tulleeeseen verkkoalustojen ja niiden yrityskäyttäjien välisiä suhteita koskevaan asetukseen (EU) 2019/1150 sekä komission perustaman, akateemisista asiantuntijoista koostuvan EU:n verkkopohjaisen alustatalouden seurantakeskuksen havaintoihin.

Vaikutusarvioiden pohjana oli komission vuonna 2020 järjestämät kaksi julkista kuulemist kahdesta erillisestä alustavasta vaikutustenarvioinnista. Toinen alustavista vaikutustenarvioinneista liittyi ehdotukseen uudeksi kilpailuoikeudelliseksi välineeksi (*New Competition Tool* , [Ares\(2020\)2877634](#)) ja toinen digitaalisia palveluja koskevaan lainsäädäntöpakettiin, jossa ehdotettiin uutta ennakkollista sääntelyä Euroopan unionin sisämarkkinoilla portinvartijoina toimiville ja vahvoja verkostovaikutuksia omaaville suurille verkkoalustayrityksille ([Ares\(2020\)2877647](#)). Lisäksi komissio on vaikutusarvioissaan hyödyntänyt perustamansa verkkopohjaisen alustatalouden seurantakeskuksen tekemiä mm. eriytettyyn kohteluun, alustojen valtaan ja niiden keräämän dataan pääsyyn liittyviä väliraportteja. Komissio on myös järjestänyt vuoden 2020 aikana sidosryhmäkuulemisen, työpajoja ja konferensseja tukemaan vaikutusarvioon liittyvää työtä.

Suomi vastasi komission julkisiin kuulemisiin syyskuussa 2020. Lisäksi Suomi lähetti julkisen kuulemisen yhteydessä kantapaperin, jossa esitetyt kannat perustuivat valtioneuvoston laatimaan E-kirjeeseen ([E 94/2020 vp](#)) tulevasta digipalvelupaketista. Suomi katsoi, että unionin kilpailusääntelyä voisi olla tarve päivittää siltä osin kuin se liittyy verkkoalustojen toimintaan ja niiden asemaan markkinoilla. Suomi suhtautui kuitenkin varauksellisesti suurten verkkoalustojen kilpailukäyttäytymistä koskevaan ennakoiwaan (*ex ante*) EU-sääntelyyn. Suomi korosti, että mikäli tällaista sääntelyä kuitenkin annetaan, sen tulee olla selkeää ja sopia yhteen voimassa olevien kilpailusääntöjen kanssa.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Komission annettua ehdotuksensa työ- ja elinkeinoministeriö (jäljempänä *TEM*) järjesti 11.1.2021 kuulemistilaisuuden alustalouden parissa toimiville sidosryhmille. Ehdotusta käsiteltiin myös EU-asioiden komitean alaisten jaostojen laajoissa kokoonpanoissa, erityisesti kilpailukykyjaostossa. Ehdotuksesta laadittiin valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ([U 6/2021 vp](#)). Eduskunta yhtyi lausunnossaan valtioneuvoston kantaan ([TaVL 11/2021 vp](#) , [LiVL 5/2021 vp](#) , [SuVL 2/2021 vp](#)).

Suomi piti ehdotusta perusteltuna, sillä selvitysten mukaan digitaalisilla markkinoilla ilmeneviin ongelmiin ei ollut mahdollisuutta puuttua riittävän tehokkaasti kilpailu- ja kuluttajansuojasääntelyiden keinovalikoimilla. Suomen kannassa korostettiin myös, että sääntelyn tulee olla selkeää mutta samalla joustavaa, jotta alustayritysten ja markkinoiden yksilölliset ominaisuudet voidaan ottaa huomioon. Suomi katsoi, että portinvartija-alustoille asetettavien velvoitteiden tulee olla perusteltuja ja oikeasuhteisia. Yhtenäisen täytäntöönpanon varmistamiseksi Suomi tuki komission ehdottamaa valvontaratkaisua, jossa komissio toimii päävastuullisena asetuksen täytäntöönpanosta ja valvonnasta vastaavana viranomaisena kansallisten viranomaisten roolin rajoittuessa komission valvonta- ja täytäntöönpanotehtäviä tukeviin toimiin.

Neuvosto hyväksyi yleisnäkemyksen ([13801/21](#)) ehdotuksesta 28.11.2021 pidetyssä kilpailukykyneuvostossa. Euroopan parlamentti hyväksyi neuvottelukantansa säädösehdotukseen täysistunnossaan 15.12.2021 ([PE732.531](#)).

Neuvottelujen edetessä neuvoston ja parlamentin puolella asetusehdotukseen lisättiin joitakin uusia kohtia. Osaa portinvartijayrityksiä koskevista velvoitteista laajennettiin ja asetusehdotukseen lisättiin myös uusia velvoitteita. TEM järjesti 4.2.2022 sidosryhmille keskustelutilaisuuden, jonka tavoitteena oli tiedottaa neuvottelutilanteesta ja kartoittaa suomalaisten yritysten ja kuluttajien näkemyksiä keskeisistä neuvottelukysymyksistä.

Asetusehdotukseen tehdyt lisäykset toteutettiin ottaen huomioon niiden tarkoituksenmukaisuus ja perustuminen markkinoilla havaittuihin epäoikeudenmukaisiin käytänteisiin. Huomiota kiinnitettiin myös siihen, että lisäykset eivät aiheuttaisi kohtuuttomia rasitteita portinvartijoille. Esimerkiksi henkilötietojen yhdistäminen alustankehityksen välineiden

teita portinvartijoina. Esimerkiksi henkilötietojen yhdistely eri alustapalveluiden väillä verkkomainontapalveluiden tarjoamiseksi ilman henkilötietojen kohteen antamaa suostumusta kiellettiin. Euroopan parlamentti ehdotti myös uutta velvoitetta numeroista riippumattomien henkilöiden välisten viestintäpalveluiden perustoimintojen yhteentoimivuudesta. Velvoite lisättiin asetukseen, mutta koskien vain perustoimintoja ja siten, että portinvartijalla on riittävästi aikaa turvallisuusnäkökulmien huomioon ottamiseksi. Velvoitteisiin liittyen neuvoston aloitteesta täsmennettiin portinvartijoiksi nimettyjen yritysten mahdollisuutta käydä komission kanssa vuoropuhelua 6 artiklan velvoitteiden teknisestä toteutuksesta ennen niiden soveltamisen aloittamista. Vuoropuhelun mahdollisuus lisää portinvartijoiden oikeusvarmuutta ja auttaa portinvartijoita sen varmistamisessa, että niiden toiminta on linjassa asetuksen sääntelyn kanssa.

Euroopan parlamentille oli tärkeää nostaa portinvartijalle määrättävän sakon ylärajaa kymmenestä prosentista 20 prosenttiin yrityksen edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta. Neuvotteluissa päädyttiin ratkaisuun, jossa veloitteen rikkomisesta voidaan määrätä enintään 20 prosentin suuruinen sakko, jos portinvartijan on kahdeksan edeltävän vuoden aikana todettu syyllistyneen saman ydinalustapalvelun osalta samaan tai samankaltaiseen rikkomiseen. Muutoin sakko on enintään komission ja neuvoston ehdotusten mukaisesti kymmenen prosenttia yrityksen edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta.

Täytäntöönpanoon ja noudattamisen valvontaan liittyen asetusehdotusta täsmennettiin neuvotteluissa siten, että siinä tuodaan selvästi ilmi komission rooli asetuksen täytäntöönpanosta vastaavana viranomaisena ja jäsenvaltioiden viranomaisten roolin rajoittaminen komission täytäntöönpanotoimissa avustamiseen. Asetusehdotukseen lisättiin säännöt komission ja viranomaisten välisestä yhteistyöstä ja koordinaatiosta, jotta voidaan varmistaa mahdollisimman yhdenmukainen soveltaminen ja täytäntöönpano eri jäsenvaltioissa. Kansallisilla viranomaisilla, myös kansallisilla tuomioistuimilla, tulee olla kaikki tarvittavat tiedot sen varmistamiseksi, että niiden tekemät päätökset eivät ole ristiriidassa komission tekemän päätöksen kanssa. Euroopan parlamentin ehdotuksesta lisättiin säännökset myös komission johtamasta digimarkkinasäädöksen korkean tason ryhmästä, joka voi tarvittaessa avustaa komissiota tarjoamalla neuvoja, asiantuntemusta ja suosituksia täytäntöönpanoon ja noudattamisen valvontaan liittyvissä yleisissä kysymyksissä. Korkean tason ryhmä koostuu asiaankuuluvista eurooppalaisista elimistä ja verkostoista, ja sen kokoonpanossa varmistetaan korkeatasoinen asiantuntemus ja maantieteellinen tasapaino.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2022/1925 kilpailullisista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaalisella alalla ja direktiivien (EU) 2019/1937 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta (digimarkkinasäädös), jäljempänä *digimarkkina-asetus* tai *asetus*, hyväksyttiin lopullisesti 14.9.2022 ja se tuli voimaan 1.11.2022. Asetuksen soveltaminen alkoi pääasiallisesti 2.5.2023. Asetus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 12.10.2022 ^[1].

Komission digimarkkina-asetusta koskeva täytäntöönpanoasetus annettiin huhtikuussa 2023 ((EU) 2023/814). Täytäntöönpanoasetuksella täsmennettiin muun muassa tietojen toimittamiseen ja määräaikaisten laskemiseen liittyviä käytännön seikkoja. Komissio on jul-

toimitukseen ja maadatusten tarkentamiseen liittyviä käytännön seikkoja. Komissio on julkaissut myös digimarkkina-asetusta koskevan kysymyksiä ja vastauksia osion internetsivuillaan. Lisäksi komissio on julkaissut useita tarvittaessa päivitettäviä mallipohjia (*template*) käytettäväksi kun asetuksen mukaisia tietoja toimitetaan komissiolle. Asetuksen mukaan komissio voi antaa suuntaviivoja helpottaakseen asetuksen tehokasta täytäntöönpanoa ja noudattamisen valvontaa, mutta toistaiseksi komissio ei ole antanut suuntaviivoja.

Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu TEM:ssä virkatyönä. Esityksen valmistelu aloitettiin keväällä 2022 kartoittamalla mahdollisia kansallista sääntelyä edellyttäviä asetuksen säädöksiä. Vaikka kyseessä on sellaisenaan jäsenvaltioita velvoittava EU-säädös, havaittiin joidenkin asetuksen artikloiden edellyttävän täsmäntävää kansallista sääntelyä. Kansallisen sääntelyn tarve liittyy muun muassa sen varmistamiseen, että komission kanssa voidaan vaihtaa asetuksen täytäntöönpanoon liittyviä tietoja sekä komission ja kansallisten viranomaisten välisen yhteydenpidon tarkoituksenmukaiseen toteuttamiseen. Myös digimarkkina-asetuksen nojalla toteutettavien tarkastusten ja markkinatutkimusten osalta on havaittu tarve antaa täydentävää kansallista sääntelyä.

Hallituksen esityksen valmistelussa on tehty yhteistyötä mm. sisäministeriön, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Oikeusrekisterikeskuksen sekä erityisesti oikeusministeriön ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston asiantuntijoiden kanssa. Jatkovalmistelun aikana on oltu yhteydessä myös liikenne- ja viestintäministeriöön ja tietosuojavaltuutetun toimistoon.

2

Asetuksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

2.1

Tavoitteet

Digimarkkina-asetuksen tavoitteena on turvata kilpailun säilyminen digitaalisilla markkinoilla estämällä markkinoiden keskittyminen vain kaikkein suurimpien alustayritysten haltuun. Asetuksella asetetaan velvoitteita EU:n sisämarkkinoilla niin sanotussa portinvartija-asemassa toimiville suurimmille alustayrityksille sekä kielletään kyseisiltä portinvartijoilta tiettyjä epäoikeudenmukaisia ja markkinoiden keskittymiseen johtavia menettelyjä. Asetuksessa portinvartijalla tarkoitetaan asetuksen 3 artiklan mukaisesti nimettyä ydinalustapalveluja tarjoavaa yritystä. Varmistamalla digitaalisten palvelujen kilpailullisuus ja oikeudenmukaisuus sisämarkkinoilla voidaan edistää innovointia, digitaalisten tuotteiden ja palveluiden korkeaa laatua, kohtuullisia ja kilpailukykyisiä hintoja sekä yritysten ja kuluttajien valinnanvapautta.

Asetuksen tavoitteena on myös varmistaa sisämarkkinoiden toimivuus yhtenäisen sääntelyn avulla ja estää kansallisista keskenään poikkeavista sääntelyratkaisuksista seuraava sääntelyn hajautuminen. Koska kyseessä on asetusmuotoinen säädös, on se sellaisenaan

velvoittavaa oikeutta eivatkä jäsenvaltiot saa antaa asetuksesta poikkeavaa tai sen kanssa päällekkäistä sääntelyä. Jotkin asetuksen kohdat kuitenkin edellyttävät täsmentävän kansallisen sääntelyn antamista. Asetus ei rajoita EU:n kilpailusääntöjen täytäntöönpanoa eikä jäsenvaltioiden kansallisten kilpailusääntöjen soveltamista, vaan kyse on kilpailusääntöjen kanssa rinnakkaisesta ja niitä täydentävästä sääntelystä. Asetuksella puututaan portinvartijoiden käytäntöihin, joihin ei ole mahdollista puuttua riittävän tehokkaasti EU:n nykyisten kilpailu- tai kuluttajansuojasääntöjen avulla esimerkiksi siitä syystä, että kilpailulainsäädäntöä sovelletaan jälkikäteen ja tapauskohtaisesti.

2.2

Pääasiallinen sisältö

2.2.1

Asetuksen pääasiallinen sisältö

Kohde, soveltamisala ja määritelmät

Digimarkkina-asetuksen kohteina ovat sellaiset asetuksen nojalla portinvartijoiksi nimetyt yritykset, jotka tarjoavat ydinalustapalveluita unioniin sijoittautuneille yrityskäyttäjille tai unioniin sijoittautuneille taikka unionissa sijaitseville loppukäyttäjille. Asetusta ei sovelleta markkinoihin, jotka liittyvät [direktiivin \(EU\) 2018/1972](#) 2 artiklan 1 alakohdassa määritelyihin sähköisiin viestintäverkkoihin taikka saman artiklan 4 alakohdassa määritelyihin sähköisiin viestintäpalveluihin, lukuun ottamatta ydinalustapalveluksi määriteltäjä numeroista riippumattomiin henkilöiden välisiin viestintäpalveluihin liittyviä palveluja.

Digimarkkina-asetus ei myöskään rajoita kilpailunrajoituksia koskevien Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä *SEUT*) 101 ja 102 artikloiden soveltamista. Se ei rajoita myöskään kansallisten kilpailusääntöjen eikä yrityskeskittymien valvontaa koskevan neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 ^[2] (jäljempänä *sulautuma-asetus*) taikka yrityskeskittymiä koskevien kansallisten sääntöjen soveltamista.

Asetuksessa tarkoitettuja ydinalustapalveluita ovat verkossa toimivat välityspalvelut, verkossa toimivat hakukoneet, verkkoyhteisöpalvelut, videonjakoalustapalvelut, numeroista riippumattomat henkilöiden väliset viestintäpalvelut, käyttöjärjestelmät, verkkoselaimet, virtuaaliavustajat, pilvipalvelut sekä edellä mainittuja ydinalustapalveluja tarjoavan yrityksen tarjoamat verkkomainontapalvelut, kuten mainosverkostot, mainospörssit ja muut mainonnan välityspalvelut. Kyseisiä palveluita tarjoava yritys voidaan asetuksen 3 artiklan nojalla nimetä portinvartijaksi, kun 1) yrityksellä on merkittävä vaikutus sisämarkkinoihin, 2) sen tarjoama ydinalustapalvelu muodostaa yrityskäyttäjille tärkeän yhdysväylän loppukäyttäjien tavoittamiseksi, ja 3) yrityksellä on tai tulee lähitulevaisuudessa olemaan vakiintunut ja kestävä asema toiminnassaan.

Asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa on säädetty kynnysarvot, joiden ylittyessä yrityksen oletetaan täyttävän edellä mainitut portinvartija-aseman kriteerit. Yrityksellä katsotaan olevan merkittävä vaikutus sisämarkkinoihin, jos sen vuotuinen liikevaihto unionissa oli vähintään 7,5 miljardia euroa kunakin kolmena viimeksi kuluneena tilikautena tai jos sen keskimääräinen pörssi-arvo tai vastaava käypä markkina-arvo oli vähintään 75 miljardia euroa viimeksi kuluneen tilikauden aikana ja se tarjoaa samaa ydinalustapalvelua vähin-

tään kolmessa jäsenvaltiossa. Yrityksen tarjoaman ydinalustapalvelun katsotaan olevan tärkeä yhdysväylä, jos sillä oli viimeksi kuluneen tilikauden aikana kuukausittain vähintään 45 miljoonaa unioniin sijoittautunutta tai unionissa sijaitsevaa aktiivista loppukäyttäjää ja vuosittain vähintään 10 000 unioniin sijoittautunutta aktiivista yrityskäyttäjää. Yrityksellä katsotaan olevan vakiintunut ja kestävä asema jos tärkeänä yhdysväylänä toimimista koskevat kynnysarvot ovat täyttyneet kunakin kolmena viimeisenä tilikautena. Yrityksellä on 3 artiklan 5 kohdan nojalla mahdollisuus esittää perusteita, joiden nojalla sitä ei tulisi nimetä portinvartijaksi asetuksessa säädettyjen kynnysarvojen ylittymisestä huolimatta. Kynnysarvojen täyttymisen arvioinnissa tarvittavien loppukäyttäjien ja yrityskäyttäjien määrittelyä tarkennetaan asetuksen liitteessä kunkin ydinalustapalvelun osalta.

Kynnysarvot ylittävien yritysten tuli toimittaa asetuksen edellyttämät tiedot komissiolle viimeistään 3.7.2023. Komissio nimesi 6 tiedot toimittanutta yritystä portinvartijoiksi 6.9.2023. Nimetyillä yrityksillä on 6 kuukautta aikaa varmistaa asetuksen velvoitteiden noudattaminen portinvartija-asemiin kuuluvien ydinalustapalveluiden osalta.

Portinvartijoiden velvoitteet

Digimarkkina-asetuksessa säädetään lukuisia velvoitteita ja kieltoja, joita portinvartijaksi nimettyjen yritysten on noudatettava portinvartija-asemaan kuuluvien ydinalustapalveluidensa osalta. Asetuksessa muun muassa rajoitetaan portinvartijan mahdollisuutta yhdistellä henkilötietoja ilman niiden kohteen suostumusta sekä kielletään portinvartijoita suo-raan tai välillisesti estämästä tai rajoittamasta mahdollisuuksia saattaa viranomaisien ja tuomioistuinten käsiteltäväksi portinvartijoiden käytäntöihin liittyviä kysymyksiä. Asetuksen velvoitteilla pyritään myös edistämään portinvartijoiden käyttöjärjestelmien avoimuutta kolmansien osapuolien sovelluksille ja sovelluskaupoille. Portinvartijoiden on varmistettava velvoitteiden noudattaminen niiden toiminnassa ja raportoitava komissiolle velvoitteiden noudattamiseksi tekemistään toimista. Tärkeimmät velvoitteita sisältävät artiklat ovat asetuksen artiklat 5–7, joissa säädetään ydinalustapalveluiden tarjoamisessa noudatettavista velvoitteista. Portinvartijoilla on 8 artiklan mukaisesti mahdollisuus käydä komission kanssa tarkempia keskusteluja siitä, miten asetuksen 6 ja 7 artikloiden velvoitteiden noudattaminen tulee toteuttaa. Artiklassa 5 säädettyjen velvoitteiden osalta ei ole vastaavaa mahdollisuutta. Yksittäisen velvoitteen soveltaminen voidaan keskeyttää portinvartijasta riippumattomien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi, jos velvoitteen soveltaminen vaarantaisi portinvartijan taloudellisen toiminnan elinkelpoisuuden. Portinvartijalle voidaan myös antaa vapautus yksittäisestä velvoitteesta kansanterveyteen tai yleiseen turvallisuuteen liittyvästä syystä. Artiklassa 13 säädetään portinvartijoiden kiellosta kiertää 5–7 artikloiden kieltoja.

Ydinalustapalveluiden tarjoamisessa noudatettavien velvoitteiden lisäksi artiklassa 14 säädetään portinvartijoiden velvoitteesta ilmoittaa komissiolle sulautuma-asetuksen 3 artiklassa tarkoitetusta suunnitellusta keskittymästä, jossa sulautuvat yritykset tai keskittymään hankittava yritys tarjoavat ydinalustapalveluja tai muita digitaalialalla tarjottavia palveluja taikka mahdollistavat datankeruun. Ilmoitus on tehtävä sekä ennen keskittymän

toteuttamista että sitä koskevan sopimuksen tekemisen, julkisen osto- tai vaihtotarjouksen julkistamisen taikka määräysvallan tuottavan osuuden hankkimisen jälkeen. Digimarkkina-asetuksen mukainen ilmoitusvelvollisuus ei riipu siitä, onko keskittymästä ilmoitettava komissiolle sulautuma-asetuksen nojalla tai toimivaltaiselle kansalliselle kilpailuviranomaiselle yrityskeskittymiä koskevien kansallisten sääntöjen nojalla. Komissio ilmoittaa jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille kaikista 14 artiklan nojalla saadusta tiedosta ja julkaisee vuosittain luettelon keskittymistä, joista portinvartijat ovat ilmoittaneet digimarkkina-asetuksen 14 artiklan nojalla. Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää artiklan nojalla saatuja tietoja tehdäkseen komissiolle sulautuma-asetuksen 22 artiklan mukaisen pyynnön keskittymän tutkimisesta. Asetuksen 36 artiklan 2 kohdan mukaan 14 artiklan mukaisesti kerättyjä tietoja voidaan käyttää digimarkkina-asetuksen, sulautuma-asetuksen ja yrityskeskittymiä koskevien kansallisten sääntöjen soveltamiseksi.

Asetuksen 15 artiklan nojalla portinvartijoiden on myös toimitettava komissiolle riippumattomasti tarkastettu kuvaus mahdollisista kuluttajien profilointitekniikoista kuuden kuukauden kuluessa portinvartijaksi nimeämisestä ja julkistettava sitä koskeva yleiskatsaus sekä päivitettävä kuvaus ja yleiskatsaus vähintään vuosittain. Artiklassa 28 veloitetaan portinvartijat perustamaan portinvartijan operatiivisista toiminnoista riippumaton valvontatoiminto, joka koostuu yhdestä tai useammasta säännösten noudattamisen valvonnasta vastaavasta toimihenkilöstä.

Markkinatutkimukset

Asetuksessa komissiolle on annettu toimivalta tehdä markkinatutkimuksia, joista säädetään tarkemmin asetuksen IV luvussa. Markkinatutkimus voidaan tehdä yrityksen portinvartijaksi nimeämiseksi tai portinvartija-asemaan kuuluvien ydinalustapalveluiden selvittämiseksi (17 artiklan mukainen markkinatutkimus); asetuksessa säädettyjen veloitteiden järjestelmällisen noudattamatta jättämisen selvittämiseksi (18 artiklan mukainen markkinatutkimus); sekä sen selvittämiseksi, tulisiko yksi tai useampi digitaalialan palvelu lisätä asetuksen 2 artiklan ydinalustapalvelujen luetteloon taikka ydinalustapalveluiden kilpailullisuutta rajoittavien tai epäoikeudenmukaisten käytäntöjen havaitsemiseksi (19 artiklan mukainen markkinatutkimus).

Komissio voi pyytää yhtä tai useampaa jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista tukemaan sitä markkinatutkimuksessa. Kansallisten kilpailuviranomaisten velvollisuudesta avustaa komissiota markkinatutkimuksissa on säädetty myös komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten yhteistyötä koskevassa 38 artiklan 6 kohdassa. Asetuksessa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus pyytää komissiota aloittamaan digimarkkina-asetukseen liittyvä markkinatutkimus. Artikloissa 17 ja 19 säädettyjen markkinatutkimusten osalta kolmen tai useamman jäsenvaltion tulee esittää aloittamista koskeva pyyntö. Artiklan 18 mukaisesta markkinatutkimuksesta voi pyytää yksi tai useampi jäsenvaltio. Jäsenvaltioiden tulee toimittaa todisteita tukemaan markkinatutkimuksen aloittamista koskevaa pyyntöään.

Asetuksen noudattamisen valvonta

Asetuksen noudattamisen valvonta

Digimarkkina-asetuksen noudattamisen valvonta kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan. Asetukseen liittyvistä tutkinta-, täytäntöönpano- ja seurantavaltuuksista säädetään asetuksen V luvussa, johon kuuluvat artikkelit 20–43. Asetuksen valvonnan suorittamiseksi komissio voi tehdä tietopyyntöjä (21 artikla), kuulla luonnollisia henkilöitä ja oikeushenkilöitä (22 artikla) sekä toteuttaa yrityksiä ja yritysten yhteenliittymiä koskevia tarkastuksia (23 artikla). Komissio voi kohdistaa tietopyyntöjään myös jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ja asetuksessa veloitetaan kansallisia viranomaisia avustamaan komissiota sen pyynnöstä esimerkiksi markkinatutkimusten toteuttamisessa. Komissiolla on lisäksi toimivalta määrätä portinvartijoille välitoimia ^[3] (24 artikla) ja komissio voi myös määrätä portinvartijan markkinatutkimuksen aikana esittämiä sitoumuksia portinvartijaa velvoittaviksi (25 artikla).

Komissio voi 26 artiklan nojalla nimetä itsenäisiä ulkoisia asiantuntijoita tai tarkastajia sekä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten virkamiehiä avustamaan asetuksen veloitteiden ja sen nojalla määrättyjen toimenpiteiden täytäntöönpanon valvonnassa sekä antamaan erityisasiantuntemusta ja -tietämystä komissiolle. Lisäksi asetuksessa säädetään digimarkkina-asetuksen korkean tason ryhmästä, joka tarvittaessa voi avustaa komissiota tarjoamalla neuvoja, asiantuntemusta ja suosituksia asetuksen täytäntöönpanoon tai noudattamisen valvontaan liittyvissä yleisissä kysymyksissä. Ryhmä koostuu asiankuuluvista eurooppalaisista elimistä ja verkostoista ja sen kokoonpanossa tulee varmistaa korkeatasoinen asiantuntemus ja maantieteellinen tasapaino. Ryhmässä saa olla enintään 30 jäsentä ja ryhmän puheenjohtajana toimii komissio.

Vaikka asetuksen valvontaan liittyvä toimivalta on komissiolla, jäsenvaltioille on kuitenkin asetuksen 38 artiklan 7 kohdassa annettu mahdollisuus komission täytäntöönpanotoimien tukemiseksi antaa kansallisille kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaaville viranomaisilleen valtuudet toteuttaa tutkimuksia portinvartijoiden veloitteiden noudattamatta jättämisen selvittämiseksi. Tällaisen toimivallan antaminen kansallisille viranomaisille ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kansalliset viranomaiset tekisivät varsinaisia digimarkkina-asetuksen täytäntöönpanoa koskevia päätöksiä. Jäsenvaltioiden mahdollisuus antaa kilpailuviranomaisilleen digimarkkina-asetuksen valvontaan liittyviä toimivaltuuksia rajoittuu siten alustavien selvitystoimenpiteiden mahdollistamiseen. Asetuksen johdantoosan mukaan tämä voi olla merkityksellistä erityisesti tapauksissa, joissa ei aluksi voida määritellä rikkooko portinvartijan menettely mahdollisesti digimarkkina-asetusta vai kilpailusääntöjä vaiko kenties molempia.

Asetuksen noudattamisen valvontaan liittyy myös komissiolle ja kansallisille kilpailuviranomaisille asetuksen 27 artiklassa säädetty velvollisuus vastaanottaa kolmansien osapuolten esittämiä tietoja portinvartijoiden käytänteistä ja käytöksestä. Kansallisilla kilpailuviranomaisilla ja komissiolla on kuitenkin täysi harkintavalta sen suhteen, toteuttavatko ne jatkotoimenpiteitä saamiensa yhteydenottojen perusteella. Jos kansallinen kilpailuviranomainen katsoo sille toimitettujen tietojen pohjalta kyseessä olevan mahdollinen asetuksen noudattamatta jättäminen, sen on välitettävä nämä tiedot komissiolle.

Asetuksen nojalla kerättyjä tietoja voidaan 36 artiklan mukaan käyttää lahtokontaisesti vain asetuksen soveltamiseksi. Asetuksen 14 artiklan nojalla saatuja portinvartijoiden yrityskauppoja koskevia tietoja voidaan kuitenkin käyttää digimarkkina-asetuksen lisäksi myös sulautuma-asetuksen sekä kansallisten yrityskauppavalvontaa koskevien sääntelyiden soveltamisessa. Digimarkkina-asetuksen 15 artiklan nojalla saatuja tietoja portinvartijoiden mahdollisesti käyttämistä kuluttajien profilointitekniikoista voidaan käyttää digimarkkina-asetuksen lisäksi myös asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) soveltamiseksi. Komissio ja jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset sekä niiden virkahenkilöt, toimihenkilöt ja muut kyseisten viranomaisten valvonnassa työskentelevät henkilöt sekä kaikki luonnolliset ja oikeushenkilöt, mukaan lukien komission nimeämät tarkastajat ja asiantuntijat, eivät saa ilmaista tietoja, jotka ne ovat saaneet tai joita ne ovat vaihtaneet digimarkkina-asetusta sovellettaessa ja jotka luonteensa perusteella ovat salassa pidettäviä.

Komission tulee toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain kertomus asetuksen täytäntöönpanosta ja edistymisestä sen tavoitteiden saavuttamisessa. Kertomukseen on sisällyttävä muun muassa yhteenveto komission toimista ja yleiskatsaus asetukseen liittyvästä komission ja kansallisten viranomaisten välisestä yhteistyöstä. Komission tulee julkaista kertomus verkkosivustollaan.

Artiklassa 42 säädetään kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavista edustajakanteista ja direktiivin 2009/22/EY kumoamisesta annetun

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 soveltamisesta portinvartijoiden digimarkkina-asetuksen säännösten rikkomista koskeviin edustajakanteisiin. Artiklan 43 mukaan digimarkkina-asetuksen rikkomisesta ilmoittamiseen ja ilmoittavien henkilöiden suojeluun sovelletaan unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (EU) 2019/1937

Seuraamukset ja vanhentumisajat

Mikäli komissio havaitsee portinvartijan jättävän noudattamatta 5–7 artikloissa säädettyjä velvoitteita, 8 artiklan nojalla tehdyssä päätöksessä vahvistettuja toimenpiteitä, 24 artiklan mukaisia välitoimia taikka 25 artiklan nojalla sitoviksi määrättyjä portinvartijan esittämiä sitoumuksia, komissio voi 29 artiklan nojalla tehdä noudattamatta jättämistä koskevan päätöksen. Päätöksessä komissio määrää portinvartijan lopettamaan noudattamatta jättämisen määräajassa sekä antamaan selvityksen siitä, miten portinvartija aikoo noudattaa kyseistä päätöstä.

Asetuksen noudattamatta jättämisen perusteella komissio voi 30 artiklan nojalla määrätä portinvartijoille sakkoja ^[4]. Sakko voi olla enintään 10 prosenttia portinvartijan edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta. Jos portinvartijan on edeltävän kahdeksan vuoden aikana tehdyllä noudattamatta jättämistä koskevalla päätöksellä todettu syyllistyneen saman ydinalustapalvelun osalta samaan tai samankaltaiseen 5–7 artiklassa säädetyn velvoitteen rikkomiseen, sakon enimmäismäärä on 20 prosenttia edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta. Komissio voi myös määrätä

sakon, jonka suuruus on enintään yksi prosentti yrityksen edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta liikevaihdosta, jos yritys on tahallaan tai tuottamuksellisesti esimerkiksi toimitanut virheellisiä, puutteellisia tai harhaanjohtavia tietoja. Artiklassa säädetään myös yritysten yhteenliittymälle määrätyn sakon perimisestä yhteenliittymän jäseniltä.

Artiklan 31 nojalla komissio voi määrätä portinvartijoille, muille yrityksille ja yritysten yhteenliittymille myös uhkasakon. Uhkasakon enimmäismäärä on enintään 5 prosenttia yrityksen edeltävän tilikauden keskimääräisestä päivittäisestä maailmanlaajuisesta liikevaihdosta. Uhkasakon tarkoituksena on saada sen kohde noudattamaan komission asetuksen nojalla tekemiä päätöksiä ja määräämiä toimenpiteitä.

Asetuksen 45 artiklassa säädetään unionin tuomioistuimen toimivallasta tutkia komission sakkoja ja uhkasakkoja koskevia päätöksiä. Artiklan mukaan unionin tuomioistuimella on SEUT 261 artiklan mukaisesti täysi harkintavalta tutkia valitukset päätöksistä, joilla komissio on määrännyt sakkoja tai uhkasakkoja. Se voi kumota sakon tai uhkasakon taikka alentaa tai korottaa sitä.

Sakkojen ja uhkasakkojen ohella portinvartija voidaan määrätä toteuttamaan myös käyttäytymistä koskevia tai rakenteellisia korjaustoimenpiteitä. Korjaustoimenpiteitä voidaan määrätä, jos 18 artiklan mukainen velvoitteiden noudattamatta jättäminen koskeva markkinatutkimus osoittaa, että portinvartija on järjestelmällisesti rikkonut yhtä tai useampaa 5–7 artiklassa säädettyä velvoitetta ja säilyttänyt portinvartijan asemansa, vahvistanut sitä tai laajentanut sitä edelleen. Korjaustoimenpiteisiin voi kuulua myös määräaikainen kieltä toteuttaa sulautuma-asetuksen 3 artiklassa tarkoitettua keskittymää sellaisten ydinalustapalvelujen tai muiden digitaaliella tarjottavien palvelujen tai tietojen keräämisen mahdollistavien palvelujen osalta, joihin kyseinen järjestelmällinen noudattamatta jättäminen vaikuttaa. Kiellon on oltava oikeasuhteinen ja tarpeellinen oikeudenmukaisuuden ja kilpailullisuuden säilyttämiseksi tai palauttamiseksi.

Yhteistyö kansallisten viranomaisten kanssa

Artikloissa 37–39 säädetään yhteistyöstä komission ja kansallisten viranomaisten sekä tuomioistuinten välillä. Artiklassa 37 säädetään yleisesti yhteistyöstä kansallisten viranomaisten kanssa. Komissio ja jäsenvaltiot ovat velvollisia tekemään tiivistä yhteistyötä ja koordinoimaan täytäntöönpanotoimiaan varmistaakseen portinvartijoihin sovellettavien oikeudellisten välineiden johdonmukaisen, tehokkaan ja täydentävän täytäntöönpanon. Komissio voi artiklan nojalla kuulla kansallisia viranomaisia mistä tahansa digimarkkina-asetuksen soveltamiseen liittyvästä asiasta.

Asetuksen 38 artiklassa säädetään erikseen yhteistyöstä ja koordinoinnista kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavien toimivaltaisten kansallisten viranomaisten kanssa. Komissio ja kansalliset kilpailuviranomaiset ovat velvollisia tiedottamaan toisilleen täytäntöönpanotoimistaan Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston (*European Competition Network, ECN*) kautta. Jos kansalliselle kilpailuviranomaiselle on kansallisessa sääntelyssä annettu toimivalta suorittaa digimarkkina-asetuksen noudattamiseen liittyviä alustavia

selvitystoimia, kansallinen kilpailuviranomainen voi omasta aloitteestaan toteuttaa tutkinnan mahdollisen 5–7 artiklan velvoitteiden noudattamatta jättämisen selvittämiseksi. Komissiolle on ilmoitettava kirjallisesti ennen ensimmäistä muodollista tutkintatoimenpidettä.

Artiklassa 39 säädetään tarkemmin yhteistyöstä kansallisten tuomioistuinten kanssa. Asetuksen soveltamiseen liittyvien menettelyjen osalta kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää komissiota toimittamaan sen hallussa olevia tietoja tai näkemyksen asetuksen soveltamisesta. Jäsenvaltiot ovat velvollisia toimittamaan komissiolle kirjallisen kopion kaikista asetuksen soveltamista koskevista kansallisten tuomioistuinten tuomioista. Komissio voi omasta aloitteestaan toimittaa kirjallisia huomioita kansallisille tuomioistuimille ja kansallisen tuomioistuimen suostumuksella komissio voi antaa myös suullisia havaintoja. Huomioiden tekemistä varten komissio voi pyytää kansallista tuomioistuinta toimittamaan kaikki asian arvioimiseksi tarpeelliset asiakirjat. Kansalliset tuomioistuimet eivät saa tehdä komission päätösten kanssa ristiriitaisia päätöksiä ja kansallisten tuomioistuinten tulee myös välttää tekemästä päätöksiä, jotka eivät ole yhteensopivia komission suunnittelemien päätösten kanssa. Tämän varmistamiseksi kansallinen tuomioistuin voi arvioida tarvetta keskeyttää vireillä olevan asian käsittely. Artikla ei vaikuta kansallisten tuomioistuinten mahdollisuuteen pyytää ennakkoratkaisua SEUT 267 artiklan mukaisesti. Jäsenvaltiot osallistuvat digimarkkina-asetuksen täytäntöönpanoa koskeviin menettelyihin myös digitaalisten markkinoiden neuvoa-antavan komitean (*Digital Markets Advisory Committee, DMAC*) kautta. Komitea toimii asetuksessa (EU) N:o 182/2011 ^[5] tarkoitettuna komiteana.

Loppusäännökset

Artiklassa 44 säädetään komission asetuksen nojalla tekemien tiettyjen päätösten julkaisemisesta. Julkaistaessa on mainittava osapuolten nimet ja päätöksen pääasiallinen sisältö, mukaan lukien määrätyt seuraamukset. Julkaisussa on otettava huomioon portinvartijoiden tai kolmansien osapuolten oikeutetut edut sen suhteen, että heidän luottamukselliset tietonsa suojataan.

Artikloissa 51 ja 52 säädetään asetusta koskevan viittauksen lisäämisestä unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1937 liitteeseen sekä kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavista edustajakanteista ja direktiivin 2009/22/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2020/1828 liitteeseen.

Artiklassa 53 säädetään komission velvollisuudesta suorittaa asetuksen tavoitteiden toteutumista koskeva arviointi kolmen vuoden kuluttua asetuksen voimaantulosta sekä kolmen vuoden välein siitä eteenpäin. Komission tulee laatia ja julkaista arvioinnista raportti. Jäsenvaltiot ovat velvollisia toimittamaan komissiolle kaikki tällaisen raportin laatimisessa tarvittavat tiedot.

Artiklassa 54 säädetään asetuksen voimaantulosta ja soveltamisen alkamisesta. Asetus

tuli voimaan 1.11.2022. Asetuksen soveltaminen alkoi pääosin 2.5.2023, mutta 3 artiklan 6 ja 7 kohtaa sekä 40, 46, 47, 48, 49 ja 50 artikkelat soveltuivat heti voimaantulopäivästä lukien. Artikloita 42 ja 43 on sovellettu 25.6.2023 lukien.

2.2.2

Komissiolle siirretty toimivalta

Artiklassa 49 komissiolle siirretään asetuksen voimaantulopäivästä 1.11.2022 lukien viideksi vuodeksi 3 artiklan 6 ja 7 kohdissa sekä 12 artiklan 1, 3 ja 4 kohdissa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä. Komission tulee laatia siirrettyä säädösvaltaa koskeva kertomus viimeistään yhdeksän kuukautta ennen viiden vuoden jakson päättymistä. Säädösvallan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samanpituisiksi kausiksi, ellei Euroopan parlamentti tai neuvosto vastusta jatkamista. Euroopan parlamentti voi milloin tahansa peruuttaa säädösvallan siirron. Peruuttaminen ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevytyteen.

Asetuksen 3 artiklan 6 ja 7 kohtien nojalla komissio voi antaa delegoituja säädöksiä portinvartijaolettaman muodostavien kynnysarvojen laskemisessa sovellettavan menetelmän täsmentämiseksi ja tarvittaessa mukauttaa sitä vastaamaan markkinoiden ja teknologian kehitystä sekä asetuksen liitteessä vahvistetun yrityskäyttäjien ja loppukäyttäjien laskemiseen käytettävän menetelmän ja indikaattoreiden luettelon päivittämiseksi. Asetuksen 12 artiklassa puolestaan annetaan komissiolle toimivalta antaa delegoituja säädöksiä 5–7 artiklan velvoitteiden täydentämiseksi sekä 7 artiklan 2 kohdassa yksilöityjen perustoimintojen luettelon muuttamiseksi joko lisäämällä siihen tai poistamalla siitä numeroista riippumattomien henkilöiden välisten viestintäpalveluiden toimintoja. Asetuksen 12 artiklan nojalla annettavien delegoitujen säädösten on perustuttava antamisen tarpeen osoittavaan 19 artiklan mukaiseen markkinatutkimukseen.

Delegoitujen säädösten antamista koskevan toimivallan lisäksi komissio voi antaa täytäntöönpanosäännöksiä ja suuntaviivoja sekä valtuuttaa eurooppalaiset standardointiorganisaatiot laatimaan digimarkkina-asetuksessa säädettyjen velvoitteiden täytäntöönpanoon liittyviä standardeja velvoitteiden täytäntöönpanon helpottamiseksi. Artiklassa 46 komissiolle annetaan toimivalta antaa täytäntöönpanosäännöksiä artiklassa tarkemmin määriteltujen seikkojen soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä. Täytäntöönpanosäännökset hyväksytään noudattaen 50 artiklassa mainittuja komiteamenettelyjä. Artiklan 47 mukaan komissio voi antaa suuntaviivoja mistä tahansa digimarkkina-asetuksen osa-alueesta helpottaakseen sen tehokasta täytäntöönpanoa ja noudattamisen valvontaa. Artiklassa 48 annetaan komissiolle toimivalta valtuuttaa aiheellisissa tapauksissa ja tarpeen mukaan eurooppalaiset standardointiorganisaatiot helpottamaan digimarkkina-asetuksessa säädettyjen velvoitteiden täytäntöönpanoa laatimalla asianmukaisia standardeja.

2.2.3

Kansallinen liikkumavara

Digimarkkina-asetus on asetuksen muodossa annettua EU-sääntelyä, minkä vuoksi sitä on noudatettava sellaisenaan eikä jäsenvaltioissa voida antaa asetuksesta poikkeavaa tai sen kanssa päällekkäistä sääntelyä. Myös eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään pitänyt sinänsä selvänä, että Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (katso esimerkiksi PeVL 14/ 2018 vp, s. 13 ja PeVL 20/2017 vp, s. 6) eikä suomalaisessa lainsäädännössä tule pyrkiä EU-oikeuden kanssa ristiriidassa oleviin ratkaisuihin (PeVL 15/2018 vp, s. 49, PeVL 14/2018 vp, s. 13, PeVL 26/2017 vp, s. 42). Asetuksen kohdetta ja soveltamisalaa määrittävän 1 artiklan 5 kohdassa jäsenvaltioita nimenomaisesti kielletään asettamasta portinvartijoille lisävelvollisuuksia laeilla, asetuksilla tai hallinnollisilla toimenpiteillä kilpailullisten ja oikeudenmukaisten markkinoiden varmistamiseksi. Asetus ei kuitenkaan estä jäsenvaltioita asettamasta velvoitteita yrityksille, mukaan lukien ydinalustapalveluita tarjoavat yritykset, asioissa, jotka eivät kuulu digimarkkina-asetuksen soveltamisalaan. Edellytyksenä kuitenkin on, että kyseiset velvoitteet ovat yhteensopivia unionin lainsäädännön kanssa eivätkä johdu asianomaisten yritysten asemasta digimarkkina-asetuksen mukaisena portinvartijana.

Poikkeuksen lähtökohtaisesta kansallisen liikkumavaran puuttumisesta muodostaa asetuksen 38 artiklan 7 kohdassa jäsenvaltioille annettu mahdollisuus säätää kansallisesti kilpailuviranomaisilleen toimivalta suorittaa omasta aloitteestaan tutkinta, joka koskee asetuksen 5–7 artikloissa säädettyjen velvoitteiden rikkomisen selvittämistä. Jos kansallisille kilpailuviranomaisille on annettu tällaisia toimivaltuuksia, tulee niiden ilmoittaa kyseisten toimivaltuuksien käytöstä kirjallisesti komissiolle ennen ensimmäisen virallisen tutkinta-toimenpiteen toteuttamista. Asetuksen johdanto-osassa kuitenkin korostetaan, että toimivalta panna asetus täytäntöön on yksinomaan komissiolla. Kansallisesti annettavien toimivaltuuksien sisältö rajoittuu siten asetuksen rikkomisepäilyjen alustavaan selvittämiseen tarvittavien toimivaltuuksien antamiseen kansallisille kilpailuviranomaisille. Kansallisille kilpailuviranomaisille ei ole mahdollista antaa toimivaltaa tehdä varsinaisia digimarkkina-asetuksen soveltamista koskevia päätöksiä.

Vaikka asetuksessa velvoitetaan jäsenvaltioiden kansallisia viranomaisia tekemään erilaisia komission täytäntöönpanotoimia tukevia toimenpiteitä, asetus ei sisällä kaikilta osin riittävän yksityiskohtaisia säännöksiä niiden toteuttamiseksi. Kansallisia viranomaisia koskevien toimivaltuuksien puuttuessa asetuksen sääntelystä, on niistä tarpeen säätää kansallisesti, sillä perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Tässä esityksessä ehdotettavan kansallisen sääntelyn osalta ei ole kyse digimarkkina-asetuksen 1 artiklan 5 kohdassa kielletystä asetuksen varsinaisen velvoittavan asiasisällön kanssa päällekkäisestä tai siitä poikkeavasta sääntelystä, vaan kansallisilta viranomaisilta edellytettujen toimenpiteiden toteuttamisen mahdollistavasta asetuksen sääntelyä täydentävästä sääntelystä.

2.2.4

Asetuksen vaikutukset

Euroopan komission tekemän vaikutustenarvioinnin mukaan asetus lisää digitaalisten markkinoiden kilpailullisuutta täyttämällä sääntelyssä olevan aukon. Sääntely edistää sellaisten portinvartijoiden kanssa vaihtoehtoisten alustojen syntymistä, jotka voisivat tarjota laadukkaita ja innovatiivisia tuotteita ja palveluja kohtuullisin hinnoin. Uudesta sääntelystä seuraavan kuluttajahyödyn arvioidaan olevan 13 miljardia euroa vuodessa. Lisäksi sisämarkkinoiden hajanaisuuden odotetaan vähenevän.

Asetuksesta aiheutuvien suurimpien kustannusten arvioidaan liittyvän kustannuksiin, joita portinvartijoille aiheutuu uusien sääntöjen noudattamisesta. Myös muille yrityksille voi aiheutua tiettyjä hallinnollisia kustannuksia tietopyyntöihin vastaamisesta. Euroopan komissiolle täytäntöönpanosta aiheutuvan rasitteen arvioidaan olevan pieni suhteessa taloudelle koituvaan hyötyyn. Kansallisille viranomaisille arvioidaan koituvan joitakin vähäisiä hallinnollisia kustannuksia.

Asetuksen 53 artiklan mukaan Euroopan komission tulee arvioida asetuksen tavoitteiden saavuttamista sekä asetuksen vaikutuksia yrityskäyttäjiin ja loppukäyttäjiin viimeistään 3.5.2026 ja sen jälkeen joka kolmas vuosi. Arviointien tulokset tulee toimittaa Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle.

Esitykseen liittyviä viranomaisvaikutuksia on käsitelty pääasiassa esityksen jaksossa 5.2.1. Kansallisille viranomaisille kuten Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ja tietosuojavaltuutetun toimistolle aiheutuu tiettyä lisätyötä myös itse digimarkkina-asetuksesta. Esimerkiksi kansallisten viranomaisten yhteistyötä koskevan 37 artiklan perusteella työtä voi aiheutua esimerkiksi portinvartijoihin sovellettavien käytettävissä olevien oikeudellisten välineiden täytäntöönpanotoimien koordinoinnista. Myös digimarkkina-asetuksen 1 artiklan 7 kohta edellyttää komission ja jäsenvaltioiden yhteistyötä ja täytäntöönpanotoimien koordinointia sen varmistamiseksi, etteivät kansalliset viranomaiset tee päätöksiä jotka ovat ristiriidassa komission digimarkkina-asetuksen perusteella tekemien päätösten kanssa. Asetuksen 38 artikla koskee sen sijaan vain komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten välistä yhteistyötä ja koordinointia. Komission ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston välinen yhteistyö ja koordinointi koskee kansallisten kilpailututkintojen ja komission digimarkkina-asetuksen soveltamiseen liittyvää yhteydenpitoa.

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle aiheutuvan lisätyön osalta voidaan todeta, että asetuksessa nimenomaisesti kansallisten kilpailuviranomaisten ja komission välistä yhteydenpitoa koskevia mainintoja on yrityskeskittymistä ilmoittamista koskevassa 14 artiklassa, kuulemisia koskevassa 22 artiklassa, tarkastuksia koskevassa 23 artiklassa, kolmansien osapuolten esittämiä tietoja koskevassa 27 artiklassa sekä yhteistyötä ja koordinointia kansallisten kilpailuviranomaisten kanssa koskevassa 38 artiklassa.

Digimarkkina-asetuksen 50 artiklassa säädetään digitaalisten markkinoiden neuvoa-antavasta komiteasta. Esityksessä ei esitetä sääntelyä neuvoa-antavaan komiteaan ja siellä edustamiseen liittyen. Esitystä annettaessa Kilpailu- ja kuluttajavirasto on edustettuna neuvoa-antavassa komiteassa.

Tietosuojavaltuutetun toimiston arvion mukaan henkilötietoja ja niiden suojaa koskevat kysymykset liittyvät olennaisesti digimarkkina-asetuksen soveltamiseen. Annetun arvion mukaan digimarkkina-asetus aiheuttaisi tietosuojavaltuutetun toimistolle lisätyötä ja lisä-resursointitarvetta. Asetuksen aiheuttama lisätyö aiheutuisi tietosuojavaltuutetun toimiston arvion mukaan pääasiassa komission ja Euroopan tietosuojaneuvoston välisen yhteistyövelvoitteen kautta. Euroopan tietosuojaneuvoston kannalta erityisen relevanteiksi digimarkkina-asetuksen artikloiksi on arvioitu ainakin portinvartijoiden velvoitteita koskeva 5 artikla, kuluttajien profilointitekniikkoja koskeva 15 artikla ja korkean tason ryhmää koskeva 40 artikla. Korkean tason ryhmä koostuu useiden eri alojen viranomaisten yhteistyöelimistä, joista yksi on Euroopan tietosuojaneuvosto. Euroopan tietosuojaneuvosto on jäsenvaltioiden valvontaviranomaisista koostuva EU-elin, jolla on toimivalta antaa sitovia päätöksiä. Tietosuojavaltuutetun toimisto on kansallisena valvontaviranomaisena tietosuojaneuvoston jäsen.

3

Nykytila ja sen arviointi

3.1

Yleistä

Suomessa ei ole digimarkkina-asetuksessa määriteltyjä ydinalustapalveluita tarjoavia yrityksiä koskevaa kansallista sääntelyä. Koska digimarkkina-asetuksen osalta kyseessä on suoraan velvoittavana asetuksena annettu EU-sääntely, ei kansallisesti ole myöskään mahdollista antaa asetuksen säännöksistä poikkeavaa tai niiden kanssa päällekkäistä sääntelyä. Kansallista sääntelyä on kuitenkin tarpeen antaa sen varmistamiseksi, että kansalliset viranomaiset pystyvät täyttämään asetuksen edellyttämät toimet, kuten esimerkiksi toimittamaan tietoja komissiolle sekä avustamaan komissiota digimarkkina-asetuksen nojalla tehtävien markkinatutkimusten toteuttamisessa.

Koska asetuksen sääntely on suurimmaksi osaksi sellaisenaan velvoittavaa eikä jätä kansallisesti liikkumavaraa, esityksen seuraavissa alaluvuissa arvioidaan nykytilan riittävyyttä tarkemmin ainoastaan niiden kokonaisuuksien osalta, joiden osalta on arvioitu olevan olemassa mahdollinen tarve antaa tarkentavaa kansallista sääntelyä. Tällaisia kokonaisuuksia ovat 21, 27, 38 ja 53 artikloissa säädetyt tietojen toimittamista kansallisten viranomaisten ja komission välillä koskevat artiklat, komission markkinatutkimuksiin liittyvät 16 artiklan 5 kohdan mukainen komission avustaminen ja markkinatutkimuksen aloittamista koskevan 41 artiklassa tarkoitetun pyynnön esittäminen sekä eräät asetuksen tutkinta-, täytäntöönpano- ja seurantavaltuuksia koskevat artiklat, kuten esimerkiksi 23 artiklan 8 kohdassa säädetty velvollisuus pyytää poliisin virka-apua komission tarkastusten yhteydessä. Lisäksi jaksossa arvioidaan 38 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun 5–7 artikloiden velvoitteiden rikkomisen selvittämistä koskevien kansallisten kilpailuviranomaisten oma-aloitteisten alustavien tutkintojen mahdollistavan kansallisen sääntelyn tarvetta. Vaikka Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 114 artiklan sisämarkkinoita

koskevalla oikeusperustalla annettu digimarkkina-asetus ei olekaan kilpailuoikeudellista sääntelyä, asetuksen ja kilpailuoikeudellisen sääntelyn läheisen yhteyden vuoksi nykytilan kuvauksessa käsitellään erityisesti Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltuuksia koskevaa kansallista sääntelyä.

3.2

Tietojenvaihtoa koskeva sääntely

3.2.1

Yrityskeskittymiä koskevat tiedot

Asetuksen 14 artiklassa säädetään portinvartijoiden velvollisuudesta ilmoittaa komissiolle yrityskeskittymistä. Artiklan 1 kohdan mukaan portinvartijan on ilmoitettava komissiolle sulautuma-asetuksen 3 artiklassa tarkoitetusta suunnitellusta keskittymästä, jossa sulautuvat yritykset tai keskittymään hankittava yritys tarjoavat ydinalustapalveluja tai muita digitaali-alalla tarjottavia palveluja tai mahdollistavat datankeruun. Ilmoitus on tehtävä riippumatta siitä, pitääkö yrityskeskittymästä ilmoittaa komissiolle sulautuma-asetuksen nojalla tai kansallisille kilpailuviranomaisille kansallisten yrityskeskittymiä koskevien sääntelyiden nojalla. Artiklan mukainen ilmoitus komissiolle on tehtävä ennen keskittymän toteuttamista ja sopimuksen tekemisen, julkisen osto- tai vaihtotarjouksen julkistamisen tai määräysvallan tuottavan osuuden hankkimisen jälkeen.

Artiklan 2 kohdassa säädetään ilmoitettavista tiedoista. Kohdan mukaan toimitettavien tietojen on sisällettävä vähintään kuvaus yrityksistä, joita keskittymä koskee, niiden vuotuiset liikevaihdot unionissa ja maailmanlaajuisesti, niiden toimialat, myös keskittymään suoraan liittyvän toiminnan osalta, sopimuksen kauppaa-arvo tai arvio siitä sekä tiivistelmä keskittymästä, mukaan lukien sen luonne ja perustelut, ja luettelo jäsenvaltioista, joita keskittymä koskee. Tiedoissa on myös kuvattava kaikkien kyseeseen tulevien ydinalustapalvelujen osalta vuotuinen liikevaihto unionissa, niiden vuotuisten aktiivisten yrityskäyttäjien lukumäärä ja kuukausittaisten aktiivisten loppukäyttäjien lukumäärä. Artiklan 3 kohdan mukaan siinä tapauksessa, että artiklassa tarkoitetun keskittymän jälkeen portinvartijan muut ydinalustapalvelut erikseen tarkasteltuina täyttävät 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa säädetyt kynnysarvot, asianomaisen portinvartijan on ilmoitettava tästä komissiolle kahden kuukauden kuluessa keskittymän toteuttamisesta ja toimitettava komissiolle 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Artiklan 4 kohdan mukaan komissio ilmoittaa jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille kaikista 14 artiklan 1 kohdan nojalla saaduista tiedoista ja julkaisee vuosittain luettelon portinvartijoiden artiklan nojalla ilmoittamista hankinnoista. Komissio ottaa tietojen käsittelyssä huomioon yritysten oikeutetut edut sen suhteen, ettei yritysten liikesalaisuuksia paljasteta. Artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää artiklan 1 kohdan nojalla saatuja tietoja tehdäkseen komissiolle sulautuma-asetuksen 22 artiklassa tarkoitetun pyynnön tutkia keskittymä. Salassapitovelvollisuutta koskevan digimarkkina-asetuksen 36 artiklan 2 kohdassa säädetään lisäksi, että 14 artiklan mukaisesti kerättäviä tietoja käytetään digimarkkina-asetuksen sulautuma-

ennän mukaisesti kerättyjä tietoja käytetään digimarkkina-asetuksen, sulautuma-asetuksen ja yrityskeskittymiä koskevien kansallisten sääntöjen soveltamiseksi.

Yrityskauppavalvonnassa tarvittavien tietojen toimittamisesta säädetään sekä EU-tasolla että kansallisesti. EU:n yrityskauppavalvonnasta säädetään sulautuma-asetuksessa, jonka 1 artiklan mukaan komissiolle on ilmoitettava yhteisönlajuiset yrityskeskittymät ^[6]. Yhteisönlajuisista keskittymistä on sulautuma-asetuksen 4 artiklan mukaan ilmoitettava komissiolle ennen niiden toteuttamista ja sopimuksen tekemisen, julkisen osto- tai vaihtotarjouksen julkistamisen tai määräysvallan tuottavan osuuden hankkimisen jälkeen. Ilmoitus voidaan tehdä myös ennakollisesti silloin, jos keskittymään osallistuvat yritykset osoittavat vilpittömän aikomuksen keskittymän toteuttamisesta. Yritysten ilmoitusvelvollisuuden lisäksi sulautuma-asetuksen 11 artiklassa säädetään komission toimivallasta vaatia joko pelkällä pyynnöllä tai päätöksellä tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavat tiedot.

Suomen kansallisesta yrityskauppavalvonnasta säädetään kilpailulain 4 luvussa. Kilpailulain 22 §:n mukaan kilpailulain säännöksiä yrityskauppavalvonnasta sovelletaan yrityskauppaan, jossa yrityskaupan osapuolten yhteenlaskettu Suomesta kertynyt liikevaihto ylittää 100 miljoonaa euroa ja jossa vähintään kahden yrityskaupan osapuolen Suomesta kertynyt liikevaihto ylittää kummankin osalta 10 miljoonaa euroa. Säännöksiä yrityskauppavalvonnasta ei sen sijaan sovelleta, jos yrityskauppa kuuluu sulautuma-asetuksen soveltamisalaan, paitsi jos Euroopan komissio siirtää yrityskeskittymän Kilpailu- ja kuluttajaviraston käsiteltäväksi sulautuma-asetuksen 4 artiklan 4 kohdan tai 9 artiklan nojalla.

Kilpailulain 23 §:n mukaan lain 22 §:ssä tarkoitettu yrityskauppa on ilmoitettava Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sopimuksen tekemisen, määräysvallan hankkimisen tai arvopaperimarkkinalain (495/1989) 6 luvun 3 §:n mukaisen julkisen ostotarjouksen julkistamisen jälkeen, mutta kuitenkin ennen kaupan täytäntöönpanoa. Yrityskauppa voidaan myös ilmoittaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle heti, kun osapuolet voivat osoittaa riittävällä varmuudella aikomuksensa tehdä yrityskauppa. Kilpailulain 23 §:n 3 momentin mukaan ilmoitusvelvollisia ovat määräysvallan hankkija, liiketoiminnan tai sen osan hankkija, sulautumiseen osallistuvat yhteisöt ja säätiöt sekä yhteisyrityksen perustajat. Tarkemmat säännökset ilmoitusvelvollisuudesta ovat yrityskauppojen ilmoitusvelvollisuudesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1012/2011). Kilpailulain 23 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden lisäksi elinkeinonharjoittajat, elinkeinonharjoittajien yhteenliittymät, hankintayksiköt, kunnat, kuntayhtymät, hyvinvointialueet, hyvinvointiyhtymät ja valtio sekä niiden määräysvallassa olevat yksiköt ovat kilpailulain 33 §:n 1 momentin mukaan velvollisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston kehotuksesta antamaan salassapitosäännösten estämättä sille kaikki 4 luvussa tarkoitetun yrityskaupan arvioimiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat.

Edellä kuvatut sulautuma-asetuksen ja kilpailulain yrityskauppavalvontaa koskevat säännökset eivät vaikuta portinvartijoiden velvollisuuteen toimittaa komissiolle digimarkkina-asetuksen 14 artiklassa edellytetyjä tietoja, sillä artiklassa säädetään portinvartijoiden olevan velvollisia toimittamaan artiklassa tarkoitetut tiedot komissiolle riippumatta siitä, tuleeko yrityskeskittymästä tehdä erillistä ilmoitusta sulautuma-asetuksen tai kansallisten yrityskeskittymiä koskevien sääntöjen nojalla. Digimarkkina-asetuksen 14 artiklan säänte-

ly on sulautuma-asetuksen ja kilpailulain yrityskauppavalvontaa koskevia säännöksiä täydentävää.

3.2.2

Tietopyynnöt ja asetuksen uudelleentarkasteluun liittyvät tiedot

Asetuksen 21 artiklassa säädetään komission toimivallasta tehdä tietopyyntöjä. Komissio voi asetuksen mukaisten tehtäviensä toteuttamiseksi joko yksinkertaisella pyynnöllä tai päätöksellä vaatia yritystä tai yritysten yhteenliittymää toimittamaan kaikki tarvittavat tiedot komission asettamassa määräajassa. Lähettäessään tietojen saamiseksi pelkän pyynnön komissio mainitsee pyynnössään sen oikeusperustan ja tarkoituksen, täsmentää tarvittavat tiedot, vahvistaa määräajan tietojen antamiselle sekä ilmoittaa 30 artiklassa säädetystä mahdollisuudesta määrätä sakkoja puutteellisten, virheellisten tai harhaanjohtavien tietojen tai selitysten antamisen johdosta. Vaatiessaan tietoja päätöksellä komissio voi myös vaatia yrityksiä antamaan pääsyn mihin tahansa niiden dataan, algoritmeihin ja testauksia koskeviin tietoihin. Vaadittaessa tietoja päätöksellä komissio voi määrätä myös uhkasakon. Lisäksi päätöksessä on ilmoitettava oikeudesta hakea siihen muutosta unionin tuomioistuimelta. Asetus mahdollistaa 30 ja 31 artiklojen mukaiset sakot ja uhkasakot tietojen toimittamiseen liittyen vain yrityksille ja yritysten yhteenliittymille eikä jäsenmaalle voida siten määrätä sakkoja tai uhkasakkoja.

Komissio voi osoittaa tietopyynnön myös jäsenvaltioiden viranomaisille. Artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on pyynnöstä toimitettava komissiolle kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita komissio tarvitsee sille digimarkkina-asetuksessa määrättyjen tehtävien suorittamiseksi. Kussakin yksittäisessä tapauksessa toimivaltaiseksi katsottava jäsenvaltion viranomainen tulee ratkaista tapauskohtaisesti sen perusteella, minkä viranomaisen tehtäväkenttään kuuluvia tietoja komissio kulloinkin tarvitsee. Artiklassa käytetyn muotoilun johdosta ei ole mahdollista etukäteen tyhjentävästi määritellä sitä, mitkä kaikki kansalliset viranomaiset voivat olla komission tietopyyntöjen kohteina.

Artiklan sanamuoto velvoittaa yritykset ja yritysten yhteenliittymät sekä myös jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset toimittamaan komissiolle kaikki komission asetukseen perustuvien tehtävien toteuttamiseksi tarvitsemat tiedot, mikä tarkoittaa velvoitteiden kattavan myös salassa pidettävien tietojen toimittamisen. Kansallisten viranomaisten osalta velvoite tietojen toimittamiseen koskee kuitenkin vain kansallisilla viranomaisilla jo entuudestaan hallussa olevia tietoja.

Kansalliset viranomaiset ovat velvollisia toimittamaan komissiolle niiden hallussa olevia tietoja myös asetuksen uudelleentarkastelua koskevan 53 artiklan nojalla. Kyseisen artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava komissiolle kaikki niiden hallussa olevat sellaiset tiedot, joita komissio voi edellyttää asetuksen tavoitteiden ja vaikutusten saavuttamista koskevan arvioinnin yhteydessä. Vastaavasti kuin 21 artiklan nojalla tehtävien komission tietopyyntöjen tilanteessa, myös 53 artiklan velvoite kattaa myös salassa pidettävät tiedot ja rajoittuu koskemaan vain jo entuudes-

kohdassa todetaan, että kansallisten viranomaisten komissiolle antaman tuen olisi voitava sisältää kaikkien niiden hallussa olevien tarvittavien tietojen toimittaminen komissiolle tai komission pyynnöstä avustaminen sen valtuuksien käyttämisessä, jotta komissio voisi paremmin suorittaa digimarkkina-asetuksessa sille määrätty tehtävät.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta tehdä EU:n ja Suomen kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanoon liittyviä tietopyyntöjä säädetään kilpailulaissa. Kilpailulain 33 §:n mukaan elinkeinonharjoittaja, elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä, hankintayksikkö, kunta, kuntayhtymä, hyvinvointialue, hyvinvointiyhtymä ja valtio sekä niiden määräysvallassa olevat yksiköt ovat velvollisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston kehotuksesta antamaan salassapitosäännösten estämättä sille kaikki kilpailunrajoituksen sisällön, tarkoituksen ja vaikutuksen sekä kilpailuolosuhteiden selvittämiseksi ja 4 luvussa tarkoitetun yrityskaupan sekä 4 a luvussa tarkoitetun menettelyn, rakenteen ja niiden vaikutusten arvioimiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat. Lisäksi kilpailulain 33 §:n mukaan elinkeinonharjoittaja ja elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä ovat velvollisia Kilpailu- ja kuluttajaviraston pyynnöstä antamaan salassapitosäännösten estämättä sille kaikki 37 a §:n 1 momentissa tarkoitettujen menettelysääntöjen rikkomisten selvittämiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat. Voimassa olevan kilpailulain 33 §:n tietojenantovelvollisuus Kilpailu- ja kuluttajavirastolle kilpailulain soveltamisalaan kuuluvista asioista ei sovellettu asetuksen mukaiseen tietojenantovelvollisuuteen ja tietojenvaihtoon komission kanssa.

Kilpailulain 39 §:ssä säädetään tietojenvaihdosta kansallisten viranomaisten välillä. Pykälässä säädetään niistä nimeltä mainituista käyttötarkoituksista ja kansallisista viranomaisista, joille Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi omasta aloitteestaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tiedon tai asiakirjan, jonka se on saanut tai laatinut kilpailulaissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä. Säännös ei koske nyt käsiteltävän asetuksen mukaista tietojenantovelvollisuutta eikä tietojen toimittamista komissiolle. Kun Kilpailu- ja kuluttajavirasto saisi käsiteltävänä olevan Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamista koskevan esityksen mukaisesti toiselta kansalliselta viranomaiselta tietoja kansallisena yhteysviranomaisena toimiessaan, kyse ei olisi tiedosta tai asiakirjasta, jonka virasto on saanut tai laatinut kilpailulaissa säädettyjen tehtävien hoitamisen yhteydessä. Pykälässä säädetään niin ikään Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta saada salassapitosäännösten estämättä viranomaisilta tai julkista tehtävää hoitavilta tahoilta tieto tai asiakirja, joka on välttämätön kilpailunrajoitusten selvittämiseksi ja yrityskauppojen valvomiseksi. Säännös soveltuu siten viraston tiedonsaantiin vain kilpailunrajoitusten ja yrityskauppavalvonnan osalta. Kilpailulain 40 §:ssä säädetään asiakirjan luovuttamisesta toisellaan kilpailuviranomaiselle.

Kansallisessa lainsäädännössä on myös muita kansallisten viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon liittyviä säännöksiä, joiden soveltamista digimarkkina-asetus tai esitettävä kansallinen täydentävä säätäminen ei rajoita. Esimerkiksi tietosuojalain (1050/2018) 18 §:ssä todetaan, että "sen lisäksi, mitä tietosuojalain 58 artiklan 1 kohdassa säädetään valvontaviranomaisen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta, tietosuojavaltuutetulla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta tehtäviensä hoidon kannalta tar-

peelliset tiedot.”

3.2.3

Kolmansien osapuolten esittämät tiedot

Digimarkkina-asetuksen 27 artiklan 1 kohdan mukaan mikä tahansa kolmas osapuoli voi ilmoittaa kansalliselle kilpailuviranomaiselle tai suoraan komissiolle kaikista portinvartijoiden käytännöistä tai käyttäytymisestä, jotka kuuluvat digimarkkina-asetuksen soveltamisalaan. Artiklan 2 kohdan mukaan kansallisilla kilpailuviranomaisilla ja komissiolla on täysi harkintavalta asianmukaisten toimenpiteiden suhteen eikä niillä ole velvollisuutta toteuttaa jatkotoimia saatujen tietojen perusteella. Kansallisten kilpailuviranomaisten tulee kuitenkin artiklan 3 kohdan mukaan välittää kolmannen osapuolen 1 kohdan mukaisesti toimittamat tiedot komissiolle silloin, kun kansallinen kilpailuviranomainen katsoo niiden perusteella kyseessä saattavan olla asetuksen noudattamatta jättäminen.

3.2.4

Komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten välinen yhteistyö

Asetuksen 38 artiklassa säädetään komission yhteistyöstä ja koordinoinnista kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavien toimivaltaisten kansallisten viranomaisten kanssa. Artikla liittyy tilanteisiin, joissa kansalliset kilpailuviranomaiset tutkivat portinvartijoiden toimintaa 1 artiklan 6 kohdassa tarkoitettujen EU:n tai kansallisten kilpailusääntöjen taikka jos jäsenmaa käyttää digimarkkina-asetuksen 38 artiklan 7 kohdan mukaista kansallista liikkumavaraa, sen mahdollistamien kansalliseen lakiin perustuvien toimivaltuuksien nojalla. Artiklan nojalla komissio ja kansalliset kilpailuviranomaiset ovat velvollisia tiedottamaan toisilleen täytäntöönpanotoimistaan Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston kautta ja verkoston välityksellä tulee voida vaihtaa myös luottamuksellisia tietoja.

Artiklan 2 kohta velvoittaa kansalliset kilpailuviranomaiset ilmoittamaan komissiolle kirjallisesti kansallisen kilpailulainsäädännön nojalla tehdystä ensimmäisestä portinvartijaa koskevasta virallisesta täytäntöönpanotoimesta ennen toimen tekemistä tai välittömästi sen jälkeen. Tämä tieto voidaan jakaa myös muille kansallisille kilpailuviranomaisille. Kun kansallinen kilpailuviranomainen aikoo määrätä portinvartijaan kohdistuvia velvoitteita kansallisen kilpailusääntelyn nojalla, sen tulee artiklan 3 kohdan nojalla ilmoittaa toimenpide-ehdotuksesta perusteluineen komissiolle viimeistään 30 päivää ennen sen hyväksymistä. Välitoimien osalta komissiolle tulee toimittaa tieto niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään välitoimen antamisen jälkeen. Velvoitteita ja välitoimia koskevat tiedot voidaan toimittaa myös muiden jäsenvaltioiden kansallisille kilpailuviranomaisille.

Artiklan 4 kohdassa rajoitetaan 2 ja 3 kohdissa säädettyjen tietojenvaihtomekanismien käyttöä siten, ettei niitä sovelleta kansallisten yrityskauppoja koskevien sääntelyiden nojalla suunniteltuihin päätöksiin. Artiklan 5 kohdassa säädetään lisäksi, että 1–3 kohtien nojalla vaihdettuja tietoja voidaan käyttää ainoastaan asetuksen sekä EU:n ja kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanon koordinoimiseksi.

ECN-verkoston sisällä tapahtuva tietojenvaihto perustuu perustamissopimuksen 81 ja 82

artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 ^[7] 12 artiklaan, jonka 1 kohdassa komissiolle ja jäsenvaltioiden kilpailuviranomaisille annetaan toimivalta välittää toisilleen tietoa kaikista tosiseikoista tai oikeudellisista seikoista, luottamukselliset tiedot mukaan lukien, ja käyttää niitä todisteina. Yhteistyöstä kilpailuviranomaisten verkostossa annetun komission tiedonannon ^[8] kappaleen 26 mukaan täytäntöönpanoasetuksen nojalla tapahtuvan tietojenvaihto on yksi avaintekijä ECN-verkoston toiminnassa ja kappaleessa 27 todetaan täytäntöönpanoasetuksen 12 artiklan menevän jäsenvaltioiden kaikkien sen vastaisten lakien edelle. Kansallisella tasolla kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavan Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta luovuttaa asiakirjoja toisen maan kilpailuviranomaiselle säädetään kilpailulain 40 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston hallussa olevan salassa pidettävän asiakirjan luovuttamisesta ulkomaiselle kilpailuviranomaiselle säädetään julkisuuslain 30 §:ssä. Kilpailulain 40 §:n 1 momentissa säädetyn lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi pykälän 2 momentin nojalla luovuttaa hallussaan olevan salassa pidettävän asiakirjan toiselle pohjoismaiselle kilpailuviranomaiselle yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn pohjoismaisen sopimuksen määräysten mukaisesti ^[9]. Pykälän 3 momentissa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle on annettu oikeus vaihtaa tietoja toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen kanssa ja käyttää vaihdettuja tietoja todisteina täytäntöönpanoasetuksen 12 artiklan mukaisia takeita soveltaen.

3.2.5

Tietojenvaihto komission ja kansallisten tuomioistuinten välillä

Komission ja jäsenvaltioiden tuomioistuinten välillä tapahtuvasta tietojenvaihdosta säädetään digimarkkina-asetuksen 39 artiklassa. Kyseisen artiklan 1 kohdan nojalla kansalliset tuomioistuimet voivat pyytää komissiota toimittamaan niille sen hallussa olevia tietoja tai lausunnon asetuksen soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä. Artiklan 2 kohdassa veloitetaan jäsenvaltiot toimittamaan komissiolle jäljennös kaikista kirjallisista tuomioista, joissa päätetään digimarkkina-asetuksen soveltamisesta. Artiklan 3 kohdassa säädetään komission mahdollisuudesta omasta aloitteestaan esittää kirjallisia huomautuksia kansallisille tuomioistuimille silloin, kun asetuksen johdonmukainen soveltaminen sitä edellyttää. Tuomioistuimen luvalla komissio voi esittää myös suullisia huomautuksia. Artiklan 4 kohdan nojalla komissio voi pyytää kansallista tuomioistuinta toimittamaan sille 3 kohdassa tarkoitettujen huomautusten laatimista varten kaikki asian arvioinnissa tarvittavat asiakirjat tai varmistamaan niiden toimittamisen.

Suomessa yleisten tuomioistuinten asiakirjojen julkisuudesta säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa (370/2007). Kyseisen lain 7 §:n mukaan oikeudenkäyntiasiakirja on 8 §:ssä tarkoitetun ajankohdan jälkeen julkinen, jollei se ole 9 §:n mukaan salassa pidettävä tai jollei tuomioistuin 10 §:n nojalla määrää sitä salassa pidettäväksi.

Hallintotuomioistuinten osalta asiakirjojen julkisuudesta säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (381/2007). Kyseisen lain 8 §:n mukaan oikeudenkäyntiasiakirjan julkisuudesta ja salassapidosta on voimassa, mitä asiakirjan julkisuudesta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa lais-

ja julkisuudesta viranomaisien toimintaan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä. Hallintotuomioistuin voi kuitenkin salassapitosäännösten estämättä antaa oikeudenkäyntiasiakirjasta tiedon siinä laajuudessa kuin se on tarpeen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin taikka asiaan liittyvän tärkeän yleisen tai yksityisen edun turvaamiseksi.

3.2.6

Tietojenvaihtoa koskeva nykytilan arviointi

Portinvartijoiden yrityskeskittymistä komissiolle digimarkkina-asetuksen 14 artiklan nojalla toimittamia tietoja voidaan asetuksen 14 ja 36 artikloiden säännösten nojalla käyttää digimarkkina-asetuksen, sulautuma-asetuksen ja yrityskeskittymiä koskevien kansallisten sääntöjen soveltamiseksi. Digimarkkina-asetuksen 14 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat käyttää kyseisen artiklan nojalla saatuja tietoja myös pyytäkseen komissiota tutkimaan keskittymän sulautuma-asetuksen 22 artiklan mukaisesti. Suomessa yrityskeskittymien valvonnasta säädetään kilpailulain 4 luvussa ja sääntelyn soveltamisesta vastaa Kilpailu- ja kuluttajavirasto, minkä vuoksi 14 artiklan mukaisesti komissiolle toimitetut tiedot tulisi saada komissiolta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Digimarkkina-asetuksen 14 artiklan 4 kohta velvoittaa komission ilmoittamaan artiklan nojalla saamistaan tiedoista jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille, minkä vuoksi 14 artiklan osalta ei arvioida olevan tarvetta antaa täydentävää kansallista sääntelyä.

Digimarkkina-asetuksen salassapitovelvollisuutta koskevan 36 artiklan mukaisesti 15 artiklan mukaisesti kerättyjä tietoja portinvartijan kuluttajien profilointitekniikoista antamasta kuvauksesta voidaan käyttää paitsi digimarkkina-asetuksen soveltamiseksi, myös yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamiseksi. Komissio toimittaa tarkastetun kuvauksen Euroopan tietosuojaneuvostolle ja portinvartijan tulee julkaista yleiskatsaus tästä kuvauksesta sekä päivittää se vähintään kerran vuodessa. Asetuksessa ei kuitenkaan säädetä 15 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen ei-julkisten kuvausten toimittamisesta kansallisille viranomaisille. Euroopan tietosuojaneuvostolle tulevat tiedot välittyvät myös Suomen tietosuojavaltuutetulle. Tietosuojavaltuutetun toimisto on kansallisena valvontaviranomaisena Euroopan tietosuojaneuvoston jäsen.

Asetuksen 46 artiklan mukaan komissio voi antaa täytäntöönpanosäädöksiä muun muassa yksityiskohtaisista säännöistä, jotka liittyvät kuluttajien profilointitekniikkoja koskevaan tarkastettuun kuvaukseen sovellettavaan menetelmään ja menettelyyn. Yleisen tietosuoja-asetuksen valvonnasta Suomessa vastaa tietosuojavaltuutettu. Voidaan arvioida, että digimarkkina-asetuksen 15 artikla ja 36 artiklan 3 kohta eivät edellytä 7 d §:ssä esitettyä laajempaa kansallista täydentävää säätämistä.

Unionin tuomioistuin on antanut 4.7.2023 ennakkoratkaisun C-252/21 Meta Platforms (aiemmin Facebook) vastaan Bundeskartellamt asiassa. Ennakkoratkaisu koskee muun muassa sitä, millä edellytyksillä kansallinen kilpailuviranomainen voi todeta määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevassa tapauksessa, että yrityksen henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset käyttöehdot ja niiden soveltaminen eivät ole yleisen tietosuoja-

asetuksen mukaisia. Ennakkoratkaisussa todetaan muun muassa, että yleisen tietosuoja-asetuksen 51 artiklaa ja sitä seuraavia artikloita on tulkittava siten, että jäsenvaltion kilpailuviranomainen voi sillä edellytyksellä, että se noudattaa valvontaviranomaisten kanssa tehtävää vilpittömyyden yhteistyötä koskevaa velvollisuuttaan, todeta tutkittaessa, onko yritys väärinkäyttänyt määräävää asemaa SEUT 102 artiklassa tarkoitetulla tavalla, että kyseisen yrityksen henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset käyttöehdot ja niiden soveltaminen eivät ole yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia, jos tällainen toteamus on tarpeen SEUT 102 artiklassa tarkoitetun väärinkäytön toteamiseksi. Ennakkoratkaisussa todetaan niin ikään, että kansallinen kilpailuviranomainen ei voi poiketa toimivaltaisen kansallisen yleisen tietosuoja-asetuksen valvonnasta vastaavan viranomaisen tekemästä päätöksestä, joka koskee kyseisiä yleisiä ehtoja tai samankaltaisia yleisiä ehtoja.

Meta-ennakkoratkaisu liittyy pääasiassa EU:n kilpailusääntöjen soveltamiseen sekä kilpailuoikeuden ja yleisen tietosuoja-asetuksen väliseen suhteeseen. Digimarkkina-asetus ei ole puolestaan kilpailuoikeudellista sääntelyä, vaikka sillä onkin yhtymäkohtia kilpailuoikeuden ja sen tavoitteiden kanssa. Lisäksi tulee huomioda, että digimarkkina-asetuksen täytäntöönpano kuuluu komission yksinomaiseen toimivaltaan, minkä vuoksi kansallisilla kilpailuviranomaisilla ei voi olla digimarkkina-asetuksen täytäntöönpanoa koskevia toimivaltuuksia eikä kansallinen kilpailuviranomainen voi siten olla vastaavassa tilanteessa kuin mistä Meta-ennakkoratkaisussa oli kyse. Ennakkoratkaisun ei näin ollen arvioida edellyttävän digimarkkina-asetukseen liittyvää 7 d §:ssä esitettyä laajempaa kansallista täydentävää säätämistä. Kansallisten viranomaisten yleistä yhteistyötä koskevaa hallintolain 10 §:ää käsitellään esityksen viranomaisvaikutuksia koskevassa jaksossa 5.2.1. ja tietojenvaihdon nykytilaa käsittelevässä jaksossa 3.2.2, jossa käsitellään myös Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklassa vahvistettua unionin ja jäsenvaltioiden vilpittömyyden yhteistyön periaatetta.

Komission tietopyyntöjä koskevan 21 artiklan sekä asetuksen uudelleentarkastelua koskevan 53 artiklan sanamuodot velvoittavat kansalliset viranomaiset toimittamaan komissiolle myös niiden hallussa olevia salassa pidettäviä tietoja. Julkisuuslain 30 §:n mukaan sen lisäksi, mitä laissa erikseen säädetään, viranomainen voi antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, jos ulkomaan ja Suomen viranomaisen välisestä yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä ja tieto asiakirjasta voitaisiin tämän lain mukaan antaa yhteistyötä Suomessa hoitavalle viranomaiselle. Koska digimarkkina-asetuksen osalta on kyse asetuksena annetusta EU-sääntelystä, sen määräykset ovat sellaisenaan kansallisia viranomaisia velvoittavia eikä julkisuuslain sääntelyn valossa digimarkkina-asetuksen 21 ja 53 artikloiden nojalla tapahtuvasta viranomaisten tietojen toimittamisesta komissiolle vaikuttaisi olevan välttämätöntä säätää kansallisesti. Kyseiset artiklat velvoittavat kansalliset viranomaiset toimittamaan komissiolle myös salassa pidettäviä tietoja. Selvyiden sekä oikeiden kansallisten viranomaisten tunnistamiseksi ja Suomen ja komission välisen tiedonkulun helpottamiseksi ehdotetaan kansallisen sääntelyn antamista siitä, että tiedot toimitetaan komissiolle kansallisena yhteysviranomaisena toimivan Kilpailu- ja kuluttajaviraston kautta.

Samana yhteysviranomaisena toimivan kilpailu- ja kuluttajaviraston kautta.

Kansallisten kilpailuviranomaisten velvollisuuden vastaanottaa ja tarvittaessa toimittaa komissiolle kolmansien osapuolten esittämiä tietoja digimarkkina-asetuksen 27 artiklan nojalla voidaan arvioida kattavan myös salassa pidettävien tietojen vastaanottamista ja toimittamista. Digimarkkina-asetuksen suoraan velvoittavan luonteen ja edellä kuvattujen julkisuuslain 29 ja 30 §:n takia myöskään 27 artiklan nojalla tapahtuvasta tietojenvaihdosta ei vaikuttaisi olevan välttämätöntä antaa täydentävää kansallista sääntelyä, mutta koska sen voidaan arvioida kattavan myös salassa pidettävien tietojen vastaanottamista ja toimittamista, myös 27 artiklaan perustuvasta tietojenvaihdosta ehdotetaan säädettävän selvyuden vuoksi.

Komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten välinen asetuksen 38 artiklaan perustuva yhteistyö ja tietojenvaihto on nimenomaisesti säädetty tapahtuvaksi hyödyntäen jo olemassa olevaa ECN-verkostoa, jonka osana myös Suomen kansallinen kilpailuviranomainen Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimii. Komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten välistä yhteistyötä ja koordinointia koskevan 38 artiklan sääntelyn katsotaan olevan siinä määrin selkeää, ettei sen johdosta ole tarpeen antaa täydentävää kansallista sääntelyä.

Komission ja kansallisten tuomioistuinten välistä tietojenvaihtoa koskevassa 39 artiklassa ei säädetä tarkemmin siitä, mitä tuomioistuimia siinä tarkoitetaan. Tämän vuoksi artiklan voidaan katsoa koskevan kaikkia kansallisia tuomioistuimia, joissa saatetaan antaa digimarkkina-asetuksen mukaisesti portinvartijoiksi nimettyjä yrityksiä koskevia ratkaisuja. Kyseeseen voivat siten tulla sekä yleiset tuomioistuimet että hallintotuomioistuimet. Artiklan 2 kohdassa ei ole säädetty siitä, mikä taho vastaa kohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamisesta Euroopan komissiolle. Artiklassa ei myöskään ole rajattu sen 2 ja 4 kohdissa säädettyjä tuomioiden kirjallisten kopioiden sekä tietojen toimittamisvelvollisuuksia koskemaan vain julkisia asiakirjoja, vaan artikla velvoittaa kansalliset tuomioistuimet toimittamaan komissiolle sen pyynnöstä kaikki asian arvioinnissa tarvittavat asiakirjat tai varmistamaan niiden toimittamisen. Voidaan arvioida, että säännös on riittävän selkeä eikä esimerkiksi 39 artiklan 2 kohta välttämättä edellytä selventävää kansallista säätämistä.

Vaikka komission ja kansallisten viranomaisten välistä tietojenvaihtoa koskevien digimarkkina-asetuksen 21, 27 ja 53 artikloiden ei arvioida välttämättä edellyttävän täydentävän kansallisen sääntelyn antamista, ehdotetaan asetukseen perustuvan komission ja kansallisten viranomaisten välisen tietojenvaihdon tehokkuuden ja toimivuuden turvaamiseksi keskitetyn kansallisen yhteysviranomaisen nimeämistä eräiden tietojenvaihtoa koskevien artikloiden osalta. Ilman keskitetyn yhteysviranomaisen nimeämistä riskinä olisi se, etteivät komissiolta tulevat tiedustelut ja pyynnot saavuta kulloinkin relevanttia kansallista viranomaista, sillä komission ei voida olettaa tuntevan yksityiskohtaisesti kunkin jäsenvaltion eri kansallisten viranomaisten tehtäväkenttiä ja toimivaltuuksia. Komissiolla ei myöskään voida olettaa olevan tarkkaa tietämystä siitä, minkä tyyppisiä tietoja kunkin kansallisen viranomaisen hallussa on ja mihin viranomaiseen komission tulisi kohdistaa pyyntönsä yksittäisessä tapauksessa.

Keskitetyn yhteysviranomaisen tehtävään esitetään Kilpailu- ja kuluttajavirastoa, koska eräät asetuksen artiklat edellyttävät nimenomaisesti komission ja kansallisen kilpailuviranomaisen eli Kilpailu- ja kuluttajaviraston välistä yhteydenpitoa. Nimenomaisesti kansallisten kilpailuviranomaisten ja komission välistä yhteydenpitoa koskevia mainintoja on yrityskeskittymistä ilmoittamista koskevassa 14 artiklassa, kuulemisia koskevassa 22 artiklassa, tarkastuksia koskevassa 23 artiklassa, kolmansien osapuolten esittämiä tietoja koskevassa 27 artiklassa sekä yhteistyötä ja koordinoitua kansallisten kilpailuviranomaisten kanssa koskevassa 38 artiklassa. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle esitettävä yhteysviranomaisen tehtävä kattaisi komission tietopyyntöjä koskevaan 21 artiklaan ja asetuksen uudelleentarkastelua koskevaan 53 artiklaan perustuvan tietojenvaihdon. Sen sijaan komission ja kansallisten tuomioistuinten välinen 39 artiklaan perustuva tietojenvaihto tapahtuisi suoraan komission ja tuomioistuinten välillä, eikä tästä tietojenvaihdosta säädettäisi kansallista yhteysviranomaista koskevan säätämisen yhteydessä.

Digimarkkina-asetuksen tietopyyntöjä koskevan 21 artiklan sekä uudelleentarkastelua koskevan 53 artiklan velvoitteet tietojen toimittamiseen kattavat myös salassa pidettävä tiedot. Myös kolmansien osapuolten ilmoituksia koskevan 27 artiklan nojalla toimitetut tiedot voivat sisältää salassa pidettäviä tietoja. Vaikka julkisuuslain sääntelyn nojalla ei vaikuttaisi olevan välttämätöntä säätää salassapidon murtavasta vaikutuksesta, arvioidaan sääntelyn selkeyden kannalta olevan perusteltua mahdollistaa kansallisella sääntelyllä mainittuihin artikloihin perustuva tietojenvaihto salassapitoa koskevien säännösten estämättä.

3.3

Markkinatutkimukset

3.3.1

Digimarkkina-asetuksen sääntely

Digimarkkina-asetuksen artikloissa 17–19 säädetään komission toimivallasta toteuttaa markkinatutkimus kolmea eri tarkoitusta varten. Artiklassa 17 annetaan komissiolle toimivalta tehdä markkinatutkimus sen selvittämiseksi, tulisiko yritys nimetä portinvartijaksi tai selvittääkseen nimeämispäätöksessä lueteltavat ydinalustapalvelut, joiden osalta kyseisen yrityksen katsotaan olevan portinvartija-asemassa.

Artiklassa 18 säädetään velvoitteiden järjestelmällistä noudattamatta jättämistä koskevasta markkinatutkimuksesta. Jos markkinatutkimus osoittaa, että portinvartija on järjestelmällisesti rikkonut yhtä tai useampaa 5–7 artiklassa säädettyä velvoitetta ja säilyttänyt portinvartijan asemansa tai vahvistanut tai laajentanut sitä edelleen, komissio voi hyväksyä täytäntöönpanosäädöksen, jolla määrätään tällaiselle portinvartijalle käyttäytymistä koskevia tai rakenteellisia korjaustoimenpiteitä, jotka ovat oikeasuhteisia tehtyyn rikkomiseen nähden ja välttämättömiä asetuksen tosiasiallisen noudattamisen varmistamiseksi. Korjaustoimenpiteisiin voi kuulua rajoitetuksi ajaksi asetettava kielto, jonka mukaan portinvartiia ei saa muodostaa sulautuma-asetuksen 3 artiklassa tarkoitettua keskittymää

portinvartija ei saa muodostaa selvitetään asetuksen 5 artiklassa tarkoitettua rekrytintä sellaisten ydinalustapalvelujen tai muiden digitaaliella tarjottavien palvelujen tai tietojen keräämisen mahdollistavien palvelujen osalta, joihin kyseinen järjestelmällinen noudattamatta jättäminen vaikuttaa. Kiellon on oltava oikeasuhteinen ja tarpeellinen oikeudenmukaisuuden ja kilpailullisuuden säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Portinvartijan katsotaan jättäneen järjestelmällisesti noudattamatta 5–7 artiklassa säädettyjä velvoitteita, jos komissio on tehnyt markkinatutkimuksen aloittamispäätöstä edeltäneiden kahdeksan vuoden aikana portinvartijasta vähintään kolme 29 artiklan mukaista noudattamatta jättämistä koskevaa päätöstä.

Artiklassa 19 säädetään uusia palveluja ja uusia käytäntöjä koskevasta markkinatutkimuksesta. Artiklan nojalla komissio voi tehdä markkinatutkimuksen selvittääkseen olisiko yksi tai useampi digitaali-alan palvelu lisättävä asetuksen 2 artiklan 2 kohdassa olevaan ydinalustapalvelujen luetteloon tai havaitakseen sellaisia käytäntöjä, jotka rajoittavat ydinalustapalvelujen kilpailullisuutta tai ovat epäoikeudenmukaisia ja joihin asetuksessa ei vielä puututa tehokkaasti. Komissio julkaisee markkinatutkimuksesta kertomuksen 18 kuukauden kuluessa tutkimuksen aloittamispäivästä. Kertomus annetaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ja siihen on tarvittaessa liitettävä lainsäädäntöehdotus asetuksen 2 artiklan 2 kohdan luettelon muuttamiseksi tai ehdotus delegoiduksi säädökseksi, jolla täydennetään asetusta 5 ja 6 artiklassa säädettyjen velvoitteiden osalta taikka muutetaan tai täydennetään asetusta 7 artiklassa säädettyjen velvoitteiden osalta.

Asetuksen 16 artiklan mukaan komissio tekee päätöksen markkinatutkimuksen aloittamisesta. Päätöksessä on mainittava markkinatutkimuksen aloittamispäivä, kohteena olevan asian kuvaus sekä markkinatutkimuksen tarkoitus. Komissio voi 16 artiklan 5 kohdan mukaan pyytää yhtä tai useampaa jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista tukemaan sitä markkinatutkimuksessa. Komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten välistä yhteistyötä ja koordinoitua koskevan 38 artiklan 6 kohdassa on lisäksi erikseen todettu, että komissio voi pyytää kansallisia kilpailuviranomaisia tukemaan mitä tahansa digimarkkina-asetuksen nojalla tehtävää markkinatutkimusta.

Asetuksen 41 artiklassa jäsenvaltioille on annettu mahdollisuus pyytää komissiota aloittamaan 17–19 artiklassa tarkoitettu markkinatutkimus. Markkinatutkimuksen aloittamista on mahdollista pyytää, kun jäsenvaltiot katsovat olevan olemassa perusteltuja syitä epäillä, että

- 1) tietty yritys tulisi nimetä portinvartijaksi (17 artiklassa säädetty markkinatutkimus);
- 2) portinvartija on järjestelmällisesti rikkonut yhtä tai useampaa 5–7 artikloissa säädettyä velvoitetta ja on ylläpitänyt, vahvistanut tai laajentanut portinvartija-asemaansa (18 artiklassa säädetty markkinatutkimus); tai
- 3) i) yksi tai useampi palvelu tulisi lisätä artiklassa 2 säädettyyn ydinalustapalveluiden listaan, tai ii) digimarkkina-asetus ei kohdistu riittävän tehokkaasti yhteen tai useampaan ydinalustapalveluiden haastettavuutta rajoittavaan taikka muutoin epäreiluun menettelyyn (19 artiklassa säädetty markkinatutkimus).

lyyn (19 artiklassa säädetty markkinatutkimus).

Artikloissa 17 ja 19 säädettyjen markkinatutkimusten osalta kolmen tai useamman jäsenvaltion tulee esittää aloittamista koskeva pyyntö. Artiklan 18 mukaista markkinatutkimusta voi pyytää yksi tai useampi jäsenvaltio. Jäsenvaltioiden tulee toimittaa todisteita tukemaan markkinatutkimuksen aloittamista koskevaa pyyntöään. Komission tulee suorittaa jäsenvaltioiden esittämien perusteiden riittävyyden arviointi neljän kuukauden kuluessa pyynnön saannista ja julkaista arviointinsa lopputulos. Asetuksen 16 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisien tulee komission pyynnöstä tukea sitä markkinatutkimusten toteuttamisessa.

3.3.2

Markkinatutkimuksia koskeva nykytilan arviointi

Suomessa ei ole voimassa sääntelyä, joka vastaisi digimarkkina-asetuksen 17–19 artikloissa tarkoitettuja markkinatutkimuksia tai mahdollistaisi komission avustamisen sellaisten toteuttamisessa. Myöskään asetuksen 41 artiklassa säädettyjen markkinatutkimuksen aloittamista koskevien pyyntöjen osalta asetuksessa ei ole säädetty tarkemmin siitä, mikä kansallinen viranomainen voisi esittää tällaisen pyynnön. Kansallisessa sääntelyssä tulee tämän vuoksi asetuksen mahdollistamissa rajoissa määritellä se, mikä kansallinen viranomainen avustaisi komissiota 16 artiklan 5 kohdan nojalla tehdyn pyynnön johdosta ja mikä kansallinen viranomainen olisi toimivaltainen tekemään asetuksen 41 artiklassa tarkoitettuja markkinatutkimuksen aloittamista koskevia pyyntöjä komissiolle. Avustamista koskeva tehtävä soveltuisi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, koska kilpailuvalvonnassa tehdään jossain määrin vastaavia selvityksiä kuin mitä digimarkkina-asetuksen mukaisilla markkinatutkimuksilla pyritään selvittämään. Kilpailu- ja kuluttajaviraston roolia markkinatutkimuksissa puoltaisi myös se, että sama viranomainen toimisi kansallisena yhteysviranomaisena, avustaisi komissiota markkinatutkimuksissa ja tekisi markkinatutkimusten aloittamista koskevia pyyntöjä tarvittaessa.

3.4

Muut tutkinta-, täytäntöönpano- ja seurantavaltuudet

3.4.1

Kuulemiset

Asetuksen 22 artiklassa säädetään valtuuksista kuulla henkilöitä ja kirjata lausuntoja. Komissio voi asetuksessa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi tarpeellisten tietojen keräämiseksi kuulla mitä tahansa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jos nämä antavat siihen suostumuksensa. Komissiolla on oikeus tallentaa kuulemiset millä teknisillä keinoilla tahansa. Kun kuuleminen järjestetään yrityksen tiloissa, komission tulee ilmoittaa asiasta sille EU:n ja kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavalle kansalliselle viranomaiselle, jonka toimivallan piiriin kuuluvalla alueella kuuleminen järjestetään. Kyseisen kansallisen viranomaisen pyynnöstä sen virkamiehet voivat avustaa komission virkamiehiä tai heidän mukanaan olevia henkilöitä kuulemisen toteuttamisessa.

Suomen kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavan Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta kutsua henkilöitä kuultavaksi säädetään kilpailulain 34 §:ssä. Pykälän mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on oikeus kutsua kuultavaksi elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän edustaja taikka muu henkilö, jolla voi olla hallussaan kilpailunrajoituksen selvittämiseksi tarpeellisia tietoja. Kuulemisesta säädetään tarkemmin hallintolaissa ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi tallentaa saamansa vastaukset. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi suorittaa kuulemisen myös toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen pyynnöstä sen selvittämiseksi, onko elinkeinonharjoittaja tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymä rikkonut SEUT 101 tai 102 artiklaa, jättänyt noudattamatta toisen Euroopan unionin jäsenvaltion kilpailuviranomaisen kielto-, korjaustoimenpide- tai sitoumuspäätöstä taikka väliaikaismääräystä, tai jättänyt noudattamatta liiketiloja koskevia tarkastuksia, kuulemisia tai tietopyyntöjä koskevia toisen jäsenvaltion menettelysääntöjä.

3.4.2 Tarkastukset

Asetuksen 23 artiklassa säädetään komission valtuuksista tehdä tarkastuksia. Komissio voi asetuksen mukaisten tehtäviensä suorittamiseksi toteuttaa kaikki tarvittavat yrityksiä tai yritysten yhteenliittymiä koskevat tarkastukset. Artiklan 3 kohdan mukaan komissio voi tarkastuksen suorittamiseksi pyytää apua komission asetuksen 26 artiklan 2 kohdan mukaisesti nimeämiltä tarkastajilta ja asiantuntijoilta sekä sen jäsenvaltion, jonka alueella tarkastus suoritetaan, EU:n ja kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavalta viranomaiselta. Artiklan 7 kohdan mukaan EU:n ja kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavan kansallisen viranomaisen virkamiesten sekä heidän nimeämien tai valtuuttamien henkilöiden tulee kyseisen viranomaisen tai komission pyynnöstä aktiivisesti avustaa komission virkamiehiä ja muita komission valtuuttamia henkilöitä. Komissiota avustaessaan kyseisillä henkilöillä on käytössään artiklan 2 ja 4 kohdissa määritellyt valtuudet.

Artiklan 2 kohdan mukaan tarkastusta toimittaessaan virkahenkilöillä ja muilla mukana olevilla henkilöillä, jotka komissio on valtuuttanut tekemään tarkastuksen, on oikeus päästä yritysten ja yritysten yhteenliittymien kaikkiin tiloihin, kaikille alueille ja kaikkiin kulkuneuvoihin; tutkia kirjanpitoa ja muita liikeasiakirjoja riippumatta siitä, missä muodossa ne on tallennettu; ottaa tai saada missä tahansa muodossa jäljennöksiä tai otteita kirjanpidosta tai asiakirjoista; vaatia yritystä tai yritysten yhteenliittymää antamaan pääsyn organisaatioonsa, toimintaansa, tietotekniikkajärjestelmäänsä, algoritmeihinsa, tietojenkäsittelyynsä ja liiketoimintakäytäntöihinsä ja antamaan niihin liittyviä selityksiä sekä tallentaa tai dokumentoida millä hyvänsä teknisellä tavalla annetut selitykset; sinetöidä mitkä tahansa yrityksen tilat ja kirjanpito tai asiakirjat tarkastuksen ajaksi ja siinä laajuudessa kuin se on tarpeen tarkastuksen suorittamiseksi; sekä pyytää kaikilta yrityksen tai yritysten yhteenliittymän edustajilta tai henkilöstön jäseniltä tarkastuksen kohteeseen ja tarkoitukseen liittyviä selvityksiä tosiseikoista ja asiakirjoista ja millä hyvänsä teknisellä tavalla tallentaa saamansa vastaukset. Artiklan 4 kohdan mukaan tarkastusta toimittavat

voivat vaatia yritystä tai yritysten yhteenliittymää antamaan pääsyn organisaatioonsa, toimintaansa, tietotekniikkajärjestelmäänsä, algoritmeihinsa, tietojenkäsittelyynsä ja liiketoimintakäytäntöihinsä ja antamaan niihin liittyviä selityksiä sekä esittää kysymyksiä yrityksen tai yritysten yhteenliittymän kelle tahansa edustajalle tai henkilöstön jäsenelle.

Artiklan 5 kohdassa säädetään tarkastusta suorittavilla olevien valtuuksien käyttämisen edellytykseksi velvollisuus esittää kirjallinen valtuutus, jossa mainitaan tarkastuksen kohde ja tarkoitus sekä 30 artiklassa säädetyt sakot, joita sovelletaan, jos vaadittua kirjanpitoa tai muita liikeasiakirjoja ei esitetä täydellisinä tai vastaukset 2 ja 4 kohdan mukaisesti esitettyihin kysymyksiin ovat virheellisiä tai harhaanjohtavia. Komission tulee ilmoittaa tarkastuksesta hyvissä ajoin sen jäsenvaltion kilpailuviranomaiselle, jonka toimivaltaan kuuluvalla alueella tarkastus suoritetaan.

Artiklan 6 kohdan mukaan yritysten tai yritysten yhteenliittymien on suostuttava komission päätöksellään määräämään tarkastukseen. Kyseisessä päätöksessä on mainittava tarkastuksen kohde ja tarkoitus, määrättävä tarkastuksen aloituspäivä, ilmoitettava 30 artiklassa säädetyt sakot ja 31 artiklassa säädetyt uhkasakot sekä mainittava oikeus hakea muutosta kyseiseen päätökseen tuomioistuimelta.

Artiklan 8 kohdassa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta antaa tarvittavaa apua tarkastuksen suorittamiseksi tilanteessa, jossa komission valtuuttamat virkahenkilöt ja muut mukana olevat henkilöt toteavat tarkastuksen kohteena olevan yrityksen tai yritysten yhteenliittymän vastustavan artiklan nojalla määrätyn tarkastuksen suorittamista. Kohdan mukaan jäsenvaltioiden on tarvittaessa pyydettävä virka-apua poliisilta tai vastaavalta lainvalvontaviranomaiselta.

Artiklan 9 kohdan mukaan silloin, kun kansallinen sääntely edellyttää ennakkoluvan hakeamista oikeudelliselta viranomaiselta ennen tarkastuksen toimittamista, komission tai kansallisen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavan viranomaisen on haettava tällaista lupaa. Lupaa voidaan hakea myös varotoimenpiteenä. Jos tällaista lupaa pyydetään, artiklan 10 kohdan mukaan kansallinen oikeusviranomainen tarkistaa komission päätöksen pätevyyden ja sen, etteivät suunnitellut pakkokeinot ole tarkastuksen kohteeseen nähden mielivaltaisia tai liiallisia. Oikeasuhteisuutta tarkistaessaan kansallinen oikeusviranomainen voi pyytää komissiolta tai kansalliselta kilpailuviranomaiselta yksityiskohtaisia selvityksiä niistä perusteista, joita komissiolla on epäilläkseen digimarkkina-asetuksen rikkomista, sekä epäillyn rikkomisen vakavuudesta ja asianomaisen yrityksen osallisuudesta. Kansallinen oikeusviranomainen ei kuitenkaan voi saattaa kyseenalaiseksi tarkastuksen tarpeellisuutta eikä vaatia, että sille toimitettaisiin komission asiakirjoissa mainittuja tietoja. Komission päätöksen laillisuuden valvonta kuuluu unionin tuomioistuimen toimivaltaan.

Kilpailulaissa säädetyt Kilpailu- ja kuluttajaviraston tarkastusvaltuudet

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tarkastusvaltuuksista kilpailunrajoitus- ja yrityskannunvalvonta-asioissa säädetään kilpailulain 35–37 §:ssä. Elinkeinoharjoittajien

yrityskauppavaroista tiloissa säädetään kilpailulain 35 §:ssä. Elinkeinonharjoittajien liiketiloissa tehtävistä tarkastuksista säädetään 35 §:ssä, muissa tiloissa tehtävistä tarkastuksista 36 §:ssä ja tarkastusta toimittaessa noudatettavasta menettelystä 37 §:ssä. Menettelyä koskevien säännösten rikkomisen johdosta määrättävästä seuraamusmaksusta säädetään 37 a §:ssä. Digimarkkina-asetus antaa komissiolle toimivallan toimittaa yrityksiä ja yritysten yhteenliittymiä koskevia tarkastuksia, minkä vuoksi kilpailulain 36 §:n säännökset muissa kuin elinkeinonharjoittajien tiloissa toimitettavista tarkastuksista eivät ole merkityksellisiä esityksen kannalta.

Elinkeinonharjoittajien liiketiloissa tehtäviä tarkastuksia koskevan 35 §:n mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja aluehallintoviraston virkamiehellä on oikeus kilpailulain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi sekä ilmoitettavien yrityskauppojen arvioimiseksi toimittaa kaikki tarvittavat tarkastukset elinkeinonharjoittajan hallinnassa olevissa liike- ja varastotiloissa, maa-alueilla ja kulkuneuvoissa. Tarkastusmahdollisuus koskee vain kilpailulain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa. Pykälän mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on oma-aloitteisten tarkastusten mahdollisuuden lisäksi velvollisuus Euroopan komission pyynnöstä toimittaa tarkastus siten kuin Euroopan unionin säädöksissä säädetään. Lisäksi pykälän mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto avustaa komissiota tarkastusten suorittamisessa siten kuin niistä säädetään Euroopan unionin säädöksissä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston virkamiehellä on oikeus toisen jäsenvaltion kilpailuviranomaisen pyynnöstä toimittaa tarkastus elinkeinonharjoittajan tiloissa. Pykälän 6 momentin mukaan pykälässä tarkoitettuun tarkastukseen sovelletaan lisäksi viranomaisien tarkastuksia koskevaa hallintolain 39 §:ää.

Kilpailulain 37 §:ssä säädetään menettelystä tarkastusta toimitettaessa. Pykälässä säädetään muun muassa tarkastusta toimittavien virkamiesten toimivaltuuksista. Tarkastusta toimittava virkamies voi esimerkiksi pyytää kaikilta elinkeinonharjoittajan tai elinkeinonharjoittajien yhteenliittymän edustajilta taikka henkilöstön jäseniltä tarkastuksen kohteeseen ja tarkoitukseen liittyviä selvityksiä tosiseikoista ja asiakirjoista ja tallentaa saamansa vastaukset. Lisäksi Euroopan komissio, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, toisen jäsenvaltion kilpailuviranomainen ja aluehallintovirastot voivat käyttää tarkastuksessa apunaan muita valtuuttamia henkilöitä. Pykälä sisältää myös viittauksen poliisin antamaa virka-apua ja sen maksullisuutta koskevaan poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ään, jonka 1 momentin mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään. Lisäksi momentissa säädetään, että poliisin on annettava virka-apua muulle viranomaiselle myös laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään. Virka-avun maksullisuudesta säädetään vuoden 2023 alusta voimaan tulleessa poliisilain 9 luvun 1 §:n 4 momentissa ([HE 151/2022 vp](#) , 9.12.2022/989), jonka mukaan virka-avun pyytäjä vastaa virka-avusta perittävästä maksusta, jollei laissa toisin säädetä.

3.4.3

Tarkastuksia ja kuulemisia koskeva nykytilan arviointi

Kuulemiset

Digimarkkina-asetuksen 22 artiklan sääntely kansallisten kilpailuviranomaisten mahdollisuudesta pyytää niiden toimivaltaan kuuluvalla alueella järjestettävään kuulemiseen osallistumista ei arvioida edellyttävän täydentävää kansallista sääntelyä, koska artiklassa viitataan nimenomaisesti kansallisiin kilpailuviranomaisiin. EU:n asetukset ovat sellaisenaan jäsenvaltioissa sovellettavaa oikeutta ja kansalliset viranomaiset voivat käyttää niissä heille annettuja toimivaltuuksia ilman erillistä kansallista sääntelyä.

Tarkastukset

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 51/2014 vp katsonut, että EU-asetuksiin perustuvien tarkastusten toimittaminen on mahdollista perustaa kokonaisuudessaan asetuksen säännösten varaan. Edellytyksenä tälle on se, että asetuksen asiaa koskevat säännökset ovat riittävän täsmällisiä. Vastaavasti lausunnossaan PeVL 12/2019 vp valiokunta katsoi, että siltä osin kuin sääntely koskee EU:n kuluttajasuojaviranomaisten toimivaltuuksiin liittyvän Euroopan parlamentin ja neuvoston kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä annetun asetuksen (2017/2394, *yhteistyöasetus*) soveltamisalaan kuuluvia tarkastuksia, perustuslakivaliokunnalla ei ole siitä valtiosääntöistä huomauttamista (PeVL 12/2019 vp, s. 5).

Digimarkkina-asetuksen 23 artiklan 3 kohdassa säädetään siitä, mitä tahoja Euroopan komissio voi pyytää avustamaan sitä yritysten ja yritysten yhteenliittymien tiloissa toimitettavilla tarkastuksilla. Tarkastuksen toimittamiseen osallistuvien käytettävissä olevista toimivaltuuksista säädetään 23 artiklan 2 ja 4 kohdissa. Asetuksen sääntely on näiden kokonaisuuksien osalta riittävän täsmällistä eikä sen arvioida edellyttävän täydentävän kansallisen sääntelyn antamista. Täydentävässä sääntelyssä todettaisiin kuitenkin selventävästi, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto olisi tarkastuksissa avustava kansallinen viranomainen.

Tarkastuksia koskevan 23 artiklan 8 kohdassa jäsenvaltiot velvoitetaan antamaan komissiolle tarkastuksen toimittamiseen tarvittavaa apua ja pyytämään tarvittaessa poliisin tai vastaavan lainvalvontaviranomaisen virka-apua tilanteissa, joissa tarkastuksen kohde vastustaa tarkastuksen toimittamista. Kohdan sääntelyn osalta on tarpeen määritellä kansallisessa sääntelyssä se, mikä viranomainen toimii kohdassa tarkoitettuna komissiota avustavana viranomaisena ja pyytää tarvittaessa tarkastuksen toimittamiseen tarvittavaa virka-apua poliisilta. Koska komission tulee 23 artiklan 5 kohdan nojalla hyvissä ajoin ilmoittaa tarkastuksesta sille kansalliselle kilpailuviranomaiselle, jonka toimivaltaan kuuluvalla alueella tarkastus suoritetaan, esitetään poliisin virka-apua koskevan pyynnön tekeminen Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäväksi. Tämä olisi perusteltua sen vuoksi, että Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi jo valmiiksi tarvittavat tiedot tarkastuksesta, jonka toteuttamiseksi poliisin virka-apua pyydetäisiin. Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi 23 artiklan 5 kohdan nojalla tieto myös sellaisista sen toimivaltaan kuuluvalla alueella suoritettavista tarkastuksista, joiden osalta komissio ei ole esittänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolle 23 artiklan 3 kohdassa säädettyä avustamispyyntöä.

4

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on antaa digimarkkina-asetusta täydentävää kansallista sääntelyä asetuksen edellyttämän tietojenvaihdon ja Euroopan komission avustamisen toimivuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi.

5.1

Keskeiset ehdotukset

5.1.1

Ehdotukset ja kansallisen liikkumavaran käyttö

Esityksessä esitetään muutettavaksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettua lakia siten, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimisi keskitettynä kansallisena yhteysviranomaisena digimarkkina-asetukseen liittyvissä asioissa sekä voisi salassapitosäynnösten estämättä vastaanottaa digimarkkina-asetuksen artikloissa tarkoitettuja tietoja muilta kansallisilta viranomaisilta kuin tuomioistuimilta ja luovuttaa niitä Euroopan komissiolle. Lisäksi lakiin esitetään lisättäväksi säännökset Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta komissiota avustavana viranomaisena digimarkkina-asetuksen nojalla tehtävillä tarkastuksilla ja markkinatutkimuksissa sekä markkinatutkimuksen aloittamista koskevan pyynnön tekijänä.

Asetuksen johdantokohdan 91 mukaisesti ainoastaan komissiolla on toimivalta panna asetus täytäntöön. Vain komissio voi antaa asetuksen velvoitteiden noudattamatta jättämisestä koskevia päätöksiä ja määrätä sakkoja tai uhkasakkoja. Digimarkkina-asetuksen 38 artiklan 7 kohdassa jäsenvaltioille on kuitenkin annettu mahdollisuus säätää kansallisesti kilpailuviranomaisilleen toimivalta suorittaa omasta aloitteestaan tutkinta, joka koskee digimarkkina-asetuksen 5–7 artikloissa säädettyjen velvoitteiden rikkomisen selvittämistä. Esityksessä ei esitetä käytettäväksi 38 artiklan 7 kohdassa säädettyä kansallista liikkumavaraa. Kyseisten oma-aloitteisten tutkintatoimien tekemisen mahdollistavien toimivaltuuksien antamista Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ei ole katsottu tarpeelliseksi pääasiassa sen vuoksi, että Suomessa ei sijaitse portinvartijoiksi nimettyjen portinvartijayritysten päätoimipaikkoja. Oma-aloitteiset toimet mahdollistavan sääntelyn antamatta jättämisen voidaan myös katsoa olevan paremmin linjassa asetusehdotuksesta eduskunnalle 4.2.2021 toimitetun valtioneuvoston U-kirjelmän U 6/2021 vp kanssa. Kyseisen U-kirjelmän Suomen kantaa käsittelevässä osiossa todetaan muun muassa valtioneuvoston tukevan valvontarakennetta, jossa komissio toimii asetuksen päävastuullisena täytäntöönpanoviranomaisena ja valvovana tahona. Eduskunnan suuri valiokunta on lausunnossaan SuVL 2/2021 vp ilmoittanut yhtyvänsä valtioneuvoston kantaan. Ei ole kuitenkaan poissuljettua, että tulevaisuudessa tarvetta kansallisen liikkumavaran hyödyntämiselle voidaan arvioida toisin.

5.1.2

Digimarkkina-asetukseen perustuva tietojenvaihto

Digimarkkina-asetus sisältää artikloita, joissa on suoria viittauksia kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaaviin kansallisiin viranomaisiin sekä yleisen tason viittauksia jäsenvaltioihin, kansallisiin tuomioistuimiin ja toimivaltaisiin kansallisiin viranomaisiin. Koska digimarkkina-asetus on erittäin laaja asetukset, etenkin joissain artikloissa käytetty käsite ”jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset” voi tarkoittaa useita eri viranomaisia riippuen siitä, millaista ydinalustapalvelua tarjoavasta portinvartijasta yksittäisessä tapauksessa on kyse. Tämän vuoksi kussakin tapauksessa tarkoitettava toimivaltainen kansallinen viranomainen on arvioitava tapauskohtaisesti. Komissiolla ei myöskään voida olettaa olevan tarkkaa tietämystä siitä, millaisia erilaisia tietoja milläkin kansallisella viranomaisella voi olla hallussaan. Vaikka kaikki kansalliset viranomaisetkaan eivät välttämättä ole tietoisia kaikista toisilla viranomaisilla olevista erilaisista tiedoista, voidaan olettaa kussakin tapauksessa relevanttien kansallisten viranomaisten selvittämisen olevan helpompaa kansallisten viranomaisten kesken kuin komission toimesta.

Komission ja kansallisten viranomaisten välisen yhteydenpidon tehokkuuden ja toimivuuden varmistamiseksi esityksessä ehdotetaan kansallisen viranomaisen osoittamista toimimaan keskitettynä yhteysviranomaisena komission ja muiden kansallisten viranomaisten välille. Keskitetyn yhteysviranomaisen tehtävää ehdotetaan annettavaksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, koska yleisluonteisten kansallisia viranomaisia koskevien viittausten lisäksi asetukset sisältää säännöksiä, jotka nimenomaisesti edellyttävät komission ja kansallisen kilpailuviranomaisen eli Kilpailu- ja kuluttajaviraston välistä yhteydenpitoa.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston uutta tehtävää koskeva sääntely lisättäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin (661/2012). Ehdotuksen mukaan kansallisena yhteysviranomaisena toimiessaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta kansallisilta viranomaisilta niiden hallussa olevat digimarkkina-asetuksen 21 artiklan 5 kohdassa ja 53 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen tiedonantovelvoitteiden toteuttamiseksi välttämättömät tiedot ja luovuttaa ne edelleen Euroopan komissiolle. Perusteluissa todetusti suoraan sovellettavan asetuksen velvoitteiden noudattamiseksi voidaan katsoa olevan välttämätöntä toimittaa se tieto, jota komission tietopyyntö koskee ja jonka komissio katsoo olevan tarpeen tehtäviensä suorittamiseksi.

Salassapitosäännöksistä poikkeaminen on tarpeen sen vuoksi, että asetuksen 21 artiklan 5 kohdassa edellytetään jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten toimittavan komissiolle kaikki tarpeelliset tiedot ja 53 artiklan 4 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset toimittamaan kaikki sellaiset tiedot, joita komissio voi edellyttää kyseisessä artiklassa tarkoitettujen asetuksen tavoitteiden saavuttamista koskevan kertomuksen laatimiseksi. Kyseisten artikloiden muotoilujen ei voida katsoa rajoittuvan koskemaan ainoastaan julkisia tietoja, vaan ne kattavat myös salassa pidettävät tiedot. Sääntely kattaisi myös asetuksen 27 artiklassa tarkoitettujen kolmansien osapuolten esittämien tietojen toimittamisen komissiolle. Kilpailu- ja kuluttajaviraston välityksellä tapahtuva yh-

tietojen toimittamisesta komissioon. Kilpailu- ja kuluttajaviraston vaihtuessa tapahtuva yhteistydenpito ei kuitenkaan koskisi asetuksen 39 artiklassa säädettyä kansallisten tuomioistuinten ja komission välistä yhteydenpitoa, vaan se tapahtuisi suoraan komission ja tuomioistuinten kesken.

Salassa pidettäviä tietoja suojataan asetuksen 36 artiklan 4 kohdassa säädetyllä salassapitovelvollisuudella, jonka mukaan komissio ja jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset sekä niiden virkahenkilöt, toimihenkilöt ja muut kyseisten viranomaisten valvonnassa työskentelevät henkilöt sekä kaikki luonnolliset ja oikeushenkilöt, mukaan lukien 26 artiklan 2 kohdan nojalla nimetyt tarkastajat ja asiantuntijat, eivät saa ilmaista tietoja, jotka ne ovat saaneet tai joita ne ovat vaihtaneet asetusta sovellettaessa ja jotka luonteensa perusteella ovat salassa pidettäviä. Kyseinen salassapitovelvollisuus ei kuitenkaan rajoita 38, 39, 41 ja 43 artiklan mukaista käyttötarkoitusta varten annettujen tietojen vaihtoa ja käyttöä. Asetuksessa säädetyn salassapitovelvollisuuden lisäksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston yhteysviranomaisena toimimista koskevassa sääntelyssä säädettäisiin selvyyden vuoksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä tehtävässä saamiensa tietojen käyttörajoituksesta.

5.1.3

Komission avustaminen tarkastusten toimittamisessa

Digimarkkina-asetuksen 23 artiklan 3 kohdan nojalla komissio voi pyytää tarkastusten suorittamiseksi apua 26 artiklan 2 kohdan mukaisesti nimetyiltä tarkastajilta tai asiantuntijoilta sekä sen jäsenvaltion, jonka alueella tarkastus tehdään, kansalliselta kilpailusääntöjen valvonnasta vastaavalta viranomaiselta. Komission pyynnöstä jäsenvaltion kansallisen kilpailusääntöjen valvonnasta vastaavan viranomaisen virkahenkilöiden ja kyseisen viranomaisen valtuuttamien tai nimittämien henkilöiden on aktiivisesti avustettava tarkastuksen suorittamisessa. Näin toimiessaan heillä on käytössään 23 artiklan 2 ja 4 kohdissa säädetyt toimivaltuudet. Lisäksi 23 artiklan 8 kohdan mukaan silloin, jos komission valtuuttamat virkahenkilöt ja muut mukana olevat henkilöt toteavat, että yritys tai yritysten yhteenliittymä vastustaa 23 artiklan nojalla määrättyä tarkastusta, asianomaisen jäsenvaltion on annettava heille tarvittavaa apua, pyytäen tarvittaessa poliisin tai vastaavan lainvalvontaviranomaisen virka-apua, jotta he voivat suorittaa tarkastuksensa.

Kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavat viranomaiset ovat velvollisia komission pyynnöstä avustamaan asetuksen nojalla toteutettavissa tarkastuksissa. Koska Suomen kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaa Kilpailu- ja kuluttajavirasto, on Kilpailu- ja kuluttajavirasto velvollinen auttamaan komissiota tarkastusten toimittamisessa suoraan asetuksen sääntelyn perusteella. Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin esitetään kuitenkin selkeyden vuoksi lisättäväksi säännös, jossa nimenomaisesti säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston avustavan komissiota asetuksen 23 artiklan nojalla suoritettavissa tarkastuksissa.

Komission tarkastuksia koskevan 23 artiklan 8 kohdassa jäsenvaltioilta edellytetty virkavun pyytäminen esitetään myös säädettäväksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäväksi li-

säämällä sitä koskeva säännös Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin. Tehtävä annettaisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sen vuoksi, että Kilpailu- ja kuluttajavirastolla arvioidaan olevan paras asiantuntemus tarkastusten toteuttamiseksi. Asetuksen nojalla suoritettavien tarkastusten voidaan olettaa muistuttavan läheisesti kilpailulain säännösten nojalla yritysten tiloissa tehtäviä tarkastuksia.

5.1.4

Komission avustaminen markkinatutkimuksessa

Digimarkkina-asetuksen 16 artiklan 5 kohdan mukaan komissio voi pyytää yhtä tai useampaa jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista tukemaan sitä sen markkinatutkimuksessa. Erilaisista markkinatutkimuksista säädetään asetuksen 17–19 artikloissa, joiden nojalla komissio voi suorittaa markkinatutkimuksen

- 1) yrityksen portinvartijaksi nimeämiseksi tai portinvartija-asemaan kuuluvien ydinalustapalveluiden selvittämiseksi (17 artiklan mukainen markkinatutkimus);
- 2) asetuksessa säädettyjen velvoitteiden järjestelmällisen noudattamatta jättämisen selvittämiseksi (18 artiklan mukainen markkinatutkimus); sekä
- 3) sen selvittämiseksi, tulisiko yksi tai useampi digitaalialan palvelu lisätä asetuksen 2 artiklan ydinalustapalvelujen luetteloon taikka ydinalustapalveluiden kilpailullisuutta rajoittavien tai epäoikeudenmukaisten käytäntöjen havaitsemiseksi (19 artiklan mukainen markkinatutkimus).

Koska asetuksessa ei säädetä 16 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua komission avustamista markkinatutkimuksessa minkään tiettyjen jäsenvaltioiden viranomaisten tehtäväksi, tulee avustava kansallinen viranomainen määritellä kansallisessa sääntelyssä. Avustamista koskeva tehtävä esitetään annettavaksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, koska Kilpailu- ja kuluttajaviraston suorittamassa kilpailuvalvonnassa voidaan arvioida tehtävän jossain määrin vastaavia selvityksiä kuin mitä digimarkkina-asetuksen mukaisilla markkinatutkimuksilla pyritään selvittämään. Avustamisen osoittamista Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäväksi puoltaa myös se, että komissio voi pyytää kansallista kilpailuviranomaista tukemaan komissiota digimarkkina-asetuksen nojalla toteutettavassa markkinatutkimuksessa.

5.2

Pääasialliset vaikutukset

5.2.1

Vaikutukset viranomaisiin

Asetuksen täytäntöönpano tapahtuu komission toimesta ja kansallisten viranomaisten rooli rajoittuu komissiota avustaviin toimenpiteisiin. Vain komissio voi antaa asetuksen velvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevia päätöksiä ja määrätä sakkoja tai uhkasakkoja. Etukäteen arvioituna asetuksen täytäntöönpanoon liittyvistä komission avustamiseen ja tietojenvaihtoon liittyvistä tehtävistä ei odoteta aiheutuvan kovinkaan suuria

vaikutuksia, koska Suomessa ei sijaitse potentiaalisten portinvartijayritysten päätoimipisteitä. On oletettavaa, että asetuksen täytäntöönpanoon liittyvät tarkastukset ja muut toimet kohdistuisivat ensisijaisesti niihin. Digimarkkina-asetuksen kynnysarvot ylittävien potentiaalisten portinvartijayritysten tuli toimittaa asetuksen edellyttämät kynnysarvojen ylittymistä koskevat tiedot Euroopan komissiolle viimeistään 3.7.2023. Komissio nimesi kuusi tiedot toimittanutta yritystä portinvartijoiksi 6.9.2023. Yritykset ovat Alphabet, Amazon, Apple, Bytedance, Meta ja Microsoft.

Asetuksen täytäntöönpanosta jäsenvaltioiden viranomaisille aiheutuvia vaikutuksia ei kuitenkaan ole tässä vaiheessa mahdollista arvioida tarkemmin, sillä niiden suuruus riippuu asetukseen liittyvien tieto- ja avustuspyyntöjen määrästä. Komissio voi myös tarvittaessa kuulla kansallisia viranomaisia mistä tahansa asetuksen soveltamiseen liittyvästä asiasta. Näistä syistä asetuksen täytäntöönpanosta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle aiheutuvaa työmäärää ja siihen mahdollisesti liittyviä tarpeita voidaan arvioida tarkemmin vasta myöhemmin.

Kansalliselle kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavalle viranomaiselle eli Kilpailu- ja kuluttajavirastolle voi aiheutua jonkin verran hallinnollista taakkaa myös asetuksen 27 artiklan johdosta. Kyseinen artikla velvoittaa komission sekä kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavat jäsenvaltioiden viranomaiset vastaanottamaan portinvartijayritysten käytäntöjä ja käytänteitä koskevia ilmoituksia miltä tahansa kolmansilta osapuolilta. Artiklan 2 kohdan mukaan kilpailusääntöjen valvonnasta vastaavalla jäsenvaltion viranomaisella ja komissiolla ei kuitenkaan ole velvollisuutta toteuttaa jatkotoimia saamiensa tietojen perusteella. Mikäli kansallinen kilpailuviranomainen katsoo saamiensa tietojen perusteella kyseessä saattavan olla asetuksen noudattamatta jättäminen, sen tulee välittää saamansa tiedot komissiolle. Mahdollisten kolmansien osapuolten Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tekemien ilmoitusten ja niiden arvioinnista aiheutuvan vaikutuksen suuruutta ei kuitenkaan ole mahdollista arvioida tarkemmin etukäteen. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ilmoituksista aiheutuvan lisätyön määrä ja siten myös vaikutukset Kilpailu- ja kuluttajaviraston resursseihin riippuvat asetuksen 27 artiklan nojalla Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tehtävien ilmoitusten lukumäärästä sekä tietojen sisällöstä.

Asetuksesta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle aiheutuva työmäärä riippuu siten edellä käsitellyistä syistä johtuen komission tieto- ja avustuspyyntöjen määrästä sekä kolmansien osapuolien asetuksen 27 artiklan nojalla ilmoittamista tiedoista. Asetuksesta ja siihen liittyvästä täydentävästä sääntelystä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle aiheutuvaa työmäärää ja siihen mahdollisesti liittyviä tarpeita voidaan arvioida noin 2–3 vuoden päästä kansallisen lain voimaantulosta. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle aiheutuvaa työmäärää rajaa kuitenkin se, että esityksessä ei esitetä hyödynnettäväksi asetuksen 38 artiklan 7 kohdan mukaista kansalliseen liikkumavaraan kuuluvaa mahdollisuutta. Kohdan mukaan kansallinen viranomainen voi kansallisen lainsäädännön salliessa oma-aloitteisesti suorittaa tutkiminnan asetuksen portinvartijoiden velvoitteita koskevien 5–7 artiklojen noudattamatta jättämisestä. Virasto ei tosin olisi velvollinen oma-aloitteiseen tutkintaan, vaikka kansallinen lainsäädäntö sen mahdollistaisikin. Kaikkiaan voidaan arvioida, että asetuksesta ja esitykses-

tä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle aiheutuvan lisätyön määrä on todennäköisesti melko vähäinen.

Komission jäsenmaalta 21 artiklan 5 kohdan mukaan pyytämien tietojen osalta on esityksen 7 d §:n säännöskohtaisissa perusteluissa arvioitu, että asetuksen täytäntöönpanon kannalta relevantteja tietoja voisi olla esimerkiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolla, Traficomilla, Finanssivalvonnalla ja tietosuojavaltuutetulla. Ehdotetulla uudella lainsäädännöllä ei luoda uusia tehtäviä Tietosuojavaltuutetulle, Traficomille tai Finanssivalvonnalle. Mahdollinen lisätyö näille viranomaisille seuraa suoraan voimassa olevasta lainsäädännöstä. Mahdollisen lisätyön määrä riippuu muun muassa siitä, kuinka usein komissio lähettää jäsenmaalle tietopyyntöjä ja edellyttääkö tietopyyntöön vastaaminen tietoja edellä mainituilta viranomaisilta.

Muille kansallisille viranomaisille kuin Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ei arvioida aiheutuvan suurempaa työtä 21 artiklan 5 kohdan ja 53 artiklan 4 kohdan mukaisista asetuksen aiheuttamista jäsenmaiden velvoitteista Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimiessa kansallisena yhteysviranomaisena verrattuna tilanteeseen, että kansallista yhteysviranomaista ei olisi. On mahdollista, että ilman kansallista yhteysviranomaista kansallisen oikean vastaajatahon tai vastaajatahojen selvittäminen ja asian koordinointi aiheuttaisi hieman enemmän töitä kansallisille viranomaisille kuin kansallisen yhteysviranomaisen tapauksessa. Esimerkiksi tietosuojavaltuutetun toimistolle ei arvioida esityksen johdosta aiheutuvan käytännössä kuitenkaan suurempaa työmäärää kuin jos Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei toimisi kansallisena yhteysviranomaisena. Vaikka kansallisesta yhteysviranomaisesta ei säädetäisi, hallintolain 10 §:n mukainen kansallisten viranomaisten keskinäinen yleinen yhteistyövelvoite soveltuisi niihin. Saadun selvityksen mukaan itse digimarkkina-asetuksesta aiheutuisi kuitenkin tietosuojavaltuutetun toimistolle lisätyötä, mutta sitä ei käsitellä yksityiskohtaisemmin käsiteltävänä olevan esityksen viranomaisvaikutusten yhteydessä. Digimarkkina-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien ydinalustapalveluiden perusteella voidaan arvioida, että ainakin osa portinvartijayrityksistä käsittelee käyttäjien henkilötietoja.

Asetuksen 37 artiklan 1 momentissa säädetään, että komissio ja jäsenvaltiot tekevät tiivistä yhteistyötä ja koordinoivat täytäntöönpanotoimiaan varmistaakseen portinvartijoihin sovellettavien oikeudellisten välineiden johdonmukaisen, tehokkaan ja täydentävän täytäntöönpanon. Voidaan arvioida, että virkkeellä on suurempi merkitys niissä jäsenmaissa, joissa on päätetty hyödyntää kansallista liikkumavaraa siten, että kilpailuviranomaiselle on annettu kansallisen lainsäädännön nojalla oikeus oma-aloitteisesti tutkia portinvartijoiden velvoitteiden noudattamatta jättämistä. Useimpien komission ja jäsenmaiden välistä yhteistyötä edellyttävien toimien osalta yhteistyöstä on säädetty asetuksessa melko yksityiskohtaisesti.

Kansallisille tuomioistuimille voi aiheutua suoraan sovellettavasta asetuksesta johtuvaa lisätyötä asetuksen kansallisten tuomioistuinten kanssa tehtävää yhteistyötä koskevan 39 artiklan takia. Vaikutus ei kuitenkaan johdu nyt käsiteltävänä olevasta esityksestä. Artiklan 39 mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle jäljennös kansallisten tuo-

mioistuinten tuomioista, joissa päätetään asetuksen soveltamisesta. Lisäksi komissio voi esittää kansalliselle tuomioistuimelle huomautuksia ja tätä tarkoitusta varten pyytää kansalliselta tuomioistuimelta asian arvioinnissa tarvittavat asiakirjat. Kansallisten tuomioistuinten tulee huomioida myös asetuksen säännös, jolla estetään komission päätöksen kanssa ristiriidassa oleva kansallisen tuomioistuimen päätös. Tämäkään vaikutus ei kuitenkaan johdu käsiteltävänä olevasta esityksestä.

Arvioita suoraan sovellettavan asetuksen vaikutuksista on käsitelty asetuksen vaikutuksia koskevassa jaksossa 2.2.4 ja asetuksen taustaa koskevassa jaksossa 1.1 on linkki komission vaikutusarviointiin.

5.2.2

Vaikutukset tiedonhallintaan

Lainvalmistelussa on arvioitava tiedonhallinnan muutosvaikutukset julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019, jäljempänä *tiedonhallintalaki*) mukaisesti, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Tiedonhallintalain 3 luvun 8 §:n 2 momentin mukaan toimialasta vastaavan ministeriön on laadittava 5 §:n 3 momentin mukainen arviointi, kun valmisteltavat säännökset vaikuttavat tietoaineistoihin ja tietojärjestelmiin. Lisäksi ministeriön on arvioitava suunniteltujen säännösten vaikutukset asiakirjojen julkisuuteen ja salassapitoon.

Käsiteltävänä olevalla esityksellä ei arvioida olevan vaikutusta tietojärjestelmiin eikä sen perusteella synny uutta tietovarantoa.

Asetuksen 21 ja 53 artiklojen mukainen jäsenvaltioiden viranomaisten tietojen toimittamisvelvollisuus komissiolle koskee vain viranomaisen jo hallussa olevaa tietoa eikä Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimiminen tiedot komissiolle välittävänä kansallisena yhteysviranomaisena muuta tätä. Suoraan sovellettava asetus edellyttää, että myös muita kuin julkisia asiakirjoja ja tietoja toimitetaan komissiolle eikä täydentävällä kansallisella sääntelyllä ole vaikutusta tähän. Kun komission tietopyyntö ja komissiolle toimitettavat tiedot välitetään kansallisen yhteysviranomaisen kautta, esitetään säädettäväksi viraston roolista yhteysviranomaisena sekä yhteysviranomaisen rooliin liittyen selventävästi myös viraston tiedonsaantioikeuteen liittyvästä salassapidon murtavasta vaikutuksesta.

Komission tietopyyntöjä koskevan 21 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on pyynnöstä toimitettava komissiolle kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita komissio tarvitsee digimarkkina-asetuksessa sille määrättyjen tehtävien suorittamiseksi. Komission oikeus saada tietoja kansallisilta toimivaltaisilta viranomaisilta kattaa myös salassapidettavia tietoja, jos ne ovat komissiolle asetuksen tehtävien suorittamisen kannalta tarpeellisia. Virasto toimisi 21 artiklan 5 kohdan osalta tarvittaessa komission Suomen viranomaisia koskevan tietopyynnön kansallisena välittäjänä ja tiedon komissiolle edelleen toimittajana. Käsiteltävänä olevassa esityksessä esitettävä 7 d § ei koske komission asetuksen 21 artiklan 1 kohdan nojalla yrityksille osoittamia tietojen toimittamista koskevia pyyntöjä tai päätöksiä eikä yritysten vastauksia komissiolle.

Jotta komissio voisi suorittaa 53 artiklan mukaisen asetuksen tavoitteiden saavuttamisen arvioinnin, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita komissio voi edellyttää arviointia koskevan kertomuksen laatimiseksi. Asetuksen 21 artiklan 5 kohdan ja 53 artiklan 4 kohdan sanamuodot eivät rajoitu ainoastaan julkisiin tietoihin, minkä vuoksi säädettäisiin selvyiden vuoksi, että Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi oikeus saada niissä tarkoitetut tiedot salassapitosäynnösten estämättä komissiolle toimittamista varten. Komission oikeus saada myös salassa pidettäviä tietoja perustuu suoraan sovellettavaan asetukseen. Komission kansalliselle viranomaiselle esittämä tietopyyntö asetuksen mukaisten tehtävien suorittamiseksi tarpeellisesta tiedosta voi koskea myös liikesalaisuuksia, henkilötietoja ja muuta ei-julkista tietoa. Henkilötietoja voivat olla esimerkiksi yritysten vastuuhenkilöiden nimet. Voidaan arvioida, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston kautta komissiolle toimitetuissa tiedoissa olisi mahdollisesti samanlaisia henkilötietoja kuin mitä Kilpailu- ja kuluttajaviraston kilpailuvastuualueen tietosuojaselosteen ^[10] mukaan enimmäkseen käsitellään virastossa kilpailuvastuualueella. Näitä ovat nimi, yhteystiedot, työnantaja, työtehtävät, työasema, työhistoria ja koulutustausta. Vaikka komission jäsenmaalle osoittamien tietopyyntöjen sisältöjä ei voida tarkemmin ennakoida, voidaan kuitenkin arvioida asetuksen soveltamisala huomioden, että todennäköisesti komission tietopyyntöihin vastaaminen ei yleensä edellyttäisi erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien henkilötietojen välittämistä.

Kansallisten viranomaisten hallussa olevien 21 ja 53 artikloissa tarkoitettujen tietojen lisäksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston tulee asetuksen 27 artiklan 1 kohdan mukaan vastaanottaa minkä tahansa kolmannen osapuolen esittämät tiedot portinvartijoiksi nimettyjen yritysten sellaisesta käyttäytymisestä, joka kuuluu asetuksen soveltamisalaan. Artiklan 3 kohdan nojalla Kilpailu- ja kuluttajaviraston tulee välittää kolmansien osapuolten sille toimittamat 1 kohdassa tarkoitetut tiedot komissiolle silloin, kun toimitettujen tietojen perusteella on Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan syytä epäillä kyseessä olevan digimarkkina-asetuksen noudattamatta jättäminen. Etukäteen ei ole mahdollista tietää, millaisia tietoja ja missä laajuudessa kolmannet osapuolet tulevat toimittamaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Vastaavasti kuin 21 ja 53 artikloiden osalta ei ole mahdollista poissulkea mahdollisuutta, että kolmansien osapuolten Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimittamat tiedot sisältäisivät esimerkiksi liikesalaisuuksia, henkilötietoja tai muita ei-julkisia tietoja. Asetuksen soveltamisala huomioden on mahdollista, että kolmansien osapuolten toimittamat tiedot voivat sisältää erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia henkilötietoja. Koska kolmansien osapuolten toimittamat tiedot voivat sisältää myös salassa pidettäviä tietoja, säädettäisiin selvyiden vuoksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolla voivan toimittaa kolmansien osapuolten esittämät tiedot komissiolle salassapitosäynnösten estämättä.

Keskitetyn yhteysviranomaisen osoittamisen tarkoituksena on varmistaa komission ja kansallisten viranomaisten välisen yhteydenpidon toimivuus ja siten myötävaikuttaa asetuksen tehokkaaseen täytäntöönpanoon, sillä komissiolla ei oletettavasti ole tarkkaa tietoa siitä, millä kansallisella viranomaisella voi kulloinkin kyseessä olevassa tapauksessa olla hallussaan sellaisia tietoja, joita komissio voisi tarvita asetuksen täytäntöönpanoon liittyvien tehtäviensä hoitamiseksi. On myös mahdollista, että relevantteja tietoja voi olla usean eri kansallisen viranomaisen hallussa. Tällaisessa tapauksessa keskitettynä yhteys-

viranomaisena toimiva Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittäisi komissiolta saamansa tietojen toimittamista koskevan pyynnön relevanteille kansallisille viranomaisille.

Digimarkkina-asetuksen täytäntöönpanon kannalta relevantteja tietoja voidaan arvioida olevan esimerkiksi Traficomilla liittyen viestintämarkkinoihin ja -palveluihin. Merkityksellisiä tietoja saattaa olla Traficomin hallussa esimerkiksi koskien sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014, jäljempänä *viestintäpalvelulaki*) määrittelemiä henkilöiden välisiä numeroista riippumattomia viestintäpalveluita tai digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/2065 (digipalvelusäädös, jäljempänä *DSA*) määrittelemiä välityspalveluita. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle digimarkkina-asetuksen johdosta esitettävä kansallisen yhteysviranomaisen rooli saattaa olla hyödyllinen esimerkiksi tilanteissa, joissa DSA:n mukaiset välityspalveluiden tarjoajat, jotka ovat nimetty erittäin suuriksi verkkoalustoiksi tai hakukoneiksi, ovat osittain samoja toimijoita kuin digimarkkina-asetuksessa tarkoitetuiksi portinvartijoiksi nimettävät tai nimetyt toimijat. DSA:n kansallisen koordinaattoriviranomainen on Traficom (laki verkon välityspalvelujen valvonnasta, 18/2024). Koska komission tietopyyntö saattaa koskea samanaikaisesti sekä digimarkkina-asetuksen että digipalvelusäädöksen soveltamisalaan kuuluvaa toimijaa, voi tietojen luovutusvelvollisuus tai vähintään sen arviointi koskea myös Traficomia.

Digimarkkina-asetuksen täytäntöönpanon kannalta relevantteja tietoja voi olla myös Finanssivalvonnalla liittyen maksupalvelumarkkinoihin. Myös Kilpailu- ja kuluttajavirastolla saattaa olla hallussaan tietoja esimerkiksi kilpailutilanteesta sellaisilla markkinoilla, joilla toimii digimarkkina-asetuksen nojalla portinvartijaksi nimettyjä yrityksiä. On mahdollista, että tietopyyntö olisi perusteltua välittää myös tietosuojavaltuutetun toimistoon liittyen esimerkiksi kuluttajien profilointiin tai digimarkkina-asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädettyyn henkilötietojen yhdistelyyn. Lisäksi tietosuojavaltuutetun toimiston asiantuntemusta voidaan tarvita muihinkin henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuoja-asetukseen liittyviin kysymyksiin, kuten esimerkiksi tietosuoja-asetuksen mukaista suostumusta koskeviin kysymyksiin vastaamisessa. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimiminen keskitettynä yhteysviranomaisena ei kuitenkaan estäisi komissiota pyytämästä tietoja digimarkkina-asetuksen nojalla suoraan kansallisilta viranomaisilta.

Komission digimarkkina-asetusta koskevan täytäntöönpanoasetuksen ((EU) 2023/814) asiakirjojen toimittamista ja vastaanottamista koskevan 11 artiklan mukaan asetuksen mukainen asiakirjojen toimittaminen komissiolle ja komissiosta on tehtävä digitaalisesti. Komissio voi julkaista lähetys- ja allekirjoitustapoja koskevat tekniset eritelvät ja päivittää niitä säännöllisesti. Sen sijaan jäsenmaiden kansallisten kilpailuviranomaisten välinen viestintä asetuksen mukaisiin täytäntöönpanotoimiin liittyen tapahtuu asetuksen 38 artiklan mukaan Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston välityksellä, jota käytetään vaikiintuneesti myös kilpailuasioissa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimittaisi tietoja komissiolle käyttäen ulkopuolisilta salattua niin sanottua ECN2-järjestelmää, jota käytetään myös kilpailuasioissa. Muut kansalliset vi-

ranomaiset toimittaisivat tämän esityksen mukaisia tietoja Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sähköisesti salattua tai muuten suojattua tiedonsiirtoyhteyttä käyttäen. Kilpailu- ja kuluttajavirasto pyrkisi toimittamaan muilta kansallisilta viranomaisilta saadut tiedot eteenpäin komissiolle siinä muodossa kuin se on ne saanut. Mikäli Suomen viranomaisten vastaus komissiolle kattaisi useammalta kansalliselta viranomaiselta saatua tietoa, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voisi koota ja ryhmitellä tietoja ja tehdä muun muassa teknisluonteisia muokkauksia tietoihin muuttamatta kuitenkaan toisen viranomaisen toimittamien tietojen materiaalista sisältöä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto tallentaisi toiselta kansalliselta viranomaiselta saamansa tiedot ja komissiolle lähetetyn vastauksen, joka voisi koostua yhdeltä tai useammalta toiselta kansalliselta viranomaiselta saadusta tiedosta. Koska tallennetut tiedot liittyvät uuteen viranomaistehtävään, syntyisi niistä uusi tietoaaineisto. Tietoja säilytetään julkisuuslain ja tiedonhallintalain mukaisesti.

Ulkopuoliset sidosryhmät voivat käyttää komission kilpailupääosastolle asiakirjoja toimittaessaan EU SEND -järjestelmää, joka on turvallinen internetpohjainen asiakirjojen toimitusväline. EU Send korvasi 11.11.2023 aiemman eTrustEx -järjestelmän. EU Send -järjestelmää käyttäen yritykset voivat esimerkiksi toimittaa komissiolle vastauksia komission asetuksen 21 artiklan mukaisiin tietopyyntöihin ja toimittaa tietoja esimerkiksi artiklan 14 mukaisesti yrityskaupoista. Sidosryhmien kanssa käytävää viestintää varten komissiolla on myös sähköpostiosoite [digimarkkina-asetukseen](mailto:digimarkkina-asetukseen@ec.europa.eu) liittyviä yhteydenottoja varten (EC-DMA@ec.europa.eu).

Asetuksessa oikeudesta tulla kuulluksi ja asiakirjoihin tutustumisesta säädetään 34 artiklassa, salassapitovelvollisuudesta 36 artiklassa ja muutoksen hakemisesta unionin tuomioistuimelta 45 artiklassa. Artiklan 36 mukaan asetuksen nojalla kerättyjä tietoja voidaan käyttää lähtökohtaisesti vain asetuksen soveltamiseksi. Tähän liittyy poikkeuksia muun muassa tietosuojan ja yrityskauppavalvontaan liittyen. Näitä poikkeuksia on käsitelty tarkemmin asetuksen pääasiallisen sisällön sekä nykytilaa ja sen arviointia koskevissa esityksen jaksoissa. Luottamuksellisten tietojen yksilöimisestä ja suojelusta säädetään komission täytäntöönpanoasetuksen ((EU) 2023/814) 7 artiklassa ja oikeudesta tutustua asiakirja-aineistoon sen 8 artiklassa. Täytäntöönpanoasetuksen 7 artiklan 1 kohdassa säädetään komission salassapidosta todeten, että ”jollei asetuksessa (EU) 2022/1925 tai tämän asetuksen 8 artiklassa toisin säädetä ja rajoittamatta tämä artiklan 6 kohdan soveltamista, komissio ei saa paljastaa tai asettaa saataville keräämiään tai saamiaan tietoja tai asiakirjoja, jotka sisältävät luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön liikesalaisuuksia tai muita luottamuksellisia tietoja.” Artiklan 7 kohta 3 puolestaan koskee komission mahdollisia luonnollisille tai oikeushenkilöille osoitettuja pyyntöjä yksilöidä toimittamiinsa asiakirja-aineistoihin sisältyviä liikesalaisuuksia tai muita luottamuksellisia tietoja.

Kansallisella säätämällä ei vaikuteta siihen, mitä tietoja komissio voi asetuksen mukaisesti saada, mitä tietoja ja miten yritysten ja kansallisten viranomaisten tulee toimittaa komissiolle eikä siihen, miten salassapito on asetuksen ja täytäntöönpanoasetuksen mukaan säännelty.

Kansallisesti viranomaisen palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta säädetään julkisuuslain 23 §:ssä. Mainittu julkisuuslain pykälä koskee myös käsiteltävänä olevan esityksen perusteella Kilpailu- ja kuluttajaviraston palveluksessa olevan virkamiehen tietoon mahdollisesti tulevia salassapitosäynnösten estämättä annettavia tietoja sen toimiessa kansallisena yhteysviranomaisena ja välittäessä tietoja komissiolle. Julkisuuslain 24 §:ssä säädetään salassa pidettävistä viranomaisen asiakirjoista. Tällaisia asiakirjoja ovat kyseisen pykälän 20 kohdan mukaan esimerkiksi asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liikesalaisuudesta. Kansallisena yhteysviranomaisena toimivan Kilpailu- ja kuluttajaviraston kautta komissiolle asetuksen mukaisesti toimitettavat tiedot sisältävät todennäköisesti melko usein liikesalaisuuksia. Julkisuuslain nojalla yhdessä viranomaisessa salassa pidettäväksi määrätty asiakirjat säilyisivät salassa pidettävänä myös Kilpailu- ja kuluttajavirastossa.

Komission ennen asetusluonnoksen neuvostokäsittelyä tekemän vaikutusarvioinnin mukaan kansallisille viranomaisille arvioidaan koituvan asetuksesta vain joitakin vähäisiä hallinnollisia kustannuksia.

Voidaan arvioida, että Kilpailu- ja kuluttajavirastolle aiheutuva työmäärä riippuu komission tieto- ja avustuspyyntöjen määrästä sekä kolmansien osapuolien asetuksen 27 artiklan nojalla tekemistä ilmoituksista edellä viranomaisvaikutuksia koskevassa jaksossa käsiteltyä. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle aiheutuvaa työmäärää voidaan arvioida rajoittavan se, ettei Suomessa sijaitse portinvartijoiksi jo nimettyjen taikka nykyhetkellä tiedossa olevien potentiaalisten portinvartijayritysten päätoimipisteitä. Muille kansallisille viranomaisille kuin Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ei arvioida aiheutuvan ainakaan suurempaa työmäärää tilanteessa, jossa Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimii kansallisena yhteysviranomaisena verrattuna tilanteeseen, että kansallista yhteysviranomaista ei olisi. Esitykseen ei liity budjettivaikutuksia. Edellä viranomaisvaikutuksissa esitetystä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle aiheutuvaa työmäärää ja siihen mahdollisesti liittyviä tarpeita voidaan noin 2–3 vuoden päästä kansallisen lain voimaantulosta. Tiedonhallintaan liittyviä seikkoja on käsitelty myös esimerkiksi 7 d §:n säännöskohtaisissa perusteluissa.

5.2.3

Yritysvaikutukset

Asetuksen täytäntöönpanosta voi aiheutua jossain määrin yrityksiin kohdistuvia vaikutuksia. Tämä johtuu siitä, että asetuksen säännösten nojalla Euroopan komissio voi kohdistaa esimerkiksi tietopyyntöjä ja tarkastuksia mihin tahansa yrityksiin ja yritysten yhteenliittymiin kerätessään asetuksen soveltamiseen ja portinvartijoiden käyttäytymiseen liittyviä tietoja. Komissio voi asetuksen mukaan pyytää tai päätöksellä vaatia yrityksiä ja yritysten yhteenliittymiä toimittamaan kaikki asetuksen nojalla komissiolle määrättyjen tehtävien suorittamiseksi tarvittavat tiedot. Yritysten tietojenantovelvollisuus ei rajaudu vain julkisiin tietoihin. Asetusta koskevassa Euroopan komission laatimassa vaikutustenarvioinnissa on arvioitu tietojen keräämisestä aiheutuvan hallinnollisen taakan kasvun kohdistuvan pääasiallisesti portinvartijayrityksiin. Muiden yritysten osalta tällaisten vaikutusten on arvioitu jäävän vähäiseksi. Voidaan arvioida, että asetuksen yritysvaikutuksia Suo-

ten on arvioitu jäävän varjaisiksi. Voidaan arvioida, että asetuksen yritysvaikutuksia Suomessa rajaa merkittävästi se, että Suomessa ei sijaitse nimettyjen tai potentiaalisten portinvartijayritysten päätoimipisteitä.

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei olisi oikeutta tehdä itsenäisiä asetukseen liittyviä tarkastuksia oma-aloitteisesti eikä komission pyynnöstä. Siksi yrityksille tarkastuksista koituvien tosiasiallisten vaikutusten osalta merkitystä on vain sillä, kuinka aktiivisesti komissio tulee käyttämään tarkastustoimivaltaansa. Yrityksille aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan ei ole vaikutusta sillä, että komissio voi pyytää apua tarkastuksen suorittamiseen kansalliselta kilpailuviranomaiselta.

Sillä, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto tukisi pyynnöstä komissiota markkinatutkimuksen tekemisessä asetuksen mukaisesti, ei arvioida olevan vaikutusta yrityksille.

Asetuksen 41 artiklan mukaan jäsenmaa voi pyytää yksin tai yhdessä toisen jäsenmaan kanssa, että komissio tekisi markkinatutkimuksen. Jäsenmaan pyynnön esittämismahdollisuus perustuu suoraan asetukseen ja kansallisesti vain esitetään, että pyynnön Suomen osalta tekisi Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Yritysten kannalta ei arvioida olevan välitöntä vaikutusta sillä, mikä viranomaistaho Suomesta esittää mahdollisen pyynnön markkinatutkimuksen tekemisestä ottaen myös huomioon, että komissio arvioi pyynnön jälkeen markkinatutkimuksen tekemisen tarpeen. Yleisesti ottaen komission oma-aloitteisesta tai jäsenmaiden pyyntöihin perustuvasta markkinatutkimuksen tekemisestä voi aiheutua yrityksille välillisiä myönteisiä tai kielteisiä vaikutuksia pidemmällä aikavälillä riippuen muun muassa komission mahdollisista jatkotoimista, mutta nämä mahdolliset välilliset vaikutukset johtuvat asetuksesta, eivät käsiteltävänä olevasta esityksestä.

Asetuksen 27 artiklan mukaan kolmannet osapuolet voivat ilmoittaa kansalliselle kilpailuviranomaiselle tai suoraan komissiolle asetuksen soveltamisalaan kuuluvista portinvartijoiden käytännöistä ja käyttäytymisestä. Ilmoituksen saaneella kansallisella kilpailuviranomaisella on harkintavalta mahdollisten jatkotoimenpiteiden suhteen, mutta jos kilpailuviranomainen katsoo, että kyseessä saattaa olla asetuksen noudattamatta jättäminen, tiedot on välitettävä komissiolle. Ilmoituksen saaneen kansallisen kilpailuviranomaisen arviolla siitä, että kyseessä saattaa olla asetuksen noudattamatta jättäminen, voi olla portinvartijalle välillistä vaikutusta sitä kautta päätykö ilmoituksessa mainittu asia komission arvioitavaksi. Mahdollinen välillinen vaikutus johtuu kuitenkin viime kädessä asetuksesta. Asetuksen 27 artikla ei velvoita yritystä toimittamaan tietoa komissiolle eikä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Jos yritys kuitenkin haluaa toimittaa 27 artiklan mukaista tietoa, se voi halutessaan toimittaa sen suoraan komissiolle.

Esityksessä ehdotettavat asetuksen sääntelyä täydentävät säännökset eivät sisällä yrityksiin kohdistuvia lisävelvoitteita, minkä vuoksi mahdolliset yrityksiin kohdistuvat vaikutukset ovat seurausta asetuksen sääntelystä. Käsiteltävänä olevan esityksen ei sen sijaan arvioida lisäävän yritysten hallinnollista taakkaa.

Muut toteuttamisvaihtoehdot

6.1.1

Kansallisen sääntelyn antamatta jättäminen

Koska kyseessä on jäsenvaltioita suoraan velvoittavan asetuksen muodossa annettu EU-tasoinen sääntely, olisivat kansalliset viranomaiset velvoitettuja noudattamaan asetuksen säännöksiä sellaisenaan eikä kansallista sääntelyä olisi välttämätöntä antaa. Tässä vaihtoehdossa olisi kuitenkin useita epäselvyyksiä esimerkiksi sen suhteen, mikä viranomaisen olisi toimivaltainen silloin, kun asetuksessa viitataan yleisellä tasolla jäsenvaltioiden tai toimivaltaisten kansallisten viranomaisten velvollisuuksiin taikka mahdollisuuksiin tehdä komissiolle asetuksessa säädettyjä pyyntöjä tai komissiota avustavia toimia. Tällaisia ovat esimerkiksi jäsenvaltion velvollisuus pyytää tarvittaessa poliisin virka-apua 23 artiklan nojalla tehtävien tarkastusten vastustamisen vuoksi ja 41 artiklassa jäsenvaltioille säädetty mahdollisuus pyytää komissiota aloittamaan markkinatutkimus.

Mikäli kansallista sääntelyä ei annettaisi, ei mikään kansallinen viranomainen voisi myöskään toimia keskitettynä yhteysviranomaisena asetuksen täytäntöönpanoon liittyvissä asioissa siten, että olisi selvää, että myös salassa pidettävät tiedot voidaan toimittaa komissiolle kansallisen yhteysviranomaisen kautta. Ilman keskitettyä yhteysviranomaista olisi olemassa riski siitä, että Euroopan komission esittämät pyynnöt ja yhteydenotot saavuttavat kussakin tilanteessa oikean kansallisen viranomaisen huomattavalla viiveellä. Tämä johtuu siitä, että Euroopan komissiolla ei voida olettaa olevan yksityiskohtaista tietämystä siitä, mikä on kunkin Suomen kansallisen viranomaisen tarkka toimivalta ja millaisia tietoja kullakin viranomaisella on hallussaan.

6.1.2

Uuden lain säätäminen

Yhtenä toteuttamisvaihtoehtona on arvioitu asetuksesta seuraavien sääntelytarpeiden kokoamista uuteen asetuksesta annettavaan erillislakiin. Koska useat asetuksesta aiheutuvista uusista kansallisten viranomaisten tehtävistä koskevat Kilpailu- ja kuluttajavirastoa joko suoraan asetuksen sanamuotojen nojalla tai tehtävien voidaan niiden luonteen vuoksi arvioida soveltuvan parhaiten Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, olisi niistä tarkoituksenmukaisinta säätää ensisijaisesti Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäviä ja toimialaa koskevassa laissa. Kilpailu- ja kuluttajavirastoa koskevista tehtävistä säätäminen täysin uudessa laissa hajauttaisi Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäviä koskevaa sääntelyä tarpeettomasti ja uusi laki jäisi myös sisällöltään hyvin suppeaksi.

6.1.3

Voimassa olevien lakien muuttaminen

Uuden lain säätämisen sijaan asetuksesta seuraavat sääntelytarpeet olisi mahdollista to-

teuttaa lisäämällä tarvittavat säännökset voimassa olevaan sääntelyyn. Etuna tässä olisi se, että lainsäädäntö pysyisi eheämpänä verrattuna kokonaan uuden lain antamiseen. Toisaalta säätäminen mahdollisesti useassa eri laissa voisi vaikeuttaa kokonaiskuvan saamista siitä, mitä kaikkia tehtäviä ja velvoitteita digimarkkina-asetuksesta seuraa kansallisille viranomaisille. Koska esitettävä asetusta täydentävä kansallinen sääntely kuitenkin koskisi valtaosin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintaa ja tehtäviä, olisi perustelluinta sisällyttää täydentävä kansallinen sääntely Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäviä ja toimivaltuuksia koskevaan voimassa olevaan lakiin.

Olenneisimmat Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtäviä ja toimivaltuuksia koskevat säännökset ovat kilpailulaissa sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetussa laissa. Kilpailulaki sisältää säännökset kilpailunrajoituksista, yrityskauppavalvonnasta, kilpailuneutraliteetista sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltuuksista kilpailulain säännösten valvonnassa. Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettu laki puolestaan sisältää yleisemmän tason säännökset Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimialasta ja tehtävistä. Vaikka digimarkkina-asetuksella on läheinen yhteys kilpailuoikeuteen, ei asetuksessa ole kyse kilpailuoikeudellisesta tai kilpailulaissa tarkoitettujen kilpailunrajoitusten valvontaan liittyvästä sääntelystä. Tämän vuoksi digimarkkina-asetuksen sääntelyä täydentävät kansalliset säännökset ehdotetaan lisättäväksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin. Vastaavasti on toimitettu myös kilpailua vääristäviä ulkomaisia tukia koskevan asetuksen (EU 2022/2560) kansallisessa täydentävässä sääntelyssä, jossa Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin lisättiin uusi luku kansallisen täydentävän säätämisen yhteydessä. Laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta (1029/2023) tuli voimaan 24.11.2023.

6.2

Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Esityksen valmistelun aikana mahdollisista asetukseen liittyvän kansallisen sääntelyn antamista koskevista suunnitelmista tiedusteltiin niiltä jäsenvaltioilta, joiden kanssa tehtiin yhteistyötä asetuksen EU-valmistelun aikana. Vastauksen tiedusteluun toimittivat kolme jäsenvaltiota: Irlanti, Ruotsi ja Tanska. Kaikkiaan valmistelun aikana on saatu tietoa, että digimarkkina-asetuksen perusteella kansalliseen sääntelyyn tehdään tai on tehty pienehköjä muutoksia useissa jäsenmaissa etenkin tarkastusten osalta.

Irlannissa on käynnissä arviointi, jossa selvitetään, millaisia kansallisia säännöksiä on tarpeen antaa sen varmistamiseksi, että Irlannin kilpailu- ja kuluttajaviranomainen (*Competition and Consumer Protection Commission*) pystyy avustamaan komissiota digimarkkina-asetuksen täytäntöönpanossa asetuksen edellyttämällä tavalla. Irlannissa on lisäksi varmistettu, että kansallinen sääntely mahdollistaa digimarkkina-asetuksen 42 ja 43 artikloissa edellytetyt kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavista edustajakanteista annetun direktiivin (EU) 2020/1828 sekä unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annetun direktiivin (EU) 2019/1937 soveltuminen.

Ruotsissa on käynnistetty toukokuussa 2023 selvitys asetusta täydentävän kansallisen

saanteilyn tarpeen arvioimiseksi. Ruotsissa on laadittu neinakuussa 2023 valmistunut selvitys, joka on kartoittanut kilpailua vääristäviä ulkomaisia tukia koskevasta asetuksesta ja digimarkkina-asetuksesta johtuvia kansallisia säädöstarpeita:

Promemoria Nya bestämmelser i anslutning till konkurrensregelverket (regeringen.se) . Selvityksen mukaan digimarkkina-asetusta tulisi täydentää säätämällä Ruotsin kilpailulais- sa tarkastuksista. Lisäksi kilpailulaissa tulisi säätää Ruotsin kilpailuviranomaisen mahdollisuudesta tehdä kansalliseen liikkumavaraan sisältyviä asetuksen 38 artiklan 7 kohdan mukaisia tutkintoja siitä, onko portinvartija noudattanut velvoitteitaan. Selvitykseen liittyvä kuuleminen on päättynyt Ruotsissa marraskuussa 2023. Esitystä ei ole vielä annettu.

Tanskassa asetusta täydentävä lakiehdotus hyväksyttiin 21.11.2023 ja se tuli voimaan 1.1.2024. Hyväksytyssä laissa Tanskan kansalliselle kilpailuviranomaiselle on annettu digimarkkina-asetuksen 38 artiklan 7 kohdassa tarkoitettu toimivalta selvittää asetuksen 5–7 artikloiden velvoitteiden epäiltyjä rikkomisia joko oma-aloitteisesti tai viranomaiselle tehtyjen valitusten perusteella. Selvitysten toteuttamiseksi Tanskan kilpailuviranomaisella on toimivalta tehdä tietopyyntöjä portinvartijayritysten lisäksi mille tahansa oikeushenkilölle ja pyytää niiltä mitä tahansa tietoja. Tietopyyntöjen osalta kilpailuviranomainen voi määrätä sakon niissä tilanteissa, joissa pyynnön kohde on toimittanut virheellisiä tai puutteellisia tietoja taikka ei ole toimittanut pyydettyjä tietoja määrätyssä ajassa. Kilpailuviranomainen voi myös kuulla mitä tahansa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä. Kuuleminen edellyttää kuitenkin kuultavan suostumusta. Kilpailuviranomaisella ei kuitenkaan ole toimivaltaa toimittaa itsenäisiä tarkastuksia asetuksen velvoitteiden noudattamatta jättämisen selvittämiseksi. Selvitysten aikana kerättyihin tietoihin ei sovelleta Tanskan kansallista sääntelyä viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta eikä selvitysten aikana kerättyihin henkilötietoihin sovelleta yleisen tietosuojaa-asetuksen 13–15 artikloiden velvoitteita. Lisäksi laissa on säädetty Tanskan kilpailuviranomainen toimivaltaiseksi tekemään Euroopan komissiolle digimarkkina-asetuksen 41 artiklassa tarkoitettuja pyyntöjä markkinatutkimuksen aloittamisesta.

Liettuassa on tehty kansalliseen sääntelyyn muutoksia digimarkkina-asetukseen perustuvien tarkastusten osalta. Liettuassa ei kuitenkaan ole toistaiseksi hyödynnetty 38 artiklan 7 kohdassa säädettyä mahdollisuutta antaa kansallisella lainsäädännöllä kansalliselle viranomaiselle toimivalta itse tutkia portinvartijoiden velvoitteiden noudattamatta jättämistä.

Luxemburgissa on annettu kansallista sääntelyä siitä, että kilpailuviranomainen auttaa komissiota asetuksen mukaisilla tarkastuksilla. Myöskään Luxemburgissa ei ole annettu kansalliselle kilpailuviranomaiselle asetuksen 38 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuja toimivaltuuksia.

Latviassa on käynnissä ministeriöiden välinen konsultaatiovaihe kansalliseen sääntelyyn tehtävistä muutoksista. Alustavasti Latviassa on ajateltu hyödyntää 38 artiklan 7 kohdassa säädettyä mahdollisuutta antaa kansalliselle kilpailuviranomaiselle itsenäisiä tutkintavaltuuksia. Tämänhetkisen ehdotuksen mukaan uudet säännökset olisivat pitkälti vastaavia kuin mitä Latvian kilpailulaainsäädännössä on komission suostumisesta tarkastusten

via kuiti mitta Latvian Kilpailuainesaadannossa on komission avustamisesta tarkastusten toimittamisessa.

Virossa kansallista täydentävää säätämistä koskeva esitys annetaan todennäköisesti vuoden 2024 jälkimmäisellä puoliskolla.

7

Lausuntopalaute

7.1

Yhteenveto saadusta palautteesta

Hallituksen esityksen luonnos oli lausuntokierroksella 21.7.–17.9.2023. Lausuntopyyntö lähetettiin 19 taholle. Lausunnon antoi 14 tahoa, joista 8 antoi substanssihuomioita sisältävän lausunnon ja kuusi vastasi, ettei hallituksen esityksestä ole lausuttavaa tai huomautettavaa. Näistä kuudesta Business Finland Oy mainitsi kuitenkin, että uudistus on hyödyllinen. Oikeusministeriö ei antanut lausuntoa, mutta oikeusministeriön kanssa on tehty yhteistyötä ennen lausuntokierrosta ja jatkovalmistelun aikana.

Lausunnoissa ei vastustettu Kilpailu- ja kuluttajaviraston nimeämistä kansalliseksi yhteysviranomaiseksi eikä sitä, että virasto avustaisi komissiota pyynnöstä tarkastuksilla ja tukisi markkinatutkimuksissa. Osassa lausunnoista kiinnitettiin huomiota arviointiin esimerkiksi tietosuojan, tiedonhallinnan ja viranomaisten resurssitarpeiden näkökulmista.

Ammattiliitto Pron mukaan kansallinen sääntely Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin on perusteltu. Lisäksi Pro mainitsi, että digimarkkina-asetuksesta aiheutuneen lisätyömäärän vaikutusta on tarkasteltava sitten, kun vaikutus on konkretisoitunut.

Elinkeinoelämän keskusliitto kiinnitti lausunnossaan huomiota useiden eri data- ja digisäännösten yrityksille aiheuttamaan vaikutukseen ja eri kansallisten viranomaisten välisen yhteistyön tärkeyteen. Elinkeinoelämän keskusliitto mainitsi lausunnossaan sen, että asianajosalaisuudesta on huolehdittava ja komission laajasta tiedonsaantioikeudesta huolimatta ainoastaan välttämättömät tiedot tulisivat digimarkkina-asetuksen mukaisen tarkastuksen piiriin silloin, kun kyse on salassa pidettävistä tiedoista. Liitto toivoi myös riittäviä resursseja neuvontapalveluihin. Suomen Yrittäjillä ei ollut huomautettavaa esityksestä.

Myös Kilpailu- ja kuluttajavirasto, liikenne- ja viestintäministeriö ja liikenne- ja viestintävirasto Traficom toivat esiin viranomaisten yhteistyön tärkeyden, sillä digimarkkina-asetus on laaja kokonaisuus, jolla on yhtymäkohtia muihin säädöksiin. Muutamassa lausunnossa kommentoitiin komission digimarkkina-asetukseen perustuvaa laajaa tiedonsaantioikeutta, vaikka kansallisella säätämisellä ei olekaan vaikutusta voimassa olevan EU asetuksen velvoitteisiin. Myös Liikenne- ja viestintävirasto viittasi komission laajoihin tiedonsaantioikeuksiin ja sen mukaan on syytä pyrkiä siihen, että salassa pidettävien tietojen osalta toimitetaan ainoastaan välttämättömät tiedot.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston mukaan kansallinen täydentävä säätäminen on tarpeen ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto on luonteva kansallinen yhteysviranomainen, koska tietyt digimarkkina-asetuksen artiklat edellyttävät jo sellaisenaan komission ja kansallisen kilpailuviranomaisen välistä yhteydenpitoa. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolla voidaan katsoa olevan komissiota paremmat edellytykset selvittää, minkälaisia tietoja muiden kansallisten viranomaisten hallussa on ja mille viranomaiselle komission tulisi kussakin yksittäisessä tapauksessa kohdistaa tietopyyntönsä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston mukaan tietojenvaihdon sujuvuuden kannalta on tärkeää, että lainmuutoksessa täsmennetään tietojenvaihdon kattavan myös salassa pidettävät tiedot esitetysti. Virasto kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että uudet tehtävät tulevat sitomaan jonkin verran viraston resursseja, ja että komission mahdollisiin tieto- ja avustuspyyntöihin vastaamisen työllistävää vaikutusta on kuitenkin hallituksen esitysluonnoksessa todetusti hankala arvioida etukäteen pyyntöjen epäsäännöllisen luonteen takia.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston mukaan olisi tärkeää, että lakiehdotuksessa tarkennettaisiin esitysluonnoksessa esitetysti tietojenvaihdon Euroopan komission kanssa kattavan myös salassa pidettävät tiedot. Lausuntokierroksella olleen lakiehdotuksen 7 d §:n 3 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei saa käyttää digimarkkina-asetuksen nojalla sille toimitettuja tietoja muuhun kuin kyseisessä artiklakohdassa säädettyyn tarkoitukseen. Kolmansien osapuolten virastolle digimarkkina-asetuksen 27 artiklan 1 kohdan nojalla vapaaehtoisesti toimittamiin tietoihin ei olisi viraston tulkinnan mukaan tarpeen kohdistaa käyttörajoitusta. Viraston näkemyksen mukaan esitetty käyttörajoitus rajoittaisi viraston toimivaltuuksia enemmän kuin mitä asetuksen 36 artiklan 1 kohdan nojalla on välttämätöntä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto esitti, että lakiehdotuksen 7 d §:n 3 momenttiin sisältyvä käyttörajoitus poistettaisiin.

Traficom kannattaa Kilpailu- ja kuluttajaviraston nimeämistä keskitetyksi kansalliseksi viranomaiseksi digimarkkina-asetukseen liittyvissä asioissa. Traficom in lausunnossa pidettiin tärkeänä sitä, että lakiehdotuksessa on rajattu Kilpailu- ja kuluttajaviraston saamien tietojen käyttötarkoitukseksi ainoastaan digimarkkina-asetuksen mukaiset tarkoitukset.

Suomen Asianajajaliiton lausunnossa ei otettu kantaa ehdotukseen siltä osin, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto nimettäisiin kansalliseksi yhteysviranomaiseksi eikä siihen, että virasto avustaisi komissiota pyynnöstä tarkastuksilla ja tukisi markkinatutkimuksissa. Asianajajaliiton lausunnossa nostettiin esiin, että komission laajasta tiedonsaantioikeudesta huolimatta on huomioitava, että asianajosalaisuus toteutuu riittävällä tavalla eikä asianajajien asiakkaiden yksityisyys vaarannu. Lausunnon mukaan esityksestä ei käy ilmi, mikä on yrityksen valitustie tilanteessa, jossa Kilpailu- ja kuluttajavirasto avustaa komissiota digimarkkina-asetuksen mukaisessa tutkinnassa, ja tutkinnan kohteen ja viraston edustajien välillä nousee erimielisyys asianajosalaisuuden piiriin kuuluvan tiedon suojusta.

Valtiovarainministeriön lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, että hallituksen esitysluonnoksen jatkovalmistelussa on tehtävä tarkempi tiedonhallintalain mukainen vaiku-

tusten arviointi, josta tulee esiin muun muassa, minkälaisia tietoja Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi luovuttaa Euroopan komissiolle.

Tietosuojavaltuutetun lausunnossa painotettiin, että henkilötietojen suojasta huolehtiminen on digimarkkina-asetusta implementoidessa keskeistä. Tietosuojasetuksella säännellään henkilötietojen suojasta, ja asetuksen valvonnasta Suomessa vastaa tietosuojavaltuutettu. Sekä tietosuojavaltuutetun että liikenne- ja viestintäministeriön lausunnoissa tuotiin esiin Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisu asiassa C-252/21 Meta Platforms vs. Bundeskartellamt, jossa käsitellään kansallisten tietosuojajä ja kilpailuviranomaisten toimivaltaa ja yhteistyötä koskevia periaatteita ja velvoitteita.

Tietosuojavaltuutettu on todennut lausunnossaan, että kuten esitysluonnoksessakin mainittiin, digimarkkina-asetuksen 36 artiklan mukaisesti 15 artiklan nojalla saatuja tietoja portinvartijoiden mahdollisesti käyttämistä kuluttajien profiloititekniikoista voidaan käyttää digimarkkina-asetuksen lisäksi myös yleisen tietosuojasetuksen soveltamiseksi. Tietosuojasetuksen valvonnasta vastaa Suomessa tietosuojavaltuutetun toimisto. Tietosuojavaltuutetun mukaan digimarkkina-asetuksen yhteistyötä kansallisten viranomaisten kanssa käsittelevä 37 artikla viittaa kilpailuviranomaisen lisäksi myös esimerkiksi kansallisiin tietosuojaviranomaisiin. Valtuutetun mukaan jatkovalmistelussa tulisi tunnistaa tietosuojavaltuutetun toimiston rooli kansallisena tietosuojaviranomaisena, jonka kanssa Kilpailu- ja kuluttajaviraston ja komission tulisi tarvittaessa tehdä tarkoituksenmukaista yhteistyötä esitysluonnoksessa tarkoitetuissa tilanteissa, erityisesti siltä osin, kun ne liittyvät yleisen tietosuojasetuksen soveltamisalaan kuuluviin asioihin Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisussa C-252/21 Meta Platforms vs. Bundeskartellamt tarkoitettulla tavalla. Valtuutetun lausunnon mukaan myös digimarkkina-asetuksen aiheuttama tietosuojavaltuutetun toimiston lisäresurssitarve tulee tunnistaa ja arvioida jatkovalmistelussa. Valtuutettu kiinnittää huomiota myös siihen, ettei esityksen vaikutuksia yksityisyyden suojaan ja henkilötietojen suojaan ole riittävällä tavalla arvioitu.

Lausuntopyyntö lähetettiin kolmelle tuomioistuimelle, mutta niiltä ei tullut substanssihuomioita sisältäviä lausuntoja.

7.2

Lausuntopalautteen huomiointi

Lausuntopalautteen perusteella on tehty täydennyksiä ja muokkauksia lähinnä säännöskohtaisiin perusteluihin ja vaikutusarviointeihin, mutta jossain määrin myös nykytilaan ja sen arviointiin sekä suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä käsittelevään lukuun. Eniten täydennyksiä on tehty tietosuojavaltuutetun toimiston huomioiden perusteella. Lausuntokierroksen jälkeen esitysluonnoksen 7 d §:ää on muokattu. Osalla muokkauksista on liittynyt lausuntopalautteeseen.

Lausuntopalautteen perusteella on selvennetty myös sitä, että komission tietopyyntö asetuksen mukaisten tehtävien suorittamiseksi tarpeellisesta tiedosta voi koskea salassa pidettävien tietojen lisäksi myös henkilötietoja ja arvioitu, millaisista henkilötiedoista

saattaa olla kyse. Etukäteen komission tapauskohtaisten tietopyyntöjen edellyttämiä henkilötietoja ei kuitenkaan pystytä tunnistamaan täsmällisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriö on tuonut lausunnossaan esiin EU-oikeuden etusijan lisäksi, että toimitettavien tietojen laajuuden osalta on syytä pyrkiä siihen, että ainoastaan välttämättömät kansallisten viranomaisten tiedot toimitetaan silloin, kun kyse on salassa pidettävistä tiedoista. Tähän ja Elinkeinoelämän keskusliiton ilmeisesti samaan teemaan yritys näkökulmasta liittyvään lausuntokommenttiin liittyen tulee huomioda, että suoraan sovellettavan asetuksen tietopyyntöjä koskeva 21 artiklan 1 kohta edellyttää yrityksiä ja yritysten yhteenliittymiä toimittamaan komissiolle kaikki tarvittavat tiedot asetuksen nojalla sille määrättyjen tehtävien suorittamiseksi ja tietojen toimitusvelvollisuus koskee siten myös salassa pidettäviä tietoja. Yritysten tietojen toimittamisvelvollisuuteen liittyy asetuksen 30 artiklan mukainen sakotusmahdollisuus ja 31 artiklan mukainen uhkasakkomahdollisuus, jos komissio on pyytänyt tietoja yritykseltä päätöksellä. Komission päätöksestä, jolla määrätään yritykselle sakkoja tai uhkasakkoja, voi valittaa 45 artiklan mukaisesti unionin tuomioistuimeen. Jos yritykseen kohdistuva tietopyyntö perustuu pyynnön sijasta komission päätökseen, siitä voi valittaa unionin tuomioistuimeen. Yritysten tietopyyntöihin vastaamista koskevat velvoitteet ja tarkastuksia koskevan 23 artiklan mukaiset yritysten velvoitteet seuraavat suoraan asetuksesta, eikä niiden osalta ehdoteta tässä esityksessä täydentävää sääntelyä.

Täydentävällä sääntelyllä sen sijaan pyritään selkeyttämään 21 artiklan 5 kohdan soveltamiseen liittyviä kansallisia menettelyjä, jotka liittyvät jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten velvollisuuteen toimittaa komissiolle pyynnöstä kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita komissio tarvitsee asetuksessa sille määrättyjen tehtävien suorittamiseksi. Jäsenmaiden viranomaisten tietojen toimitusvelvollisuus koskee siten kaikkea komission tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavaa tietoa, salassa pidettävät tiedot mukaan lukien. Kansallisten viranomaisten tietojentoimitusvelvollisuus koskee kuitenkin vain tietoa, joka on jo kansallisen viranomaisen hallussa. Tietopyynnön vastaanottanut yritys tai kansallinen viranomainen ei voi kieltäytyä toimittamasta komission asetuksen 21 artiklan perusteella pyytämää tietoa siksi, että tieto on salassa pidettävä, tai siksi, että tietopyynnön vastaanottanut taho katsoo, ettei tieto olisi komissiolle välttämätön sille asetuksella määrättyjen tehtävien suorittamiseksi.

Myös asetuksen uudelleentarkastelua koskevan 53 artiklan sanamuodot velvoittavat kansalliset viranomaiset toimittamaan komissiolle niiden hallussa olevia tietoja. Artiklan 53 kohdan 4 mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava kaikki hallussaan olevat tiedot, joita komissio voi edellyttää asetuksen uudelleentarkastelua koskevan kertomuksen laatimiseksi. Artiklan 4 kohdan sanamuoto kattaa myös salassa pidettävät tiedot.

Tarkastuksia koskevan 23 artiklan mukaan komissio voi asetuksen mukaisten tehtävien suorittamiseksi tehdä kaikki tarvittavat yrityksiä koskevat tarkastukset ja artiklan 2 kohdassa säädetään muun muassa siitä, että tarkastuksella on oikeus tutkia kirjanpitoa ja

muita liikeasiakirjoja ja ottaa niistä jäljennöksiä. Nämä tiedot voivat sisältää esimerkiksi liikesalaisuuksia.

Esityksen 7 d § liittyy Suomen viranomaisten ja komission väliseen tiedonkulkuun sekä kansallisten viranomaisten keskinäiseen tiedonkulkuun, jolla pyritään varmistamaan asetuksen mukainen Suomen tiedonantovelvollisuus komissiolle.

Jatkovalmistelun aikana 7 d §:n 2 momentissa ehdotetut tiedonsaantioikeudet sidottiin sanonnallisesti välttämättömään. Säännöskohtaisiin perusteluihin lisättiin muun muassa toteamus, että ”suoraan sovellettavan asetuksen velvoitteiden noudattamiseksi voidaan katsoa olevan välttämätöntä toimittaa se tieto, jota komission tietopyyntö koskee ja jonka komissio katsoo olevan tarpeen tehtäviensä suorittamiseksi.” Lisäksi perusteluihin lisättiin tietoa siitä, että asetuksen mukaiset viranomaisen tiedonantovelvollisuudet eivät rajoitu vain julkiseen tietoon.

Asianajajaliiton lausunnossa on esitetty huoli asianajosalaisuudesta tarkastusten yhteydessä ja asia oli esillä myös Elinkeinoelämän keskusliiton lausunnossa. Asianajajaliiton lausuntoon liittyen voidaan todeta, että digimarkkinasäädöksen mukaiset tarkastukset ovat komission tarkastuksia, joissa käytetään asetuksen mukaisia toimivaltuuksia. Myös oikeussuojakeinot, muutoksenhaku mukaan lukien, määräytyvät EU-säätelyn mukaisesti, vaikka komissio voikin pyytää apua tarkastuksen suorittamisessa sen jäsenmaan kilpailuviranomaiselta, jonka alueella tarkastus tehdään. Jäsenmaan kilpailuviranomainen ei kuitenkaan voi tehdä tarkastusta oma-aloitteisesti, ellei toimivaltuutta siihen ole annettu kansallisessa lainsäädännössä digimarkkina-asetuksen 38 artiklan 7 kohdan nojalla, eikä itsenäisesti komission pyynnöstä. Jäsenmaan kilpailuviranomaisen rooli komission tarkastuksella on siten avustava. Asetuksen 23 artiklan mukaan yrityksen on suostuttava komission päätöksellään määräämään tarkastukseen. Komission tarkastuspäätöksessä on asetuksen mukaisesti mainittava tarkastuksen kohde ja tarkoitus, tarkastuksen aloituspäivä, ilmoitettava mahdollisesti sovellettavaksi tulevista sakoista ja uhkasakoista sekä mainittava oikeudesta hakea muutosta päätökseen tuomioistuimelta. Komission päättämiä asetuksen mukaisia tarkastuksia koskeva valitusoikeus määräytyy siten EU-oikeuden perusteella eikä siitä voi säätää kansallisesti.

Digimarkkina-asetuksessa oikeudesta tulla kuulluksi ja asiakirjoihin tutustumisesta säädetään 34 artiklassa, salassapitovelvollisuudesta 36 artiklassa ja muutoksen hakemisesta unionin tuomioistuimelta 45 artiklassa. Luottamuksellisten tietojen yksilöimisestä ja suojelusta säädetään komission täytäntöönpanoasetuksen 7 artiklassa ja oikeudesta tutustua asiakirja-aineistoon sen 8 artiklassa.

Tietosuojavaltuetun lausunnon perusteella esitykseen on lisätty henkilötietoihin ja asetuksen 15, 36 ja 37 artikloihin liittyviä kirjauksia nykytilan arviointiin, asetuksen ja esityksen vaikutuksiin, esitettävän 7 d §:n säännöskohtaisiin perusteluihin ja suhdetta perustuslakiin ja sääntämisjärjestystä käsittelevään lukuun. Esityksen viranomaisvaikutuksien arvioinnissa kuvatusti esityksestä arvioidaan aiheutuvan vaikutuksia pääasiassa Kilpailu- ja

kuluttajavirastoille ja siillekin vain meiko vanaisessa maarin. Endotetun kansallisen toimintamallin, jossa Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimii yhteysviranomaisena ei arvioida aiheuttavan käytännössä suurempaa työmäärää tietosuojavaltuutetun toimistolle verrattuna siihen, että kansallisesti ei säädettäisi erityisestä yhteysviranomaisesta ja toimivaltaisen viranomaiset toimittaisivat tiedot suoraan komissiolle. Esitykseen on lisätty viittauksia tilanteisiin, joissa yhteydenpito tietosuojavaltuutetun ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston välillä voi olla tarpeen. Esimerkiksi tiedonvaihtoa koskevan 7 d §:n säännöskohtaisia perusteluja on täydennetty toteamalla, että komission tietopyyntö voi olla tarpeen välittää tietosuojavaltuutetun toimistoon tapauksissa, joissa tietopyyntö liittyy esimerkiksi kuluttajien profilointiin tai digimarkkina-asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädettyihin henkilötietojen käsittelyyn ja yhdistelyyn liittyviin velvoitteisiin. Lisäksi asetuksen vaikutuksia koskevassa jaksossa 2.2.4 on mainittu tietosuojavaltuutetun toimiston jatkovalmistelun aikana antamia arvioita digimarkkina-asetuksesta sille aiheutuvasta työstä.

Tietoa tietosuojavaltuutetun ja liikenne- ja viestintäministeriön lausunnoissa mainitusta ennakkoratkaisusta C-252/21 Meta Platforms vs. Bundeskartellamt on lisätty esityksen tietojenvaihtoa koskevaan nykytilan arviointi -jaksoon 3.2.6. Meta-ennakkoratkaisu liittyy pääasiassa kilpailusääntöjen soveltamiseen sekä kilpailuoikeuden ja yleisen tietosuojasetuksen väliseen suhteeseen, eikä ennakkoratkaisun arvioida edellyttävän digimarkkina-asetukseen liittyvää esitettyä laajempaa kansallista täydentävää säätämistä.

Elinkeinoelämän keskusliiton lausunnossa on nostettu esille digi- ja dataregulaation soveltamiseen liittyvä neuvonta ja sen resurssit. Digimarkkina-asetuksen soveltamiseen liittyviä tulkintoja voi antaa komissio asetuksen yksinomaisena täytäntöönpanosta vastaavana viranomaisena ja viime kädessä myös unionin tuomioistuin. Asetuksen 46 artiklan mukaisesti komissio voi antaa täytäntöönpanosäädöksiä, 47 artiklan mukaan suuntaviivoja ja 49 artiklan mukaan delegoituja säädöksiä. Komission digimarkkina-asetusta koskeva ensimmäinen täytäntöönpanoasetus annettiin huhtikuussa 2023 ((EU) 2023/814). Komissio on julkaissut myös digimarkkina-asetusta koskevan kysymyksiä ja vastauksia osion internetisivuillaan. Lisäksi komissio on julkaissut tähän mennessä seitsemän tarvittaessa päivitettävää mallipohjaa (*template*) käytettäväksi kun asetuksen mukaisia tietoja toimitetaan komissiolle. Kansallisen viranomaisen sijasta komission voidaan katsoa edellä todettu huomioiden olevan paras taho antamaan asetukseen ja sen tulkintaan liittyvää neuvontaa. Hallintolain 8 §:ään perustuvasta neuvontavelvollisuudesta voidaan todeta, ettei se velvoita tulkintakannanottojen esittämiseen komission toimivaltaan kuuluvista digimarkkina-asetukseen liittyvistä kysymyksistä. Viime kädessä unionin tuomioistuin voi antaa tulkintaratkaisuja asetuksen tulkinnasta.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi kuitenkin tarvittaessa neuvoa kysyjä yleisellä tasolla esimerkiksi asetuksen sisällöstä, toimivaltaisesta viranomaisesta ja tietojen toimittamisesta virastolle. Yleisesti voidaan arvioida, että kansalliset vaikutusmahdollisuudet komission digimarkkina-asetusta koskevan neuvonnan resursointiin ovat marginaaliset. Digimarkkina-asetuksen tulkintaa ja yhteistyötä komission kanssa auttavat asetuksen täytäntöönpanoasetus, asetuksen eri artiklojen mukaista tietojenantoa koskevat mallipohjat

sekä komission internetsivuillaan julkaisema kysymykset ja vastaukset -osio.

Muutamassa lausunnossa viitattuun viranomaisten väliseen yhteistyöhön ja tiedonkulkuun liittyen voidaan mainita myös digimarkkina-asetuksen 40 artiklan mukainen korkean tason ryhmä. Sääntelyn johdonmukaisuudesta eri sääntelyvälineiden kesken on pyritty huolehtimaan perustamalla korkean tason ryhmä, jonka jäsenet antavat komissiolle ohjeistusta toimivaltaansa kuuluvilla aloilla ja johon kuuluvat Euroopan tietosuojavaltuutettu ja tietosuojaneuvosto, Euroopan sähköisen viestinnän yhteistyöelin, Euroopan kilpailuviranomaisten verkosto, kuluttajansuojan yhteistyöverkko ja audiovisuaalisten mediapalvelujen eurooppalaisten sääntelyviranomaisten ryhmä.

Valtiovarainministeriön lausunnossa viitattiin tiedonhallintalain mukaiseen vaikutusten arvioinnin tekemisen tarpeeseen. Esitystä on jatkovalmistelun aikana arvioitu lisää tästä näkökulmasta ja asiaa on käsitelty vaikutusarvioinnin ja 7 d §:n säännöskohtaisten perustelujen yhteydessä. Esityksen vaikutusarviointiin on lisätty erillinen jakso vaikutuksista tiedonhallintaan.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunnossa esitettiin, että ehdotetussa 7 d §:n 3 momentissa oleva tietojen käyttörajoitus poistettaisiin. Esitetyn 3 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei saisi käyttää kolmansien osapuolten sille toimittamia tietoja muuhun kuin digimarkkina-asetuksen 27 artiklassa mainittuun tarkoitukseen. Traficom lausunnossa puolestaan pidettiin perusteltuna sitä, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston saamien tietojen käyttö rajataan vain digimarkkina-asetuksen mukaisiin tarkoituksiin. Jatkovalmistelussa 7 d §:n 3 momenttia muutettiin hieman ja säännöskohtaisia perusteluja täydennettiin.

8

Säännöskohtaiset perustelut

Laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta

Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin lisättäisiin uusi 1 b luku, jossa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston digimarkkina-asetukseen liittyvistä tehtävistä. Säännökset olisivat luonteeltaan asetuksen sääntelyä täydentäviä ja niillä varmistettaisiin asetukseen perustuvan kansallisten viranomaisten ja komission välisen tietojenvaihdon toimivuus sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltuuksien riittävyys komission avustamiseksi digimarkkina-asetuksen edellyttämässä laajuudessa. Uusi 1 b luku koostuisi lakiin lisättävistä 7 d–7 f §:stä, joissa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta keskitettynä kansallisena yhteysviranomaisena kansallisten viranomaisten ja komission välillä (7 d §) sekä komission avustamisesta tarkastusten (7 e §) ja markkinatutkimusten (7 f §) toteuttamisessa.

7 d §. Digimarkkina-asetukseen perustuva tietojenvaihto. Pykälässä säädettäisiin digimarkkina-asetukseen perustuvasta tietojenvaihdosta kansallisten viranomaisten ja Euroopan komission välillä siten, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimisi keskitettynä kansallisena yhteysviranomaisena ja se voisi salassapitosäännösten estämättä vastaanottaa

digimarkkina-asetuksen artikloissa tarkoitettuja tietoja muilta kansallisilta viranomaisilta kuin tuomioistuimilta ja luovuttaa niitä Euroopan komissiolle. Pykälä ei sen sijaan koski komission yrityksille osoittamia tietopyyntöjä. Pykälän tarkoituksena olisi mahdollistaa asetuksen 21 artiklan 5 kohdassa, 39 artiklassa sekä 53 artiklassa säädettyjen Euroopan komission ja kansallisten viranomaisten välisen tietojenvaihdon toteuttaminen käytännössä. Lisäksi pykälässä säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta luovuttaa komissiolle kolmansien osapuolten digimarkkina-asetuksen 27 artiklan nojalla toimittamat tiedot.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta keskitettynä kansallisena yhteysviranomaisena digimarkkina-asetukseen perustuvassa kansallisten viranomaisten ja komission välisessä tietojenvaihdossa. Kansallisilla viranomaisilla ei tarkoiteta tässä kansallisia tuomioistuimia, joihin viitataan digimarkkina-asetuksen 39 artiklassa. Keskitetyn yhteysviranomaisen osoittamisen tarkoituksena on varmistaa komission ja kansallisten viranomaisten välisen yhteydenpidon toimivuus ja siten myötävaikuttaa asetuksen tehokkaaseen täytäntöönpanoon, sillä komissiolla ei oletettavasti ole tarkkaa tietoa siitä, millä kansallisella viranomaisella voi kulloinkin kyseessä olevassa tapauksessa olla hallussaan sellaisia tietoja, joita komissio voisi tarvita asetuksen täytäntöönpanoon liittyvien tehtäviensä hoitamiseksi. On myös mahdollista, että yksittäisessä tapauksessa relevantteja tietoja voi olla usean eri kansallisen viranomaisen hallussa. Tällaisessa tapauksessa keskitettynä yhteysviranomaisena toimiva Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittäisi komissiolta saamansa tietojen toimittamista koskevan pyynnön relevantteille kansallisille viranomaisille. Relevantti kansallinen viranomainen yksilöitäisiin tapauskohtaisesti sen perusteella, minkä viranomaisen tehtäväkenttään kuuluvia tietoja komissio kulloinkin tarvitsee.

Digimarkkina-asetuksen täytäntöönpanon kannalta relevantteja tietoja voidaan arvioida olevan esimerkiksi Traficomilla liittyen viestintämarkkinoihin ja -palveluihin. Merkityksellisiä tietoja saattaa olla Traficomien hallussa esimerkiksi koskien viestintäpalvelulain määrittelemiä henkilöiden välisiä numeroista riippumattomia viestintäpalveluita tai DSA:n määrittelemiä välityspalveluita. Kilpailu- ja kuluttajaviraston kansallisen yhteysviranomaisen rooli yhteysviranomaisena saattaa olla hyödyllinen esimerkiksi potentiaalisissa tilanteissa, joissa DSA:n mukaiset välityspalveluiden tarjoajat, jotka ovat nimetty erittäin suuriksi verkkoalustoiksi tai hakukoneiksi, ovat osittain samoja toimijoita kuin digimarkkina-asetuksen portinvartijoiksi nimettävät tai nimetyt toimijat. DSA:n kansallinen koordinaattoriviranomainen tulee olemaan Traficom ([HE 70/2023 vp](#), EV 73/2023 vp, mm. lait 18/2024, 19/2024 ja 20/2024). Esitykseen sisältyvät lait tulivat voimaan 17.2.2024.

Digimarkkina-asetuksen täytäntöönpanon kannalta relevantteja tietoja voi olla myös Finanssivalvonnalla liittyen maksupalvelumarkkinoihin. Myös Kilpailu- ja kuluttajavirastolla saattaa olla hallussaan tietoja esimerkiksi kilpailutilanteesta sellaisilla markkinoilla, joilla toimii digimarkkina-asetuksen nojalla portinvartijaksi nimettyjä yrityksiä. On mahdollista, että tietopyyntö olisi tarpeen välittää myös tietosuojavaltuutetun toimistoon niissä tapauksissa, joissa tietopyyntö liittyy esimerkiksi kuluttajien profilointiin tai digimarkkina-

asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa säädettyihin henkilötietojen käsittelyyn ja yhdistelyyn liittyviin velvoitteisiin. On mahdollista, että näissä tiedoissa on mukana myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Tietosuojavaltutetun toimiston asiantuntemusta voidaan tarvita myös muihin henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuoja-asetukseen liittyviin kysymyksiin, kuten esimerkiksi tietosuoja-asetuksen mukaista suostumusta koskeviin kysymyksiin vastaamiseen.

Keskitettyinä yhteysviranomaisena toimimista koskevan tehtävän osoittaminen Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ei vaikuttaisi komission mahdollisuuteen toimittaa tietopyyntönsä asetuksen nojalla suoraan yksittäiselle kansalliselle viranomaiselle. Komission toimittaessa pyyntönsä suoraan kansalliselle viranomaisella kyseinen viranomainen vastaisi suoraan komissiolle sen sijaan, että vastaus toimitettaisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston välityksellä. Komission digimarkkina-asetusta koskevan täytäntöönpanoasetuksen (C(2023) 2530 final) asiakirjojen toimittamista ja vastaanottamista koskevan 11 artiklan mukaan asetuksen mukainen asiakirjojen toimittaminen komissiolle ja komissiosta on tehtävä digitaalisesti. Komissio voi julkaista lähetys- ja allekirjoitustapoja koskevat tekniset eritelvät ja päivittää niitä säännöllisesti. Sen sijaan jäsenmaiden kansallisten kilpailuviranomaisten välinen viestintä asetuksen mukaisia portinvartijoita koskeviin kansallisen kilpailusääntelyn mukaisiin täytäntöönpanotoimiin liittyen tapahtuu asetuksen 38 artiklan mukaan Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston välityksellä, jota käytetään vakiintuneesti myös kilpailuasioissa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei toimisi kansallisena yhteysviranomaisena kansallisten tuomioistuinten osalta. Kukin kansallinen tuomioistuin vastaisi digimarkkina-asetukseen perustuvasta tietojenvaihdosta Euroopan komission kanssa 39 artiklan mukaisesti. Artiklan 39 kohdassa 2 veloitetaan jäsenvaltiot toimittamaan komissiolle jäljennös kaikista kansallisten tuomioistuinten kirjallisista tuomioista, joissa päätetään asetuksen soveltamisesta. Kukin kansallinen tuomioistuin toimittaisi siten itsenäisesti komissiolle jäljennöksen tuomiosta, jossa päätetään digimarkkina-asetuksen soveltamisesta. Artiklan 39 kohdan 4 nojalla Euroopan komissio voi pyytää kansallista tuomioistuinta toimittamaan sille kaikki asian arvioinnissa tarvittavat asiakirjat tai varmistamaan niiden toimittamisen. Komission ja kansallisten tuomioistuinten välistä tietojenvaihtoa koskevassa 39 artiklassa ei säädetä siitä, mitä tuomioistuimia siinä tarkoitetaan. Artiklan voidaan katsoa koskevan kaikkia kansallisia tuomioistuimia, joissa saatetaan antaa portinvartijoiksi nimettyjä yrityksiä koskevia ratkaisuja digimarkkina-asetuksen soveltamisesta. Digimarkkina-asetuksen kansallisten tuomioistuinten kanssa tehtävää yhteistyötä koskevaa 39 artiklaa on käsitelty tarkemmin esityksen nykytilaa ja sen arviointia koskevissa jaksoissa 3.2.5 ja 3.2.6.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että kansallisena yhteysviranomaisena toimiessaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta kansallisilta viranomaisilta niiden hallussa olevat digimarkkina-asetuksen 21 artiklan 5 kohdassa ja 53 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen tiedonantovelvoitteiden toteuttamiseksi välttämättömät tiedot ja luovuttaa ne edelleen Euroopan komissiolle. Komission tietopyyntöä koskevan 21 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltuisten viran

pyyntöjä koskevat 21 artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on pyynnöstä toimitettava komissiolle kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita komissio tarvitsee asetuksessa sille määrättyjen tehtävien suorittamiseksi. Komission oikeus saada tietoja kansallisilta toimivaltaisilta viranomaisilta kattaa myös salassa pidettäviä tietoja, jos ne ovat komissiolle asetuksen tehtävien suorittamisen kannalta tarpeellisia. Tietojen toimitusvelvoite koskee vain jo entuudestaan kansallisten viranomaisten hallussa olevia tietoja. Virasto toimisi 21 artiklan 5 kohdan osalta tarvittaessa komission Suomen viranomaisia koskevan tietopyynnön edelleen välittäjänä ja tiedon komissiolle edelleen toimittajana. Suoraan sovellettavan asetuksen velvoitteiden noudattamiseksi voidaan katsoa olevan välttämätöntä toimittaa se tieto, jota komission tietopyyntö koskee ja jonka komissio katsoo olevan tarpeen tehtäviensä suorittamiseksi. Siten momentti tarkoittaa, että tietopyynnön kohteen tulee toimittaa kaikki se hallussaan oleva tieto mitä komissio pyytää 21 artiklan nojalla, eikä tietopyynnön kohde arvioi, mikä on komissiolle sen tehtävien suorittamiseksi tarpeen tai välttämätöntä.

Asetuksen 53 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita komissio voi edellyttää arviointia koskevan kertomuksen laatimiseksi. Artiklan 53 mukaisessa arvioinnissa arvioidaan, onko asetuksen tavoitteet saavutettu sekä vaikutuksia yrityskäyttäjiin ja loppukäyttäjiin. Lisäksi siinä selvitetään, onko sääntöjä tarpeen muuttaa. Asetuksen 21 artiklan 5 kohdan ja 53 artiklan 4 kohdan sanamuodot eivät rajoitu ainoastaan julkisiin tietoihin, minkä vuoksi momentissa säädettäisiin selvyiden vuoksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolla olevan oikeus saada niissä tarkoitetut tiedot ja asiakirjat salassapitosäännösten estämättä. Komission oikeus saada myös salassa pidettäviä tietoja perustuu suoraan sovellettavaan asetukseen eikä kansallinen täydentävä sääntely koske komission tiedonsaantioikeutta. Komission tietopyyntö asetuksen mukaisten tehtävien suorittamiseksi tarpeellisesta tiedosta voi koskea myös liikesalaisuuksia, henkilötietoja ja muuta ei julkista tietoa.

Pykälän 2 ja 3 momentin salassapitosäännösten estämättä -muotoilu viittaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain tai muun lain salassapitosäännöksiin. Henkilötietoja voivat olla esimerkiksi yritysten vastuuhenkilöiden nimet. Voidaan arvioida, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston kautta komissiolle toimitetuissa tiedoissa olisi mahdollisesti samanlaisia henkilötietoja kuin mitä Kilpailu- ja kuluttajaviraston kilpailuvastuualueen tietosuojaselosteen mukaan enimmäkseen käsitellään virastossa kilpailuvastuualueella. Näitä ovat nimi, yhteystiedot, työnantaja, työtehtävät, työasema, työhistoria ja koulutustaus. Komission jäsenmaalle kohdistamien tietopyyntöjen sisältöjä ei pystytä täysin etukäteen ennakoimaan, mutta ei voida sulkea pois sitä, että tietopyyntöihin vastaaminen voisi edellyttää myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen toimittamista osana vastausta.

Koska salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta ja toisaalta saamisesta ei tule säätää kaksinkertaisesti, pykälässä ei esitetä säädettäväksi, että muilla kansallisilla viranomaisilla olisi oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä asetuksen mukaista tietoa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, joka välittäisi ne edelleen komissiolle. Viraston oikeus saada

tietoja tarkoittaa kuitenkin, että muulla kansallisella viranomaisella olisi oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tieto, jonka virasto välittäisi edelleen komissiolle. Muulla kansallisella viranomaisella olisi siten oikeus luovuttaa myös ei-julkista tietoa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, joka välittäisi tiedon eteenpäin komissiolle.

Momentissa säädettäisiin myös Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimitettujen tietojen ja asiakirjojen käyttörajoituksesta siten, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei saisi käyttää momentin nojalla muilta viranomaisilta saamiaan tietoja muuhun tarkoitukseen.

Muut kansalliset viranomaiset toimittaisivat tietoja Kilpailu- ja kuluttajavirastolle sähköisesti salattua tai muuten suojattua tiedonsiirtoyhteyttä käyttäen. Vastuu komissiolle toimitettavien tietojen oikeellisuudesta olisi tietoja antavalla viranomaisella, ei tiedot komissiolle välittävällä Kilpailu- ja kuluttajavirastolla. Kilpailu- ja kuluttajavirasto pyrki toimittamaan muilta kansallisilta viranomaisilta saadut tiedot eteenpäin komissiolle siinä muodossa kuin se on ne saanut. Mikäli Suomen viranomaisten vastaus komissiolle kattaisi useammalta kansalliselta viranomaiselta saatua tietoa, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voisi koota ja ryhmitellä tietoja ja tehdä muun muassa teknisluonteisia muokkauksia tietoihin muuttamatta kuitenkaan toisen viranomaisen toimittamien tietojen materiaalista sisältöä.

Kansallisen yhteysviranomaisen nimeäminen ei estäisi eikä vapauttaisi kansallisia viranomaisia vastaamasta suoraan komissiolle sellaisiin tietopyyntöihin, jotka komissio toimittaisi suoraan niille sen sijaan, että ne toimitettaisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston kautta. Jos komission tietopyyntö toimitettaisiin suoraan muulle kansalliselle viranomaiselle kuin Kilpailu- ja kuluttajavirastolle, tietopyynnön saanut kansallinen viranomainen toimittaisi tiedon suoraan komissiolle. Jos komission tietopyyntö tulisi kansalliselle viranomaiselle Kilpailu- ja kuluttajaviraston kautta, vastaus komissiolle toimitettaisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston kautta.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto olisi rekisterinpitäjä kun se käsittelisi tässä momentissa tarkoitettuja muilta kansallisilta viranomaisilta saatuja tietoja niiden komissiolle toimittamista varten. Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 7 a §:ssä säädetään rajoituksesta rekisteröidyn oikeuteen tutustua hänestä kerättyihin tietoihin. Pykälä koskee tietoja, joita virasto käsittelee sen hoitaessa kilpailulain, hankintalain tai erityisalojen hankintalain mukaisia valvontatehtäviään. Pykälän ei katsota soveltuvan esityksessä tai digimarkkina-asetuksessa tarkoitettuihin tietoihin. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ei muodostuisi esityksen perusteella digimarkkina-asetuksen valvontatehtävää komission toimiessa asetuksen täytäntöönpanijana, eikä esitys aiheuttaisi tarvetta rajoittaa rekisteröidyn oikeutta tutustua hänestä kerättyyn tietoon sen vuoksi, että siitä tiedon antaminen vaarantaisi valvonnan tai sen tarkoituksen toteutumisen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta luovuttaa salassapitosäännösten estämättä Euroopan komissiolle kaikki Kilpailu- ja kuluttajavirastolle asetuksen 27 artiklan 1 kohdan nojalla toimitetut tiedot sekä Kilpailu- ja kuluttajavirastol-

le toimitettujen tietojen käyttöä koskevasta rajoituksesta. Momentti perustuisi 27 artiklan 1 ja 3 kohtiin. Artiklan 1 kohta velvoittaa kansalliset kilpailuviranomaiset vastaanottamaan minkä tahansa kolmannen osapuolen esittämät portinvartijoiden käytäntöjä ja käyttäytymistä koskevat ilmoitukset. Kolmansia osapuolia voivat olla artiklan mukaan esimerkiksi asetuksen 3 artiklan 9 kohdan mukaisessa nimeämispäätöksessä lueteltujen ydinalustapalveluiden yrityskäyttäjät, kilpailijat tai loppukäyttäjät sekä niiden edustajat. Yrityskäyttäjät ja loppukäyttäjät on määritelty asetuksen 2 artiklassa. Kilpailu- ja kuluttajaviraston komissiolle toimittamat tiedot voisivat siten olla esimerkiksi yrityksiltä ja luonnollisilta henkilöiltä saatuja tietoja. Asetuksen mukaisesti kolmannet osapuolet voisivat halutessaan toimittaa tiedot myös suoraan komissiolle kansalliselle kilpailuviranomaiselle toimittamisen sijasta. Artiklan 3 kohta velvoittaa kansalliset kilpailuviranomaiset välittämään kolmansien osapuolten esittämät tiedot komissiolle silloin, kun kansallinen kilpailuviranomainen katsoo niiden perusteella kyseessä saattavan olla asetuksen noudattamatta jättäminen. Jos Kilpailu- ja kuluttajavirastolle artiklan 27 perusteella toimitetuissa tiedoissa epäillään, että asetuksen henkilötietojen yhdistelyyn ja siihen liittyvään suostumukseen taikka kuluttajien laki verkon välityspalvelujen valvonnasta (18/2024) profilointiin liittyviä sääntöjä ei ole noudatettu, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voisi olla tarvittaessa ennen tietojen komissiolle toimittamista yhteydessä tietosuojavaltuutettuun sen arvioimiseksi, saat-taako kyseessä olla kyseisten säännösten noudattamatta jättäminen.

Kolmansien osapuolten asetuksen 27 artiklan nojalla Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimit-tamat tiedot voivat koskea mitä tahansa portinvartijayrityksen käytäntöä ja käyttäytymis-tä, minkä vuoksi tiedot voivat joissakin tapauksissa sisältää myös salassa pidettäviä tieto-ja. Vaikka Kilpailu- ja kuluttajavirastolla voidaan katsoa olevan julkisuuslain säännösten ja asetuksen suoraan velvoittavan luonteen johdosta oikeus vastaanottaa sekä välittää ko-missiolle 27 artiklan nojalla saamansa tiedot, säädettäisiin momentissa selvyiden vuoksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta toimittaa tiedot komissiolle salassapitosäännös-ten estämättä. Momentissa säädettäisiin tietojen käyttörajoituksesta siten, ettei Kilpailu- ja kuluttajavirasto saisi käyttää sille asetuksen 27 artiklan nojalla toimitettuja kolmansien osapuolten tietoja muuhun kuin asetuksessa säädettyyn tarkoitukseen. Asetuksen nojalla kerättyjen tietojen sallituista käyttötarkoituksista säädetään asetuksen 36 artiklassa.

Digimarkkina-asetuksen 1 artiklan mukaan digimarkkina-asetus ei rajoita SEUT 101 ja 102 artiklojen eikä EU:n sulautuma-asetuksen mukaisten yrityskauppavalvontasääntöjen so-veltamista. Digimarkkina-asetus ei rajoita artiklan mukaan myöskään kansallisten kilpai-lunrajoituksiin ja yrityskauppavalvontaan liittyvien sääntöjen soveltamista. Asetuksen 1 artiklan mukaan kansalliset viranomaiset eivät saa kuitenkaan tehdä komission digimarkkina-asetuksen nojalla tekemän päätöksen kanssa ristiriitaisia päätöksiä. Tätä varten komissio ja jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä ja koordinoivat täytäntöönpanotoimi-aan. Artiklan 27 mukainen ilmoitus ei estäisi Kilpailu- ja kuluttajaviraston erillistä, koko-naan tai osittain samaa menettelyä koskevan epäillyn kilpailulain rikkomisen tutkimista kilpailulain perusteella tilanteessa, jossa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tehdyssä yhteyde-notossa viitattaisiin digimarkkina-asetuksen ohella tai pelkästään kilpailusääntöjen mah-

dolliseen rikkomiseen taikka jossa ei voida aluksi määritellä, liittyykö menettely mahdollisesti digimarkkina-asetuksen vai kilpailusääntöjen rikkomiseen vai molempiin.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto olisi rekisterinpitäjä kun se käsittelee tässä momentissa tarkoitettuja kolmansien osapuolten virastolle toimittamia tietoja. Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 7 a §:ssä säädetään rajoituksesta rekisteröidyn oikeuteen tutustua hänestä kerättyihin tietoihin. Pykälän ei katsota soveltuvan esityksessä tai digimarkkina-asetuksessa tarkoitettuihin tietoihin. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ei muodostuisi esityksen perusteella digimarkkina-asetuksen valvontatehtävää komission toimiessa asetuksen täytäntöönpanijana, eikä esitys aiheuttaisi tarvetta rajoittaa rekisteröidyn oikeutta tutustua hänestä kerättyyn tietoon sen vuoksi, että siitä tiedon antaminen vaarantaisi valvonnan tai sen tarkoituksen toteutumisen.

7 e §. Digimarkkina-asetukseen perustuvat tarkastukset. Pykälässä säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston velvollisuudesta avustaa Euroopan komissiota digimarkkina-asetuksen nojalla yritysten tai yritysten yhteenliittymien toimitiloissa suoritettavilla tarkastuksilla sekä poliisin virka-apun pyytämisestä. Asetus ei mahdollista tarkastuksia pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin. Pykälä perustuisi asetuksen 23 artiklaan, jonka 3 kohdan mukaan komissio voi pyytää tarkastuksen suorittamiseksi apua siltä kansalliselta kilpailuviranomaiselta, jonka toimivaltaan kuuluvalla alueella tarkastus suoritetaan. Artiklan 7 kohdan mukaan kansallisen kilpailuviranomaisen virkahenkilöiden ja valtuuttamien tai nimittämien henkilöiden on kyseisen viranomaisen tai komission pyynnöstä aktiivisesti avustettava virkahenkilöitä ja muita mukana olevia henkilöitä, jotka komissio on valtuuttanut. Artiklan 8 kohdan mukaan jäsenvaltion on tarvittaessa annettava komission valtuuttamille virkahenkilöille ja muille mukana oleville henkilöille apua tarkastuksen suorittamiseksi tilanteissa, joissa tarkastuksen kohteena oleva yritys tai yritysten yhteenliittymä vastustaa tarkastusta. Tarvittaessa jäsenvaltion tulee pyytää poliisin tai vastaavan lainvalvontaviranomaisen virka-apua.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston velvollisuudesta avustaa Euroopan komissiota digimarkkina-asetuksen nojalla suoritettavilla tarkastuksilla siten kuin asiasta säädetään asetuksen 23 artiklassa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto on Suomessa asetuksen 23 artiklassa tarkoitettu kansallinen kilpailuviranomainen.

Komissiota avustavilla henkilöillä on käytössään 23 artiklan 2 ja 4 kohdissa säädetyt valtuudet. Artiklan 2 kohdan mukaan tarkastusta toimittaessaan virkahenkilöillä ja muilla mukana olevilla henkilöillä, jotka komissio on valtuuttanut tekemään tarkastuksen, on oikeus päästä yritysten ja yritysten yhteenliittymien kaikkiin tiloihin, kaikille alueille ja kaikkiin kulkuneuvoihin; tutkia kirjanpitoa ja muita liikeasiakirjoja riippumatta siitä, missä muodossa ne on tallennettu; ottaa tai saada missä tahansa muodossa jäljennöksiä tai otteita kirjanpidosta tai asiakirjoista; vaatia yritystä tai yritysten yhteenliittymää antamaan pääsyn organisaatioonsa, toimintaansa, tietotekniikkajärjestelmäänsä, algoritmeihinsa, tietojenkäsittelyynsä ja liiketoimintakäytäntöihinsä ja antamaan niihin liittyviä selityksiä sekä tallentaa tai dokumentoida millä hyvänsä teknisellä tavalla annetut selitykset; sine-

töidä mitkä tahansa yrityksen tilat ja kirjanpito tai asiakirjat tarkastuksen ajaksi ja siinä laajuudessa kuin se on tarpeen tarkastuksen suorittamiseksi; sekä pyytää kaikilta yrityksen tai yritysten yhteenliittymän edustajilta tai henkilöstön jäseniltä tarkastuksen kohteeseen ja tarkoitukseen liittyviä selvityksiä tosiseikoista ja asiakirjoista ja millä hyvänsä teknisellä tavalla tallentaa saamansa vastaukset.

Artiklan 4 kohdan mukaan tarkastusta toimittavat voivat vaatia yritystä tai yritysten yhteenliittymää antamaan pääsyn organisaatioonsa, toimintaansa, tietotekniikkajärjestelmäänsä, algoritmeihinsa, tietojenkäsittelyynsä ja liiketoimintakäytäntöihinsä ja antamaan niihin liittyviä selityksiä sekä esittää kysymyksiä yrityksen tai yritysten yhteenliittymän kelle tahansa edustajalle tai henkilöstön jäsenelle.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin digimarkkina-asetuksen 23 artiklan 8 kohdassa tarkoitetun virka-avun pyytämisestä poliisilta. Momentissa olisi viittaus poliisin virka-apua koskevaan poliisilain 9 luvun 1 §:ään, jonka 1 momentin mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään, sekä laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään. Momentissa säädettäisiin lisäksi, että virka-apua koskevan pyynnön poliisille tekisi Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Vaikka momentissa tarkoitetuissa virka-aputilanteissa voitaisiin katsoa olevan kyse poliisilain 9 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetusta laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle annettavasta virka-avusta, esitetään momenttiin lisättäväksi viittaussäännös poliisilakiin selvyuden vuoksi.

Momentin nojalla tapahtuva poliisin virka-avun pyytäminen ei rajoittuisi vain niihin tarkastuksiin, joiden toimittamiseksi komissio on esittänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolle avustamista koskevan pyynnön asetuksen 23 artiklan 3 kohdan nojalla, vaan se kattaisi myös tilanteet, joissa tarkastuksen kohde vastustaa sellaista tarkastusta, jonka toteuttamiseksi komissio ei ole ennen tarkastuksen alkamista esittänyt avustamista koskevaa pyyntöä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle.

7 f §. *Digimarkkina-asetukseen perustuvat markkinatutkimukset.* Pykälässä säädettäisiin digimarkkina-asetuksen nojalla toteutettaviin markkinatutkimuksiin liittyvistä Kilpailu- ja kuluttajaviraston tehtävistä ja se perustuisi digimarkkina-asetuksen 16 artiklan 5 kohtaan sekä 41 artiklaan.

Pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta komissiota avustavana toimivaltaisena viranomaisena. Momentti perustuisi asetuksen 16 artiklan 5 kohtaan, jonka mukaan komissio voi pyytää yhtä tai useampaa jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista tukemaan sitä sen markkinatutkimuksessa. Portinvartijoiden nimeämistä koskevan 17 artiklan mukaan komissio voi tehdä markkinatutkimuksen selvittääkseen, olisiko ydinalustapalveluja tarjoava yritys nimettävä portinvartijaksi tai määritelläkseen nimeämispäätöksessä lueteltavat ydinalustapalvelut. Artiklan 18 mukaan komissio voi tehdä markkinatutkimuksen sen selvittämiseksi, onko portinvartija jättänyt järjestelmällisesti noudattamatta velvoitteitaan. Uusia palveluita ja käytäntöjä koskevan 19 artiklan mu-

kaan komissio voi tehdä markkinatutkimuksen selvittääkseen, olisiko yksi tai useampi digitaalialan palvelu lisättävä ydinalustapalvelujen luetteloon, tai havaitakseen sellaisia käytäntöjä, jotka rajoittavat ydinalustapalvelujen kilpailullisuutta tai jotka ovat epäoikeudenmukaisia ja joihin ei tehokkaasti puututa asetuksessa. Siten komission avustamispyyntö voi liittyä portinvartijoiden nimeämiseen, velvoitteiden systemaattisen noudattamatta jättämisen tutkintaan tai sen tutkimiseen, tulisiko uusia palveluja tai käytäntöjä lisätä ydinalustapalvelujen luetteloon.

Avustaminen voisi olla esimerkiksi sitä, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston virkahenkilöt avustaisivat asetuksen 22 artiklan 2 kohdan mukaisesti komissiota sen pyynnöstä toteuttamaan Suomessa pidettävän kuulemisen. Asetuksen 23 artiklan 3 kohdan mukaisesti komissio voi pyytää kilpailuviranomaiselta, jonka alueella tarkastus tehdään, apua komission tarkastuksen suorittamisessa. On mahdollista, että komissio voisi pyytää apua myös tarkastukseen, joka liittyy 17, 18 tai 19 artiklassa säädettyyn markkinatutkimukseen.

Pykälän 2 *momentissa* säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivallasta tehdä markkinatutkimuksen aloittamista koskevia pyyntöjä komissiolle. Momentti perustuisi digimarkkina-asetuksen 41 artiklaan, jonka 1–3 kohtien nojalla jäsenvaltiot voivat pyytää komissiota aloittamaan asetuksen 17–19 artikloissa tarkoitettuja markkinatutkimuksia.

Asetuksen 41 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on esitettävä näyttöä pyyntöjensä tueksi. Näyttö voi sisältää tietoja sellaisista uusista tuotteista, palveluja, ohjelmistoja tai ominaisuuksia koskevista tarjouksista, jotka herättävät huolta kilpailullisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta ja jotka on toteutettu joko olemassa olevien ydinalustapalvelujen puitteissa tai muulla tavalla.

Koska Kilpailu- ja kuluttajavirastolla arvioidaan olevan kansallisista viranomaisista paras asiantuntemus arvioida tarvetta markkinatutkimuksen tekemiselle, sillä olisi päätösvalta markkinatutkimusta koskevan pyynnön tekemisessä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto voisi kuitenkin kuulla asiayhteydestä riippuen tarvittavia muita kansallisia viranomaisia ja ministeriöitä kokonaiskuvan ja tarpeen selvittämiseksi sekä näytön keräämiseksi. Muut kansalliset viranomaiset voisivat myös ehdottaa Kilpailu- ja kuluttajavirastolle markkinatutkimuksia koskevan pyynnön tekemistä. Koska Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ei annettaisi esityksessä asetuksen 38 artiklan 7 mukaista asetuksen velvoitteiden noudattamatta jättämisen tutkintatoimivaltuutta, näyttö pyynnön tukemiseksi perustuisi lähtökohtaisesti kansallisten viranomaisten hallussa jo olevaan markkinatietoon.

9

Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan mahdollisimman pian.

10

Suhde muihin esityksiin

Sisämarkkinoita vääristävistä ulkomaisista tuista annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen EU 2022/2560 liittyvä kansallinen sääntely on sisällytetty Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin. Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin sisällytettiin 24.11.2023 voimaan tullessa laissa Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta (1029/2023) uusi 1 a luku, joka sisältää uudet 7 b ja 7 c §:t. Kyseinen muutos on otettu tässä esityksessä huomioon siten, että Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin esitetään lisättäväksi uusi 1 b luku, johon sisältyisivät uudet 7 d, 7 e ja 7 f §.

Digipalvelusäädökseen liittyvän kansallisen säätämisen yhteydessä (HE 70/2023 vp , EV 73/2023 vp) ei esitetty muutoksia lakiin Kilpailu- ja kuluttajavirastosta. Digipalvelusäädökseen liittyen säädettiin kansallisesti, että kuluttaja-asiamies toimisi tiettyjen asioiden osalta digipalveluasetuksen valvontaviranomaisena. Esityksen perusteella säädettiin laki verkon välityspalvelujen valvonnasta (18/2024) ja muutoksia säädettiin muun muassa kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettuun lakiin (566/2020, 19/2024). Esitykseen sisältyvät lait tulivat voimaan 17.2.2024.

11

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

11.1

Yleistä

Esitys koskee suoraan sovellettavan digimarkkina-asetuksen kansallista täydentävää säätämistä. Esityksessä esitetään muutettavaksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettua lakia siten, että virasto toimisi keskitettynä kansallisena yhteysviranomaisena digimarkkina-asetuksen liittyvissä asioissa sekä voisi salassapitosäynnösten estämättä vastaanottaa digimarkkina-asetuksen artikloissa tarkoitettuja tietoja muilta kansallisilta viranomaisilta ja luovuttaa niitä Euroopan komissiolle. Lisäksi lakiin esitetään lisättäväksi säännökset Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta komissiota avustavana viranomaisena digimarkkina-asetuksen nojalla tehtävillä tarkastuksilla ja markkinatutkimuksissa sekä markkinatutkimuksen aloittamista koskevan pyynnön tekijänä. Esityksessä ei esitetä käytettäväksi asetuksen 38 artiklan 7 kohdassa säädettyä kansallista liikkumavaraa, joka antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden säätää kansallisesti kilpailuviranomaisilleen toimivalta suorittaa omasta aloitteestaan tutkinta, joka koskee digimarkkinasäädöksen 5–7 artikloissa säädettyjen veloitteiden rikkomisen selvittämistä.

Perustuslakivaliokunnan mukaan on sinänsä selvää, että Euroopan unionin tuomioistuinten vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (katso esimerkiksi PeVL 51/2014 vp, s. 2/II, PeVL 14/ 2018 vp, s. 13 ja PeVL 20/2017 vp, s. 6) eikä suomalaisessa lainsäädännössä tule pyrkiä EU-oikeuden kanssa ristiriidassa oleviin ratkaisuihin (PeVL 15/2018 vp, s. 49, PeVL 14/2018 vp, s. 13, PeVL 26/2017 vp, s. 42).

Perustuslakivaliokunta on myös toistuvasti katsonut, että valtiosääntöisiin tehtäviin ei

lähtökohtaisesti kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (katso esimerkiksi PeVL 31/2017 vp, s. 4). Valiokunta on kuitenkin korostanut, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (katso esimerkiksi PeVL 9/2019 vp, PeVL 6/2019 vp ja PeVL 25/2005 vp). Perustuslakivaliokunta on painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Viranomaisten toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä arvioidessaan perustuslakivaliokunta on pitänyt arvioinnin lähtökohtana myös sitä, että viranomaisen toimivaltuuksien sääntely on merkityksellistä perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen kannalta (PeVL 51/2006 vp, s. 2/I). Julkisen vallan käytön tulee kyseisen momentin mukaan perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Lähtökohtana on, että julkisen vallan käytön tulee olla aina palautettavissa eduskunnan säätämässä laissa olevaan toimivaltaperusteeseen (HE 1/1998 vp , s. 74/II). Lailla säätämiseen taas kohdistuu yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta (PeVL 10/2016 vp, s. 2).

11.2

Markkinatutkimukset

Digimarkkina-asetuksen markkinatutkimuksia koskeva sääntely antaa komissiolle toimivallan suorittaa markkinatutkimuksia portinvartijoiden nimeämistä varten, asetuksen velvoitteiden järjestelmällisen noudattamatta jättämisen selvittämiseksi sekä sen selvittämiseksi, tulisiko joitain uusia digitaalialan palveluita ja käytäntöjä lisätä asetuksen soveltamisalaan. Komissio voi asetuksen 16 artiklan 5 kohdan nojalla pyytää yhtä tai useampaa jäsenvaltion toimivaltaista viranomaista tukemaan sitä sen markkinatutkimuksessa. Asetuksen 41 artiklassa säädetään jäsenvaltioiden oikeudesta tehdä komissiolle pyyntö markkinatutkimuksen aloittamiseksi.

Koska komission avustamisen asetukseen perustuvien markkinatutkimusten suorittamisessa voidaan arvioida sisältävän julkisen vallan käyttöä, Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin esitetään lisättäväksi säännökset, joissa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivan komissiota avustavana kansallisena viranomaisena sekä toimivallasta tehdä asetuksen 41 artiklassa tarkoitettu markkinatutkimuksen aloittamista koskeva pyyntö. Asetuksen määräyksiä täydentävillä kansallisilla säännöksillä selkeytettäisiin perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla se, mikä viranomainen olisi toimivaltainen avustamaan komissiota markkinatutkimuksessa sekä tekemään markkinatutkimuksen aloittamista koskevan pyynnön. Esitettävät säännökset eivät antaisi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle asetuksen määräyksiä laajempaa toimivaltaa.

11.3

Tarkastukset

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään ottanut kantaa EU-taustaiseen sääntelyyn perustuviin kansallisten viranomaisten toimivaltuuksiin suorittaa tarkastuksia. Kilpailu- ja kuluttajaviraston EU-sääntelyyn perustuvia kuluttajavalvontaan liittyviä tarkastustoimivaltuuksia on arvioitu lausunnossa PeVL 12/2019 vp, jonka mukaan perustuslakivaliokunnalla ei ollut valtiosääntöoikeudellista huomautettavaa asetukseen perustuvista tarkastuksista. Perustuslakivaliokunta on myös mainitussa lausunnossa viitatussa lausunnossaan 51/2014 vp todennut yleisemmin, että EU-asetuksiin perustuvien tarkastusten toimittaminen on mahdollista perustaa kokonaisuudessaan asetuksen säännösten vaaraan edellyttäen, että asetuksen asiaa koskevat säännökset ovat riittävän täsmällisiä (PeVL 51/2014 vp, s. 2).

Komission avustamisen tarkastusten suorittamisessa voidaan arvioida olevan luonteeltaan julkisen vallan käyttöä, minkä johdosta tulee ottaa huomioon myös perustuslain 2 §:stä seuraavat edellytykset. Perustuslain 2 §:n mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Perustuslakivaliokunta on pitänyt viranomaisten toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä arvioidessaan lähtökohtana sitä, että viranomaisen toimivaltuuksien sääntely on merkityksellistä perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen kannalta (PeVL 12/2021 vp, s. 15–16, PeVL 51/2006 vp, s. 2/I).

Digimarkkina-asetuksen 23 artiklan 1 kohta antaa komissiolle toimivallan toteuttaa asetuksen mukaisten tehtäviensä suorittamiseksi kaikki tarvittavat yrityksiä tai yritysten yhteenliittymiä koskevat tarkastukset. Artiklan 3 kohdan mukaan komissio voi tarkastusten toimittamiseksi pyytää apua asetuksen 26 artiklan 2 kohdan mukaisesti nimetyiltä asiantuntijoilta ja tarkastajilta sekä kansallisilta kilpailusääntöjen valvonnasta vastaavilta viranomaisilta. Tarkastuksen toimittamiseksi käytettävissä olevista komission ja sitä avustavien tahojen toimivaltuuksista säädetään 23 artiklan kohdissa 2 ja 4. Komission avustamista koskevien säännösten voidaan arvioida olevan siinä määrin täsmällisiä, että tarkastuksilla avustaminen voisi olla mahdollista toteuttaa pelkästään asetuksen sääntelyn nojalla. Suomessa Kilpailu- ja kuluttajavirasto on kansallisten kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta vastaavana viranomaisena velvollinen asetuksen mukaan auttamaan komissiota tarkastusten toimittamisessa. Lakiin esitetään kuitenkin selkeyden vuoksi lisättäväksi säännös, jossa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston avustavan komissiota tarkastuksissa. Koska tarkastuksia ei ole mahdollista toimittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa, ei säännöksiä ole tarpeen arvioida perustuslain 10 §:n näkökulmasta.

Digimarkkina-asetuksen 23 artiklan 8 kohdassa velvoitetaan jäsenvaltiot antamaan komissiolle ja mukana oleville henkilöille tarvittavaa apua tarkastuksen toimittamiseksi tilanteissa, joissa yritys tai yritysten yhteenliittymä vastustaa 23 artiklaan perustuvan tarkastuksen toimittamista. Jäsenvaltion on tarvittaessa pyydettävä poliisin tai vastaavan lainvalvontaviranomaisen virka-apua. Artiklan 8 kohta ei kuitenkaan tarkemmin määrittele sitä, mikä jäsenvaltion kansallinen viranomainen on velvollinen antamaan komissiolle tarvittavaa apua. Koska tarkastusten toimittamiseen ja siihen avustamiseen voidaan arvioi-

tarvittavaa apua. Koska tarkastusten toimittamiseen ja siitä avustamiseen voidaan liittyvän julkisen vallan käyttöä, tulee avustamisesta perustuslain 2 §:n mukaan säätää lailla. Esityksessä ehdotetaan Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin lisättäväksi säännös, jossa säädettäisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta komissiota avustavana kansallisena viranomaisena tarkastusten toimittamisessa sekä poliisin virka-apua koskevan pyynnön tekijänä.

11.4

Tietojenvaihtoa ja henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely

Digimarkkina-asetus sisältää artikloita, jotka edellyttävät kansallisia viranomaisia ja tuomioistuimia toimittamaan tietoja Euroopan komissiolle. Vaikka kyse on sellaisenaan sovellettavasta asetuksesta, esitetään täydentävän kansallisen sääntelyn antamista kansallisten viranomaisten ja Euroopan komission välisen tietojenvaihdon toimivuuden varmistamiseksi. Käsiteltävänä olevassa esityksessä esitetään Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimista kansallisena yhteysviranomaisena kansallisten viranomaisten ja Euroopan komission välillä digimarkkina-asetukseen liittyvissä asioissa. Poikkeuksena olisivat kansalliset tuomioistuimet, jotka vastaisivat itsenäisesti asetuksen edellyttämien tietojen toimittamisesta Euroopan komissiolle sen sijaan, että ne toimitettaisiin Kilpailu- ja kuluttajaviraston välityksellä. Keskitettynä yhteysviranomaisena toimimisen mahdollistamiseksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle esitetään säädettäväksi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta kansallisilta viranomaisilta tietoja sekä toimittaa ne edelleen Euroopan komissiolle. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle annettaisiin myös salassapitosäännösten estämättä oikeus vastaanottaa ja luovuttaa Euroopan komissiolle sellaiset kolmansien osapuolten toimittamat tiedot, jotka sille on toimitettu asetuksen 27 artiklan nojalla.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Lausunnossaan PeVL 12/2019 vp perustuslakivaliokunta on arvioinut EU:n yhteistyöasetukseen perustuvaa kuluttajaviranomaisen valvontatoimivaltuuteen liittyvää tiedonsaantioikeutta perustuslain 10 §:ssä turvattujen yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunta piti selvänä, että EU:n sekundäärioikeuden etusijan vuoksi yhteistyöasetuksessa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien asianmukaista soveltamista on pidettävä perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaan sääntelyyn liittyvässä vakiintuneessa käytännössä tarkoitettulla tavalla välttämättömänä. Koska säädetyn oli tarkoitus kattaa asetusta laajemmin tiedonsaantioikeuksia myös yksinomaan kansallisen harkinnan perusteella, valiokunnan mielestä tiedonsaantioikeutta koskevaa sääntelyä oli, yhteistyöasetuksen mahdollistamissa puitteissa, täsmennettävä erikseen luetteloimalla ne yksityiselämän suojan ytimeen kuuluvat arkaluonteiset tiedot, joita tiedonsaantioikeuden oli tarkoitus kattaa. Vaihtoehtoisesti tiedonsaantioikeus oli sanonnallisesti sidottava säännöksessä välttämättömään asetuksessa säädetyn tiedonsaantioikeuden soveltamisen tai säännöksessä erikseen ja täsmällisesti määritellyn muun tarkoituksen kannalta. Perustuslakivaliokunnan mielestä arvioitavassa sään-

telykontekstissa ensisijaisesti oli kuitenkin syytä pyrkiä arkaluonteisten tietojen osalta mahdollisimman täsmälliseen ja tarkkarajaiseen luettelointiin.

Perustuslakivaliokunnan mukaan asetuksessa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien asianmukaista soveltamista on pidettävä perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaan sääntelyyn liittyvässä vakiintuneessa käytännössä tarkoitettulla tavalla välttämättömänä. Käsiteltävänä olevan esityksen 7 d §:n 2 momentissa ehdotetut tiedonsaantioikeudet sidotaan sanonnallisesti myös välttämättömään. Säännöskohtaisiin perusteluissa todetaan, että ”suoraan sovellettavan asetuksen velvoitteiden noudattamiseksi voidaan katsoa olevan välttämätöntä toimittaa se tieto, jota komission tietopyyntö koskee ja jonka komissio katsoo olevan tarpeen tehtäviensä suorittamiseksi.”

Esityksessä ehdotetuilla kansallisena yhteysviranomaisena toimimista ja tietojenvaihtoa koskevissa säännöksissä on kyse asetuksen määräyksiin perustuvan tietojenvaihdon toimivuuden varmistamisesta. Ehdotetuilla säännöksillä ei esitetä säädettäväksi asetuksen edellyttämää laajemmasta tietojensaannista ja säännöksissä viitataan nimenomaisesti tiedonsaantia koskeviin asetuksen artikloihin. Säännöksissä on myös erilliset tietojen käyttörajoitukset, joilla varmistetaan se, ettei Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi käyttää sille digimarkkina-asetuksen artikloiden nojalla toimitettuja tietoja muuhun kuin asetuksen mukaiseen tarkoitukseen.

Asetuksessa käytettyjen muotoilujen johdosta ei ole mahdollista määritellä tyhjentävästi sitä, mitä kaikkia tietoja kansallisten viranomaisten voidaan edellyttää toimittavan Euroopan komissiolle. Asetuksen 21 artiklan 5 kohdassa velvoitetaan kansalliset viranomaiset toimittamaan pyynnöstä Euroopan komissiolle kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita Euroopan komissio tarvitsee sille määrättyjen tehtävien suorittamiseksi. Artiklan 53 kohdassa 4 velvoitetaan jäsenvaltiot toimittamaan Euroopan komissiolle kaikki niiden hallussa olevat tiedot, joita Euroopan komissio voi edellyttää kyseisessä artiklassa tarkoitetun asetuksen uudelleentarkastelua koskevan kertomuksen laatimiseksi. Edellä mainitut 21 ja 53 artiklojen tietojenantovelvollisuudet koskevat muutakin kuin julkista tietoa, mutta rajoittuvat vain kansallisen viranomaisen jo hallussa olevaan tietoon. Komission tietopyyntö asetuksen mukaisten tehtävien suorittamiseksi tarpeellisesta tiedosta voi koskea myös liikesalaisuuksia, henkilötietoja ja muuta ei julkista tietoa. Voidaan arvioida, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston kautta komissiolle toimitetuissa tiedoissa olisi mahdollisesti henkilötietoja kuten nimi, yhteystiedot, työnantaja, työtehtävät, työasema, työhistoria ja koulustausta. Digimarkkina-asetuksen velvoitteiden noudattamisen valvontaan liittyen arvioidaan olevan mahdollista, että komission kysymyksiin vastaaminen edellyttää osana vastausta myös henkilötietojen toimittamista. Digimarkkina-asetuksessa tarkoitettut portinvartijayritykset käsittelevät käyttäjien henkilötietoja. Vaikka komission jäsenmaalle kohdistamien tietopyyntöjen sisältöjä ei pystytä täysin etukäteen ennakoimaan, ei voida sulkea pois sitä, että tietopyyntöihin vastaaminen voisi edellyttää myös erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien henkilötietojen toimittamista osana vastausta.

kolmansien osapuolten oma-aloitteisesti kilpailu- ja kuluttajavirastoille asetuksen 27 artiklan nojalla toimittamien tietojen osalta ei ole mahdollista etukäteen määritellä sitä, mitä kaikkia tietoja Kilpailu- ja kuluttajavirastolle tullaan toimittamaan. Artikla velvoittaa kansallisen kilpailusääntöjen valvonnasta vastaavan viranomaisen toimittamaan 27 artiklan nojalla saamansa tiedot komissiolle silloin, kun kyseinen kansallinen viranomainen katsoo niiden perusteella kyseessä voivan olla asetuksen noudattamatta jättäminen. Asetuksen 27 artikla ei velvoita kolmansia osapuolia toimittamaan tietoa. Jos kolmas osapuoli kuitenkin haluaa toimittaa tietoa, se voi toimittaa sitä vaihtoehtoisesti myös suoraan komissiolle.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut erityisesti arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I). Valiokunnan käytännön mukaan arkaluonteisten tietojen käsittely on rajattava täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (näin mm. PeVL 3/2017 vp, s. 5, missä kysymys oli muun muassa rekisteröidyn terveydentilaa ja hänen mahdollisia rikoksiaan koskevista tiedoista sekä PeVL 15/2018 vp, s. 40, missä kysymys oli muun muassa potilastiedoista). Valiokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina myös arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevan sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (PeVL 14/2018, s. 5). Rekistereiden osalta valiokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia, arvioiden, että arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (PeVL 7/2019 s. 4 ja siinä viitatus lausunnot, joissa viitataan biometrisiä tunnisteita, esimerkiksi sormenjälkiä, sisältäviin laajoihin tietokantoihin).

EU:n yleisen tietosuojasetuksen mukaisena periaatteena on, että henkilötietojen käsittelyn järjestämisessä on otettava huomioon kulloisenkin käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset sekä luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuva riski. Käsittely ja siihen liittyvät suojatoimet on mitoitettava näiden mukaisesti. Asetuksen johdantokappaleessa 51 todetaan lisäksi erikseen, että perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta erityisen arkaluonteisia henkilötietoja on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Perustuslakivaliokunta on todennut, että sen valtiosääntöisiin tehtäviin ei lähtökohtaisesti kuulu arvioida kansallista täytäntöönpanosääntelyä EU:n aineellisen lain-säädännön kannalta. Valiokunta on kuitenkin viitannut myös mainittuihin EU-oikeudellisiin näkökohtiin todetessaan, että arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyyn on kiinnitettävä erityistä huomiota arvioimalla muun muassa kuhunkin käsittelyn asiayhteyteen liittyviä riskejä (PeVL 14/2018 vp, s. 4-7).

Kuten edellä on todettu, nyt ehdotettavan 7 d 5:n 2 ja 3 momentin sääntelyn osalta ei voida poissulkea, että Kilpailu- ja kuluttajaviraston vastaanottamat ja komissiolle toimittamat tiedot sisältäisivät arkaluonteisia henkilötietoja. Tietojen toimittamisvelvollisuus komissiolle ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston rooli kolmansien osapuolien toimittamien tieto-

jen vastaanottajana perustuu kuitenkin suoraan sovellettavaan asetukseen. Ehdotetun 7 d §:n 2 ja 3 momentissa säädettäisiin lisäksi rajaukset käyttötarkoituksiin, joihin Kilpailu- ja kuluttajavirasto saisi tietoja käyttää. Tietosuojalain 6 §:ssä säädetään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta käsittelystä. Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohdan erityisiä henkilötietoryhmiä koskevaa käsittelykieltoa ei sovelleta tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetyistä tehtävistä. Kyseisiin käsittelytilanteisiin liittyvistä suojatoimista säädetään tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa. Henkilötietojen suojan ja riskiperusteisen lähestymistavan näkökulmasta arvioidaan, että tietosuojalain yleissääntely katsotaan tässä asiayhteydessä riittäväksi, eikä erityisiä henkilötietoryhmiä koskevien henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä suojatoimista ole tarpeen säätää nyt ehdotettavassa erityissääntelyssä erikseen. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti henkilötietojen suoja on turvattava ensisijaisesti tietosuojasetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla, ja kansallisesta erityissääntelystä tulee lähtökohtaisesti pidättäytyä (esim. PeVL 14/2018 vp). Näin ollen esityksessä ehdotetaan henkilötietojen suojan osalta ainoastaan salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä. Muilta osin 7 d §:ssä tarkoitettuun henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin tietosuojasetuksen ja tietosuojalain yleissäännöksiä.

11.5

Säätämisjärjestyksen arviointi

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Koska digimarkkina-asetuksessa on säännöksiä, joita ehdotetaan täydennettäväksi lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

1

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin (661/2012) uusi 1 b luku seuraavasti:

1 b luku Digimarkkina-asetukseen liittyvät tehtävät

7 d § Digimarkkina-asetukseen perustuva tietojenvaihto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimii kansallisena yhteysviranomaisena kilpailullisista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaalisella ja digitaalivien (EU 2010/1027 ja (EU

keuhkumarkkinasta markkinasta digitaalisesta ja uutekuvien (EU) 2019/1557 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2022/1925 (digimarkkinasäädös), jäljempänä *digimarkkina-asetus*, perustuvassa kansallisten viranomaisten ja Euroopan komission välisessä tietojenvaihdossa.

Kansallisena yhteysviranomaisena toimiessaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muilta kansallisilta viranomaisilta niiden hallussa olevat digimarkkina-asetuksen 21 artiklan 5 kohdassa ja 53 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen tiedonantovelvoitteiden toteuttamiseksi välttämättömät tiedot ja luovuttaa ne edelleen Euroopan komissiolle. Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei saa käyttää tämän momentin nojalla saamiaan tietoja muuhun tarkoitukseen.

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa Euroopan komissiolle kaikki tiedot, jotka kolmannet osapuolet ovat toimittaneet sille digimarkkina-asetuksen 27 artiklan 1 kohdan nojalla. Kilpailu- ja kuluttajavirasto ei saa käyttää sille digimarkkina-asetuksen 27 artiklan nojalla toimitettuja tietoja muuhun kuin asetuksessa säädettyihin tarkoituksiin.

7 e §

Digimarkkina-asetukseen perustuvat tarkastukset

Kilpailu- ja kuluttajavirasto avustaa Euroopan komissiota digimarkkina-asetuksen nojalla suoritettavissa tarkastuksissa digimarkkina-asetuksen 23 artiklassa säädetyllä tavalla.

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain 9 luvun 1 §:ssä. Virka-apua koskevan pyynnön poliisille tekee Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

7 f §

Digimarkkina-asetukseen perustuvat markkinatutkimukset

Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimii digimarkkina-asetuksen 16 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuna Euroopan komissiota markkinatutkimuksissa avustavana toimivaltaisena viranomaisena.

Digimarkkina-asetuksen 41 artiklan nojalla tehtävän markkinatutkimuksen aloittamista koskevan pyynnön Euroopan komissiolle tekee Kilpailu- ja kuluttajavirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 29.2.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Työministeri

Arto Satonen

Alaviitteet

1.

12.10.2022, s. 1–66 [EUVL L 265](#)

2.

Neuvoston asetus (EY) N:o 139/2004, annettu 20 päivänä tammikuuta 2004, yrityskeskittymien valvonnasta ("EY:n sulautuma- asetus") (EUVL L 24, 29.1.2004). Asetus on saatavilla osoitteessa

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004R0139>

3.

Digimarkkina-asetuksessa samoin kuin EU:n kilpailusääntelyssä käytetään käsitettä väli-toimi. Kilpailulain (948/2011) 45 §:ssä käytetään vastaavista toimista käsitettä väliaikais-määräys.

4.

Digimarkkina-asetuksessa tarkoitetut sakot eivät ole rikosoikeudellisia seuraamuksia, vaan rangaistusluonteisia hallinnollisia sanktioita. Vastaavasti EU:n kilpailuoikeudellisessa sääntelyssä käytetään käsitettä sakko, vaikka kyseessä ovat rangaistusluonteiset hallinnolliset sanktiot.

5.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmi-kuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä, EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13–18.

6.

Keskittymä on yhteisönlajuuinen, jos kaikkien siihen osallistuvien yritysten yhteenlaskettu koko maailmasta kertynyt kokonaisliikevaihto on yli viisi miljardia euroa ja ainakin kahden siihen osallistuvan yrityksen yhteisön alueelta kertynyt kokonaisliikevaihto on erikseen yli 250 miljoonaa euroa, ellei jokaisen keskittymään osallistuvan yrityksen omasta yhteisön alueella kertyneestä kokonaisliikevaihdosta yli kaksi kolmasosaa ole kertynyt yhdestä jäsenvaltiosta. Myös näiden rajojen alle jäävä keskittymä katsotaan yhteisönlajuuiseksi, jos se täyttää sulautuma-asetuksen 1 artiklassa erikseen säädetty edellytykset.

7.

Asetus on saatavilla osoitteessa

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003R0001&from=FI>

8.

Komission tiedonanto yhteistyöstä kilpailuviranomaisten verkostossa, EUVL C 101, 27.4.2004, s. 43. Tiedonanto on saatavilla osoitteessa [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52004XC0427\(02\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52004XC0427(02)&from=EN)

9.

Ks. Yhteistyöstä kilpailuasioissa tehty pohjoismainen sopimus (SopS 68 ja 69/2018).

10.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tietosuojaselosteet ovat saatavissa osoitteessa